

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
Meddelad i Nacka
2026-06-18

Målnummer
M 5534-25

SÖKANDE

NCC Industry AB, 556302-3307
Gjuterigatan 5
582 73 Linköping

Ombud: Advokaterna Tove Andersson och Sara Eriksson samt biträdande
juristen My Häger
Setterwalls Advokatbyrå AB
Box 4501
203 20 Malmö

SAKEN

Tillstånd till vattenverksamhet, täktverksamhet och inert deponi på
fastigheterna Sneby 1:4 m.fl. i Enköpings kommun

Anläggnings ID i miljöboken: 76636
Avrinningsområde: 127/128

DOMSLUT

Specifik miljöbedömning

Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen och
slutför miljöbedömningen.

Tillstånd

Miljöfarlig verksamhet

1. Mark- och miljödomstolen lämnar NCC Industry AB tillstånd till
täktverksamhet samt deponi för inert avfall enligt 9 kap. miljöbalken inom
det verksamhetsområde i Enköpings kommun som framgår av domsbilaga
1 enligt följande:

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

- a) att bedriva täkt avseende uttag av 12 miljoner ton berg inom det brytområde som framgår av exploateringsplaner, M2 A och M2 B i domsbilaga 1,
- b) att under tillståndstiden bedriva täkt avseende uttag av maximalt 1 miljon ton berg årligen,
- c) att bedriva krossning, skutknackning, siktning, sortering, lagring, lastning och transport av bergmaterial inklusive externa massor,
- d) att anlägga och bedriva deponi för inert avfall med mottagning av en total mängd om högst 7 miljoner ton, inklusive befintliga massor på platsen, med en maximal årlig mängd mottagning av 150 000 ton inert avfall, inom område som framgår av exploateringsplaner, M2 A och M2 B i domsbilaga 1,
- e) att motta totalt 220 000 ton icke-farligt avfall för anläggningsändamål,
- f) att årligen föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning återvinna 100 000 ton icke-farligt avfall,
- g) att årligen tillverka 60 000 ton jord samt
- h) att årligen föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning hantera sammanlagt 100 000 ton entreprenadberg och returafalt.

Vattenverksamhet

2. Mark- och miljödomstolen lämnar NCC Industry AB tillstånd till vattenverksamheten enligt 11 kap. miljöbalken inom fastigheterna Savlinge 2:5 och Sneby 2:2 i Enköpings kommun i form av:
 - a) att avsänka grundvattennivån under brytningstiden till lägsta nivå +13 (RH 2000),
 - b) att bortleda allt till täkten inläckande yt- och grundvatten samt
 - c) att i övrigt anlägga och bibehålla de anläggningar, dammar, brunnar och ledningar m.m. som erfordras för vattenverksamhetens bedrivande.
3. Mark- och miljödomstolen lämnar även NCC Industry AB tillstånd till vattenverksamheten enligt 11 kap. miljöbalken inom fastigheten Sneby 1:12 i Enköpings kommun i form av omledning av vattendraget/diket som framgår av figur 6 i domsbilaga 2.

Tillståndets tidsbegränsning

Tillståndet för verksamheterna gäller till och med den 31 december 2055.

Villkor*Allmänt villkor*

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheterna bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad NCC Industry AB har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet.

Villkor rörande täktverksamhet

2. Gränserna för verksamhets- och brytområdet ska vara tydligt utmärkta i terrängen.
3. På avsnitt med olycksfallsrisk ska allmänheten på tydligt sätt uppmärksammas på riskerna med att beträda området.
4. Brytning får endast ske inom den på exploateringsplanen markerade gränsen för brytområde och inte ske till en djupare nivå än +15 (RH 2000). Pumpgrop/ar får vara belägna på ett djup om +13 (RH2000).
5. Markvibrationer till följd av sprängning, mätt enligt gällande svensk standard, för närvarande SS 460 48 66, får vid bostäder inte överstiga 4 mm/s vid mer än en av de senaste 10 produktionssprängningarna och då uppgå till högst 6 mm/s. Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet.
6. Luftstöt vågor till följd av sprängningar, mätt enligt gällande svensk standard, för närvarande SS 02 52 10, får vid bostäder inte överstiga 120 Pa (frifältsvärde) vid mer än en av de senaste 10 produktionssprängningarna och då uppgå till högst 150 Pa (frifältsvärde). Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet.
7. Information om planerad produktionssprängning ska erbjudas berörda inom ett avstånd om 1 000 meter från brytområdets gräns. I informationen ska bl.a. anges beräknad tid för sprängning. Sprängning ska föregås av tydlig hörbar varningssignal.
8. Samtliga krossar och sorteringsverk ska drivas med el från det fasta elnätet senast ett år efter att nätägaren tagit i drift ett elnät som kan leverera erforderlig effekt till hela verksamhetsutövarens anläggning.

Verksamhetsutövaren ska aktivt verka för att erhålla nödvändig effekt och ska i den årliga miljörapporten redogöra för status i processen. Verksamhetsutövaren ska initiera nätanslutningsprocessen inom tre månader från att den ekonomiska säkerheten för tillståndet har godkänts. Redogörelsen i miljörapporten ska i vart fall innehålla de senaste beskeden som nätägaren har lämnat, de åtgärder verksamhetsutövaren har vidtagit under året för att möjliggöra elanslutning och en aktuell tidplan.

Vid strömbrott, kapacitetsbrist eller andra oförutsedda händelser som innebär avbrott i elförsörjningen får andra drivmedel användas.

Villkor rörande återvinning och deponering

9. Högsta höjd på deponiområdena efter avslutning och efterbehandling får variera mellan +53,5 och +55 (RH2000).
10. En geologisk barriär som uppfyller kraven i förordning (2001:512) om deponering av avfall eller senare version av denna ska anläggas innan deponering sker inom etapp 2, markerad i domsbilaga 1. Innan ytor tas i anspråk för deponering ska tillsynsmyndigheten godkänna utförandet av den geologisk barriären i fråga.
11. Allt inkommande avfall ska vägas och kontrolleras samt journalföras. Det ska finnas skriftliga rutiner för mottagningskontroll och klassificering av inkommande avfall. Avfall som misstänks avvika från vad lämnare deklarerat ska hanteras på hårdgjord yta och får inte deponeras innan det har kontrollerats.
12. Avfallsverksamheten omfattar följande avfallsslag:

Avfallskod	Avfallstyp
17 01 01	Betong (Å, K)
17 01 02	Tegel (Å, K)

17 01 03	Klinker och keramik (Å, K)
17 01 07	Blandningar av betong, klinker och keramik (Å, K)
17 05 04	Jord och sten (Å, D, K)
19 13 02	Jord och sten från avfallsanläggningar (Å, D, K)
20 02 02	Jord och sten (Å, D, K)
02 01 07	Stubbar (Å)

Avfallsslag i tabell ovan markeras med Å för återvinning, D för deponering och K för deponikonstruktion för att indikera hur de hanteras på anläggningen. Samtliga ovan avfallsslag markerade med D och K får deponeras respektive användas för konstruktionsändamål i deponin under förutsättning att de uppfyller kriterier för inert avfall i NFS 2004:10 eller senare uppdatering av denna.

Massor för avslutning av deponin ska inte omfattas av regleringen angående TOC-halt i 23 § NFS 2004:10, eller senare uppdatering av denna. Utöver ovan angivna avfallsslag får verksamhetsutövaren efter tillsynsmyndighetens godkännande även ta emot och återvinna (inklusive återvinning för anläggningsändamål) samt deponera andra typer av avfall med motsvarande egenskaper.

13. Halterna i de jord- och schaktmassor som tas emot för återvinning inklusive för anläggningsändamål får inte överstiga gällande nivåer för känslig markanvändning (KM) enligt Naturvårdsverkets vid var tid gällande generella riktvärden för förorenad mark, för närvarande NV Rapport 5976. Detta gäller inte massor för konstruktionsändamål i deponin.

Hur mottagningskontrollen ska utföras för att säkerställa att ovan angivna värden för förorenad mark inte överskrids ska framgå av verksamhetsutövarens kontrollprogram.

14. Innehållet av PAH-16 i den returasfalt som tas emot får inte överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm).

Övergripande villkor

15. Tåktverksamheten får bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 06.00-22.00. Borring, återvinning och deponering får bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 06.00-18.00. Annan verksamhet inklusive transporter får ske även på andra tider.
16. Den ekvivalenta ljudnivån från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet får utomhus vid bostäder inte överstiga följande värden:

50 dB(A)	Dagtid helgfri mån-fre	kl. 06.00-18.00
40 dB(A)	Nattetid	kl. 22.00-06.00
45 dB(A)	Övrig tid	

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer överstigande 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22.00-06.00. Uppföljning av ljudnivån ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska anges.

Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder. Ekvivalentvärden ska be räknas för de tider då verksamheten pågår.

Kontroll ska ske så snart det har skett förändringar av verksamheten som kan medföra mer än obetydligt ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten i övrigt anser att kontroll är befogat, dock minst vart tredje år.

17. Verksamhetsutövaren ska vidta åtgärder för att begränsa risken för omgivningsstörande damning från verksamhetsområdet. Om olägenheter i form av damning uppstår från verksamheten ska åtgärder vidtas.
18. Drivmedel, övriga kemiska produkter och farligt avfall ska lagras och hanteras så att risken för att spill och läckage förorenar omgivningen minimeras. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallning eller motsvarande sekundärt skydd (t.ex. dubbelmantlad ADR-klassad förvaringstank). En invallning ska rymma minst den största behållaren samt 10 procent av övrig lagrad volym.
19. Hantering av olja och andra kemikalier samt tankning och uppställning av fordon och maskiner får endast ske på särskilt iordningsställd yta där spill och läckage kan samlas upp för att förhindra förorening av yt- eller grundvatten. Saneringsutrustning ska finnas lätt tillgänglig och i anslutning till plats för tankning.
20. Avledning av vatten från verksamheten till recipient ska ske via sedimentationsdammar med oljeavskiljande funktion. Utgående vatten får vid utlopp till recipient inte överskrida följande haltnivåer beräknade som årsmedelvärden:

Parameter	mg/l
Totalkväve	10
Suspenderande ämnen	25
Oljeindex	1
Totalfosfor	0,05
Bly	0,03
Koppar	0,05
Zink	0,2

Uppföljning av utsläpp till vatten ska framgå av kontrollprogram, där även parametrarna ammoniumkväve, nitratkväve, pH och temperatur ska ingå.

21. Successiv efterbehandling ska ske i den mån det är möjligt. En plan för efterbehandling och avslut av täkt- och deponiverksamhet, upprättad i samråd med tillsynsmyndigheten, ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre år innan tillståndstidens utgång. Efterbehandling ska utföras så att biologisk mångfald gynnas. Anmälan om slutbesiktning ska efter avslutad efterbehandling omgående göras till tillsynsmyndigheten.
22. Ett förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk. I kontrollprogrammet ska anges kontrollpunkter, mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska vidare omfatta rutiner för mottagningskontroll av avfall och registrering av de avfall som deponeras.
23. Tillståndet till verksamhet inom grönmärkat område i exploateringsplan M2 A i domsbilaga 1 förutsätter att det finns en lagakraftvunnen detaljplan som medger aktuell markanvändning alternativt att nuvarande detaljplan, plannummer 2011/25, 1118 har upphävts.
24. Avledning av vatten från sedimentationsdammen dit vatten från brytområdet och deponietapp 1 avleds får inte överstiga 30 liter/sekund.
25. Så länge bortledning av grundvatten sker ska verksamhetsutövaren minst fyra gånger per år med fasta intervaller, en gång per kvartal, kontrollera grundvattennivåerna i bergborrhål. Den närmare placeringen av bergborrhålen ska fastställas inom ramen för kontrollprogrammet.

Artskydd

26. Nya ersättningsdammar ska anläggas som ersättning för de lekvattnen för groddjur som behöver tas bort för etablering av den ansökta verksamheten. De nya ersättningsdammarna ska anläggas med likvärdig areal och utformas i enlighet med verksamhetsutövarens åtaganden i målet.

Planering och anläggande av de nya ersättningsdammarna ska ske tillsammans med konsult med verifierade kunskaper om groddjur och verksamhetsutövaren ska samråda med tillsynsmyndigheten om den exakta utformningen därav.

Omgivningen runt ersättningsdammarna ska utformas med inslag av stenblock, död ved och vegetation.

Ett befintligt lekvatten får tas bort först när reproduktion av groddjur genom inventering har konstaterats i dess ersättningsdamm.

27. Uppföljning av ersättningsdammarna för de lekvatten för groddjur som tas bort ska ske genom kontroll av kvalitén av dammarna för att undersöka att lekvattnets ekologiska funktion upprätthålls. Uppföljningen ska i vart fall inkludera kontroll av vattennivåer, grad av igenväxning och förekomst av lekande groddjur. Ett kontrollprogram för uppföljning av ersättningsdammarna ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten och ges in samtidigt med förslaget till kontrollprogrammet i övrigt.
28. Ett grönstråk längs med verksamhetsområdets södra kant ska sparas som hänsynsområde för groddjur och får inte exploateras.
29. Brytning får inte ske inom en skyddszon om 50 meter från bevarade och nyanlagda ersättningsdammarna.

Exploatering av lämpliga övervintringsmiljöer för groddjur får inte ske under perioden 1 oktober-30 april. Exploatering av lekvatten för groddjur får inte ske under perioden 1 mars-30 september.

Exploatering får inte heller ske av sparade eller nyanlagda ersättningsdammarna med sammanbindande dike. Rensning av sediment i dammarna får dock utföras vid behov.

Verksamhetsutövaren ska vidta skyddsåtgärder för att minimera grumling i diken.

30. Under häckningsperioden 1 februari-1 september får ingen sprängning, borring, skutknackning eller krossning ske inom 50 meter från aktiv boplats för skyddsklassad fågelart.

Den befintliga boplatsen, som noterats inom ansökt brytområde, får tas bort först efter att en utförd undersökning visat att ingen häckning har skett under två häckningssäsonger i rad. Resultatet av en sådan undersökning ska tillställas tillsynsmyndigheten för godkännande innan brytning vid boplatsen påbörjas.

Verksamhetsutövaren ska tillse att det finns en lämplig boplats för den skyddsklassade arten. Utformningen och lokaliseringen ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

31. Schaktning får inte utföras i och vid aktiva boplatser för backsvala under backsvalans häckningsperiod 15 april-31 augusti.

Senast den 15 april varje år ska verksamhetsutövaren säkerställa att det finns tillgång till lämpliga livsmiljöer för backsvala i form av branta skärningar i morän, sand eller liknande lösa jordarter. Utformningen och lokaliseringen av åtgärden ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

32. Verksamhetsutövaren ska tillse att det alltid finns buskrika habitat inom verksamhetsområdet som är lämpliga för rosenfink under tillståndstiden. Habitatet ska vid var tid alltid uppgå till minst 2 hektar. Utformningen och lokaliseringen av de nya habitaterna ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

33. Avverkning av skog och avbaning får inte ske under perioden 1 mars-31 juli. Avbaning får dock ske inom denna period under förutsättning att riktad kontroll har genomförts i samråd med fågelexpertis och aktiva boplatser inte har påträffats inom berört område.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt ansvarig tillsynsmyndighet att besluta om ytterligare villkor och åtgärder avseende:

D1 godkännande av ytterligare avfallsslag (villkor 12)

D2 en närmare utformningen av vattenbehandlingsdammarna (villkor 20)

D3 ytterligare åtgärder för avslut och efterbehandling (villkor 21)

D4 den närmare utformningen av skyddsåtgärder för grodor (villkor 26)

D5 uppföljning av ersättningsdammarnas kvalitet (villkor 27).

Igångsättningstid

Den i tillståndet angivna miljöfarliga verksamheten ska ha satts igång senast inom 10 år från det att tillståndsdomen har vunnit laga kraft.

Arbetstiden

De arbeten för vattenverksamhet som medgetts i denna dom ska vara utförda senast 10 år från det att tillståndsdomen har vunnit laga kraft.

Oförutsedd skada

Tiden för framställande av anspråk i anledning av oförutsedd skada till följd av vattenverksamheten bestäms till 20 år räknat från arbetstidens utgång.

Ekonomisk säkerhet

NCC Industry AB ska ställa en ekonomisk säkerhet om totalt tiomiljonersekhundratusen (10 600 000 kr) kr för fullgörandet av den efterbehandlingsskyldighet som gäller för verksamheterna. Säkerheten ska godkännas av mark- och miljödomstolen och förvaras hos länsstyrelsen.

Verkställighetsförordnande

Tillståndet i denna dom till dels täktverksamheten, såvitt avser befintligt brytområde, dels återvinningsverksamheten får tas i anspråk utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft.

Övriga yrkanden

Mark- och miljödomstolen avvisar Aros Property Development AB:s yrkanden och avslår samtliga övriga yrkanden som inte har behandlas på annan plats i denna dom.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen fastställer slutligt prövningsavgiften i målet till 20 768 kr.

Rättegångskostnader

1. NCC Industry AB ska ersätta Länsstyrelsen i Uppsala län för rättegångskostnad med 11 200 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för dom till dess betalning sker.
 2. Mark- och miljödomstolen avvisar Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommuns yrkande om ersättning för rättegångskostnader.
-

INNEHÅLL

YRKANDEN	21
Miljöfarlig verksamhet	21
Yrkande i andra hand avseende miljöfarlig verksamhet	22
Vattenverksamhet	22
Reservationsvis yrkande om artskyddsdispens	23
Övrigt	23
NCC:S FÖRSLAG TILL VILLKOR	24
NCC:S ÅTAGANDEN	31
ANSÖKAN	33
Bakgrund	33
Prövningens omfattning och mark- och miljödomstolens behörighet	34
Ansökans utformning	34
Tidigare domar och beslut	35
Samråd	35
Fastighetsförhållanden och rådighet	36
<i>Fastigheter inom verksamhetsområdet</i>	36
<i>Fastigheter som berörs av vattenverksamheten utanför verksamhetsområdet</i>	36
Behov	37
Planerad verksamhet	38
<i>Täktverksamhet</i>	38
<i>Hantering av entreprenadberg och returafalt</i>	39
<i>Återvinning av icke-farligt avfall</i>	39
<i>Deponering av inert avfall</i>	40
<i>Sammanställning renhetsgrad i massor</i>	41
<i>Vattenverksamhet</i>	43
<i>Vattenhantering</i>	44
<i>Kemikaliehantering</i>	45
<i>Avfall från verksamheten</i>	45
<i>Energi</i>	45
<i>Transporter</i>	46
Omgivningsbeskrivning	46
<i>Geografisk orientering</i>	46

<i>Geologiska förhållanden</i>	47
<i>Hydrologiska och hydrogeologiska förhållanden</i>	47
<i>Kultur och naturmiljö</i>	48
<i>Riksintressen och skyddade områden</i>	48
Planförhållanden.....	49
Miljökonsekvenser	50
<i>Buller och transporter</i>	50
<i>Markvibrationer, luftstötsvågor och stenkast</i>	51
<i>Naturmiljö och artskydd</i>	51
<i>Ytvatten</i>	54
<i>Grundvatten</i>	55
<i>Landskapsbild</i>	56
<i>Utsläpp till luft</i>	56
<i>Kulturmiljö</i>	57
<i>Resurshushållning</i>	57
Artskyddsdispens.....	57
Sevesoverksamheten	59
Efterbehandling	59
Sakägare och skadeersättning.....	60
Verksamhetens tillåtlighet.....	61
<i>Miljöbalkens allmänna hänsynsregler</i>	61
<i>Tillåtlighet enligt 3, 4 och 5 kap. miljöbalken</i>	65
<i>Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken</i>	65
Särskilt om yrkad igångsättningstid	66
Kontroll	66
Verkställighetsförordnande	67
Ekonomisk säkerhet	67
Övrigt	68
Komplettering avseende prövningsavgiften	68
<i>Grundavgiften</i>	68
<i>Tilläggsavgift</i>	69
INKOMNA YTTRANDE.....	69
Länsstyrelsen	69
<i>Återvinning och deponering av avfall</i>	69

<i>Vattenverksamhet, vattenhantering</i>	69
<i>Avfall från verksamheten, utvinningsavfall</i>	70
<i>Energihushållning</i>	70
<i>Kultur</i>	73
<i>Planförhållanden</i>	73
<i>Naturmiljö och artskydd</i>	74
<i>Ytvatten och grundvatten</i>	75
<i>Landskapsbildskydd och strandskydd</i>	75
<i>Seveso, handlingsprogram</i>	75
<i>Efterbehandling, avslut</i>	76
<i>Ekonomisk säkerhet</i>	76
<i>Villkor</i>	77
Naturvårdsverket	81
<i>Om skälen för Naturvårdsverkets deltagande</i>	81
<i>Behovet av det ansökta täktmaterialet</i>	82
<i>Artskydd - fåglar</i>	85
<i>Artskydd - groddjur</i>	90
Miljö- och byggnadsnämnden	91
<i>Återkoppling på material (behov)</i>	91
<i>Återvinningsverksamhet</i>	91
<i>Mottagning av material och kontroll</i>	92
<i>Vatten och närliggande PFAS-förorening</i>	95
<i>Befintliga massor</i>	98
<i>Vatten</i>	101
<i>Artskydd</i>	101
<i>Täktverksamhet</i>	101
<i>Utvinningsavfall</i>	101
<i>Arbetstider</i>	102
<i>Buller</i>	103
<i>Markvibrationer och luftstöt vågor</i>	103
<i>Elektrifiering</i>	104
<i>Damning</i>	105
<i>Efterbehandling</i>	106
<i>Villkor</i>	106
<i>Tekniska nämndens yttrande</i>	106

<i>Ställande av utökad säkerhet gällande masshantering</i>	106
<i>Ljustörningar</i>	107
Enköpings kommun.....	107
SGI	108
SMHI.....	108
Försvarsmakten	108
Övriga myndigheter.....	108
Aros Property	109
NCC:S BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDE	109
Bemötande av yttrande från länsstyrelsens	109
<i>Verksamhetskoder</i>	109
<i>Återvinning och deponering av avfall</i>	110
<i>Vattenverksamhet och vattenhantering</i>	110
<i>Energi</i>	112
<i>Klimatpåverkan och utsläpp från förbränningsmotorer</i>	114
<i>Buller och transporter</i>	114
<i>Naturmiljö och artskydd</i>	115
<i>Ytvatten och grundvatten</i>	120
<i>Landskapsbildskydd</i>	120
<i>Seveso, handlingsprogram</i>	121
<i>Efterbehandling</i>	121
<i>Verkställighet</i>	122
<i>Ekonomisk säkerhet</i>	122
<i>Villkor</i>	123
Bemötande av yttrande från Naturvårdsverket.....	125
<i>Behovet av det ansökta täktmaterialet</i>	125
<i>Artskydd</i>	131
Bemötande av yttrande från Enköpings kommun	136
Bemötande av yttrande från miljö- och byggnadsnämnden	136
<i>Verksamhetskoder</i>	136
<i>Återvinningsverksamhet</i>	136
<i>Återkoppling på material (behov)</i>	141
<i>Mottagning av material och kontroll</i>	141
<i>PFAS-förorening i närområdet</i>	145

<i>Befintliga massor</i>	146
<i>Vatten och artskydd</i>	148
<i>Täktverksamhet</i>	151
<i>Utvinningsavfall</i>	151
<i>Arbetstider</i>	152
<i>Buller</i>	153
<i>Markvibrationer och luftstöt vågor</i>	155
<i>Elektrifiering</i>	156
<i>Information om sprängning</i>	156
<i>Efterbehandling</i>	157
<i>Damning</i>	158
<i>Förslag till villkor</i>	160
<i>Utsläpp, spill och olyckor</i>	161
<i>Plan- och bygglagen</i>	162
<i>Byggavdelningen</i>	163
<i>Ställande av säkerhet gällande masshantering</i>	163
<i>Övriga synpunkter</i>	164
<i>Bilaga med yttrande från tekniska nämnden vid Enköpings kommun</i>	164
<i>Ljusstörningar</i>	165
<i>Totalförsvarets behov</i>	165
Bemötande av yttrande från SGI	165
<i>Deponikonstruktionen</i>	165
<i>Geoteknik</i>	166
<i>Mottagning av massor</i>	166
<i>Återvinning av avfall i anläggningsändamål</i>	167
<i>Påverkan på omgivningen</i>	167
<i>Beräkning av ekonomisk säkerhet</i>	167
Bemötande av yttrande från SMHI.....	168
Bemötande av yttrande från Aros property	168
HUVUDFÖRHANDLINGEN.....	169
Länsstyrelsen	169
<i>Inställning</i>	169
<i>Villkor</i>	170
<i>Energi</i>	171

Naturvårdverket.....	173
<i>Inställning</i>	173
<i>Behovet av det ansökta täktmaterialet och tillståndstiden</i>	174
<i>Artskydd - fåglar</i>	176
<i>Artskydd – groddjur</i>	177
Miljö- och byggnadsnämnden	178
<i>Inställning</i>	178
<i>Villkor</i>	179
<i>Delegation</i>	185
NCC.....	185
<i>Masshantering</i>	185
<i>Behovet av det ansökta täktmaterialet och tillståndstiden</i>	185
<i>Tillståndstiden</i>	188
<i>Energi</i>	189
<i>Artskydd</i>	191
<i>Av miljö- och byggnadsnämndens yrkade ändringar av villkor m.m.</i>	192
 DOMSKÄL	 193
Målets handläggning	193
Rådighet	193
Specifik miljöbedömning	193
Avfallshanteringsplan.....	193
Inledning avseende tillåtlighet och tillstånd	194
Utgångspunkter för lokaliseringen	195
Planförhållanden.....	196
Behov av verksamheterna	197
Påverkan på naturmiljö och artskydd	202
<i>Inledning</i>	202
<i>Växter</i>	203
<i>Fåglar</i>	204
<i>Groddjur</i>	208
<i>Sammanfattning</i>	210
Miljökvalitetsnormer	210
Energi	210
Olägenheter för närboende	211

Täktverksamheten	211
Mottagning och återvinning av massor m.m.	212
<i>Inledning</i>	212
Deponi för inert avfall	215
Vattenverksamheten	215
Ekonomisk säkerhet	216
Samlad bedömning av verksamheternas tillåtlighet	218
Tillståndets tidsbegränsning	219
Villkor	221
<i>Villkorsförslag 1-4, 7-9, 11-13, 16-18, och 22-25</i>	221
<i>Mottagning och kontroll av inkommande avfall (villkorsförslag 10)</i>	222
<i>Arbetstider (villkorsförslag 14)</i>	224
<i>Buller (villkorsförslag 15)</i>	225
<i>Avledning av vatten från verksamheten (villkorsförslag 19) och utredningsvillkor</i>	225
<i>Efterbehandling (villkorsförslag 20)</i>	225
<i>Kontrollprogram (villkorsförslag 21)</i>	226
<i>Nya ersättningsdammar och uppföljning (villkorsförslag 26 och 27) och</i> <i>ytterligare villkor avseende groddjur</i>	226
<i>Fåglar (villkorsförslag 28-30 samt Naturvårdsverkets villkor avseende</i> <i>rosenfink)</i>	227
<i>Elektrifiering (villkorsförslag 31)</i>	227
Delegation	229
Igångsättningstid, arbetstid och oförutsedd skada	230
Verkställighetsförordnande	231
Övriga yrkanden	232
Prövningsavgiften	232
Rättegångskostnader	232
HUR MAN ÖVERKLAGAR, SE BILAGA 3 (MMD-01)	234

YRKANDEN**Miljöfarlig verksamhet**

NCC Industry AB (NCC) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska lämna tillstånd till täktverksamhet samt deponi för inert avfall enligt 9 kap. miljöbalken inom det verksamhetsområde som fram går av aktbilaga 91 i Enköpings kommun enligt följande:

- a) att bedriva täkt avseende uttag av 13,8 miljoner ton berg inom det brytområde som framgår av bifogade exploateringsplaner, M2 A och M2 B i aktbilaga 91,
- b) att under tillståndstiden bedriva täkt avseende uttag av maximalt 1 miljon ton berg årligen,
- c) att krossa och sortera samt bedriva alla till verksamheten i övrigt hörande åtgärder, inklusive krossning och siktning av externa massor,
- d) att anlägga och bedriva deponi för inert avfall med mottagning av en total mängd om högst 7 miljoner ton, inklusive befintliga massor på platsen, med en maximal årlig mängd mottagning av 150 000 ton inert avfall, inom område som framgår av bifogade exploateringsplaner, M2 A och M2 B i aktbilaga 91,
- e) att motta totalt 220 000 ton icke-farligt avfall för anläggningsändamål,
- f) att årligen föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning återvinna 100 000 ton icke-farligt avfall,
- g) att årligen tillverka 60 000 ton jord samt

- h) att årligen föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning hantera 100 000 ton entreprenadberg samt returasfalt.

Yrkande i andra hand avseende miljöfarlig verksamhet

Om mark- och miljödomstolen skulle finna att det föreligger behov av att koppla samman mottagning av entreprenadberg med uttag av jungfruligt bergmaterial, har NCC i andra hand yrkat att detta sker genom tillägg med följande lydelse, under förutsättning att tillståndstid om 30 år meddelas:

För det fall entreprenadberg tas emot enligt punkt h) ska uttag av bergmaterial enligt punkt a) och b) minska i motsvarande mån.

Därtill har NCC i andra hand yrkat att det årliga maximala uttaget av berg enligt punkt b) bestäms till 800 000 ton.

Vattenverksamhet

NCC har yrkat att mark- och miljödomstolen ska lämna NCC tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken inom fastigheterna Savlinge 2:5 och Sneby 2:2 i Enköpings kommun för vattenverksamheten i form av:

- a) att avsänka grundvattennivån under brytningstiden till lägsta nivå +13 (RH 2000),
- b) att bortleda allt till täkten inläckande yt- och grundvatten samt
- c) att i övrigt anlägga och bibehålla de anläggningar, dammar, brunnar och ledningar m.m. som erfordras för vattenverksamhetens bedrivande.

NCC har också yrkat att mark- och miljödomstolen ska lämna NCC tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken inom fastigheten Sneby 1:12 i Enköpings kommun

för vattenverksamheten i form av omledning av vattendraget/diket enligt figur 6 i bilaga A till ansökan.

Reservationsvis yrkande om artskyddsdispens

NCC har yrkat att mark- och miljödomstolen, för det fall domstolen finner det nödvändigt, ska meddela dispens enligt 15 § artskyddsförordningen från förbuden i 9 § artskyddsförordningen för att ta bort blåsippor inom den sydöstra samt västra delen av verksamhetsområdet, se figur 22 i bilaga B till ansökan.

Övrigt

Slutligen har NCC yrkat att mark- och miljödomstolen ska förordna att;

- a) tillståndstiden för ansökt verksamhet bestäms till och med den 31 december 2055,
- b) tiden för igångsättning av de miljöfarliga verksamheterna bestäms till 10 år räknat från det att tillståndsdomen vunnit laga kraft,
- c) arbetstiden för vattenverksamheterna bestäms till 10 år från den dag domen vinner laga kraft,
- d) tiden för anmälan av anspråk om ersättning för oförutsedd skada på grund av vattenverksamheten bestäms till 20 år räknat från utgången av arbetstiden,
- e) tillståndet för täkt- och återvinningsverksamheterna får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft, så kallat verkställighetsförordnande, såvitt avser täktverksamheten inom befintligt brytområde,
- f) den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen godkänns,

- g) prövningsavgiften för ansökan fastställs till 20 768 kr samt
- h) den ekonomiska säkerheten för fullgörande av tillståndet fastställs till 7 054 000 kr.

NCC:S FÖRSLAG TILL VILLKOR

NCC har slutligen föreslagit att det för tillståndet föreskrivs följande villkor.

Allmänt villkor

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet.

Villkor rörande täktverksamhet

2. Gränserna för verksamhets- och brytområdet ska vara tydligt utmärkta i terrängen.
3. På avsnitt med olycksfallsrisk ska allmänheten på tydligt sätt uppmärksammas om riskerna med att beträda området.
4. Brytning får endast ske inom den på exploateringsplanen markerade gränsen för brytområde och inte ske till en djupare nivå än +15 (RH 2000). Pumpgrop/ar får vara belägna på ett djup om +13 (RH2000).
5. Markvibrationer till följd av sprängning, mätt enligt gällande svensk standard, för närvarande SS 460 48 66, får vid bostäder inte överstiga 4 mm/s vid mer än en av de senaste tio produktions sprängningarna och då uppgå till högst 6 mm/s. Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet.

6. Luftstötuvågor till följd av sprängningar, mätt enligt gällande svensk standard, för närvarande SS 02 52 10, får vid bostäder inte överstiga 120 Pa (frifältsvärde) vid mer än en av de senaste tio produktionssprängningarna och då uppgå till högst 150 Pa (frifältsvärde). Mätpunkter och mätfrekvens ska framgå av kontrollprogrammet.
7. Information om planerad produktionssprängning ska erbjudas berörda inom ett avstånd om 1 000 meter från brytområdets gräns. I informationen ska bl.a. anges beräknad tid för sprängning. Sprängning ska föregås av tydlig hörbar varningssignal.

Villkor rörande återvinning och deponering

8. Högsta höjd på deponiområdena efter avslutning och efterbehandling får variera mellan +53,5 och +55 (RH2000).
9. En geologisk barriär som uppfyller kraven i förordning (2001:512) om deponering av avfall eller senare version av denna ska anläggas innan deponering sker inom etapp 2, markerad i Bilaga M2 A och M2 B.
10. Allt inkommande avfall ska vägas och kontrolleras samt journalföras. Det ska finnas skriftliga rutiner för mottagningskontroll och klassificering av inkommande avfall. Avfall som misstänks avvika från vad lämnare deklarerat ska hanteras på hårdgjord yta och får inte deponeras innan det kontrollerats.
11. Avfallsverksamheten omfattar följande avfallsslag:

Avfallskod	Avfallstyp
17 01 01	Betong (Å, K)
17 01 02	Tegel (Å, K)
17 01 03	Klinker och keramik (Å, K)
17 01 07	Blandningar av betong, klinker och keramik (Å, K)

17 05 04	Jord och sten (Å, D, K)
19 13 02	Jord och sten från avfallsanläggningar (Å, D, K)
20 02 02	Jord och sten (Å, D, K)
02 01 07	Stubbar (Å)

Avfallsslag i tabell ovan markeras med Å för återvinning, D för deponering och K för deponikonstruktion för att indikera hur de hanteras på anläggningen. Samtliga ovan avfallsslag markerade med D och K får deponeras respektive användas för konstruktionsändamål i deponin under förutsättning att de uppfyller kriterier för inert avfall i NFS 2004:10 eller senare uppdatering av denna.

Massor för avslutning av deponin ska inte omfattas av regleringen angående TOC-halt i 23 § NFS 2004:10, eller senare uppdatering av denna. Utöver ovan angivna avfallsslag får bolaget efter tillsynsmyndighetens godkännande även ta emot och återvinna (inklusive återvinning för anläggningsändamål) samt deponera andra typer av avfall med motsvarande egenskaper.

12. Halterna i de jord- och schaktmassor som tas emot för återvinning inklusive för anläggningsändamål får inte överstiga vid var tid gällande nivåer för känslig markanvändning (KM) enligt Naturvårdsverkets vid var tid gällande generella riktvärden för förorenad mark, för närvarande NV Rapport 5976. Detta gäller inte massor för konstruktionsändamål i deponin.

Hur mottagningskontrollen ska utföras för att säkerställa att ovan angivna värden för förorenad mark inte överskrids ska framgå av bolagets kontrollprogram.

13. Innehållet av PAH-16 i den returasfalt som tas emot får inte överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm).

Övergripande villkor

14. Tåktverksamheten får bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 06.00-22.00.
Borrning, återvinning och deponering får bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 06.00-18.00. Annan verksamhet inklusive transporter får ske även på andra tider.

15. Den ekvivalenta ljudnivån från verksamheten inklusive transporter inom verksamhetsområdet får utomhus vid bostäder inte överstiga följande värden:

50 dB(A)	Dagtid helgfri mån-fre	kl. 06.00-18.00
40 dB(A)	Nattetid	kl. 22.00-06.00
45 B(A)	Övrig tid	

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer överstigande 55 dB(A) får inte utföras nattetid kl. 22.00-06.00. Uppföljning av ljudnivån ska framgå av kontrollprogram där mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska anges.

Kontroll ska ske antingen genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar vid berörda bostäder. Ekvivalentvärden ska be räknas för de tider då verksamheten pågår.

Kontroll ska ske så snart det har skett förändringar av verksamheten som kan medföra mer än obetydligt ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten i övrigt anser att kontroll är befogat, dock minst vart tredje år.

16. Bolaget ska vidta åtgärder för att begränsa risken för omgivningsstörande damning från verksamhetsområdet. Om olägenheter i form av damning uppstår från verksamheten ska förebyggande åtgärder vidtas.

17. Drivmedel, övriga kemiska produkter och farligt avfall ska lagras och hanteras så att risken för att spill och läckage förorenar omgivningen minimeras. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallning eller motsvarande sekundärt skydd (t.ex. dubbelmantlad ADR-klassad förvaringstank). En invallning ska rymma minst den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym.
18. Hantering av olja och andra kemikalier samt tankning och uppställning av fordon och maskiner får endast ske på särskilt iordningsställd yta där spill och läckage kan samlas upp för att förhindra förorening av yt- eller grundvatten. Saneringsutrustning ska finnas lätt tillgänglig och i anslutning till plats för tankning.
19. Avledning av vatten från verksamheten till recipient ska ske via sedimenteringsdammar med oljeavskiljande funktion. Utgående vatten får vid utlopp till recipient inte överskrida följande haltnivåer beräknade som årsmedelvärden:
Parameter	mg/l
Totalkväve	10
Suspenderande ämnen	25
Oljeindex	1
Totalfosfor	0,05
Bly	0,03
Koppar	0,05
Zink	0,2
- Uppföljning av utsläpp till vatten ska framgå av kontrollprogram, där minst parametrarna totalkväve, ammoniumkväve, nitratkväve, pH och temperatur samt suspenderade ämnen och oljeindex ska ingå.
20. Successiv efterbehandling ska ske i den mån det är möjligt. En plan för efterbehandling och avslut av täkt- och deponiverksamhet, upprättad i samråd med tillsynsmyndigheten, ska lämnas in till tillsynsmyndigheten

senast tre (3) år innan tillståndstidens utgång. Efterbehandling ska utföras så att biologisk mångfald gynnas. Anmälan om slutbesiktning ska efter avslutad efterbehandling omgående göras till tillsynsmyndigheten.

21. Ett förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet har tagits i anspråk. I kontrollprogrammet ska anges kontrollpunkter, mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Programmet ska vidare omfatta rutiner för mottagningskontroll av avfall och registrering av de avfall som deponeras.

22. Tillståndet till verksamhet inom grönmärkat område i Bilaga M2 A förutsätter att det finns en lagakraftvunnen detaljplan som medger aktuell markanvändning alternativt att nuvarande detaljplan, plannummer 2011/25, 1118 har upphävts.

Nya villkorsförslag

23. (Lst 1) Innan ytor tas i anspråk för deponering ska tillsynsmyndigheten godkänna utförandet av geologisk barriär inom deponietapp 2.

24. Avledning av vatten från sedimentationsdammen dit vatten från brytområdet och deponietapp 1 avleds får inte överstiga 30 liter/sekund.

25. Så länge bortledning av grundvatten sker ska bolaget minst fyra gånger per år med fasta intervaller, en gång per kvartal, kontrollera grundvattennivåerna i bergborrhål. Den närmare placeringen ska fastställas inom ramen för kontrollprogrammet.

26. (Lst 3): Nya ersättningsdammar ska anläggas som ersättning för de lekvatten för groddjur som behöver tas bort för etablering av den ansökta verksamheten. De nya ersättningsdammarna ska anläggas med likvärdig areal. Flera lekvatten kan ersättas med en ersättningsdamm. Ett befintligt lekvatten får tas bort först när reproduktion av groddjur genom inventering har konstaterats i dess ersättningsdamm.

27. (Lst 4) Uppföljning av ersättningsdammarna för de lekvatten för groddjur som tas bort ska ske genom kontroll av kvalitén av dammarna för att undersöka att lekvattnets ekologiska funktion upprätthålls. Uppföljningen ska i vart fall inkludera kontroll av vattennivåer, grad av igenväxning och förekomst av lekande groddjur. Ett kontrollprogram för uppföljning ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten och ges in samtidigt med förslaget till kontrollprogrammet i övrigt.

28. Under häckningsperioden 1 februari-1 september får ingen sprängning, borring, skutknackning eller krossning ske inom 50 meter från aktiv boplats för skyddsklassad fågelart.

Den befintliga boplatsen, som noterats inom ansökt brytområde, får tas bort först sedan det konstaterats inte ske häckning under två häckningssäsonger. Resultatet av sådan undersökning ska tillställas tillsynsmyndigheten för godkännande innan brytning på den platsen påbörjas. Bolaget ska tillse att det finns en lämplig boplats för den skyddsklassade arten. Utformningen och lokaliseringen ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

29. (Lst 5) Schaktning får inte utföras i och vid aktiva boplatser för backsvala under backsvalans häckningsperiod 15 april-31 augusti.

30. Avverkning av skog samt avbaning får inte ske under perioden 1 mars – 31 juli. Avbaning får dock ske inom denna period under förutsättning att riktad kontroll genomförts i samråd med fågelexpertis och aktiva boplatser inte påträffats inom berört område.

Villkor om elektrifiering

31. Samtliga krossar och sorteringsverk ska drivas med el från det fasta elnätet senast ett år efter att nätägaren tagit i drift ett elnät som kan leverera erforderlig effekt till hela bolagets anläggning. Bolaget ska aktivt verka för att erhålla nödvändig effekt och ska i den årliga miljörapporten redogöra för status i processen. Bolaget ska initiera nätanslutningsprocessen inom tre

månader från att den ekonomiska säkerheten för tillståndet har godkänts. Redogörelsen ska i vart fall innehålla de senaste besked som nätägaren lämnat, de åtgärder bolaget vidtagit under året för att möjliggöra elanslutning samt aktuell tidplan.

Vid strömavbrott, kapacitetsbrist eller andra oförutsedda händelser som innebär avbrott i elförsörjningen får andra drivmedel användas.

Delegation

NCC föreslår att tillsynsmyndigheten bemyndigas att meddela villkor avseende godkännande av ytterligare avfallsslag (villkorsförslag 11), den närmare utformningen av vattenbehandlingsdammarna (villkorsförslag 19), ytterligare åtgärder för avslut och efterbehandling (villkorsförslag 20), kontrollprogram (villkorsförslag 21) den närmare utformningen av skyddsåtgärder för grodor (villkorsförslag 26) samt uppföljning av ersättningsdammarnas kvalitet (villkorsförslag 27).

NCC:S ÅTAGANDEN

NCC har åtagit sig att:

- vidta följande skyddsåtgärder för buller: bullerdämpad borrhigg på översta pall i område som specificeras i komplettering till bullerutredningen (aktbilaga 49) samt avskärma återvinningsverksamhet söderut enligt Bilaga B2,
- under häckningsperioden 1 februari-1 september undersöka så att aktuell brytfront inte hyser häckande skyddsklassad fågelart,
- utforma ersättningsdammarna i enlighet med rekommendationerna i bilaga B4 till ansökan. Omgivningen runt ersättningsdammarna kommer att utformas med inslag av stenblock, död ved och vegetation. NCC kommer

att samråda med tillsynsmyndigheten om den exakta utformningen av de nya dammarna. Planering och anläggande av de nya dammarna kommer att ske tillsammans med konsult med verifierade kunskaper om groddjur,

- för att upprätthålla kontinuerlig ekologisk funktion för groddjur, inte exploatera sparade och nyanlagda dammar med sammanbindande dike samt sparat grönstråk längst med verksamhetsområdets södra kant (hänsyns-område för groddjur). Rensning av dammar från sediment utförs vid behov,
- ingen brytning får ske inom en skyddszon om 50 meter från bevarade och nyanlagda dammar,
- spara ett grönstråk längs med verksamhetsområdets södra kant,
- exploatering av lämpliga övervintringsmiljöer för groddjur ska undvikas under 1 oktober–30 april,
- exploatering av lekvatten för groddjur ska undvikas under 1 mars–30 september, alternativt ska lekvattnen stängslas in med groddjurssäkra stängsel under övervintringsperioden för att säkerställa att inga groddjur uppehåller sig där vid exploatering,
- följa de rekommendationer avseende rensning av dammar som framgår av bilaga 3 till NCC:s bemötande den 17 december 2025 (aktbilaga 47),
- spara en skogsridå som insynsskydd vid gränsen för verksamhetsområdet i den mån skog finns i området,
- informera Linde Gas AB inför kommande sprängning,
- tillse att det alltid finns buskrika biotoper inom verksamhetsområdet,

- vidta de skyddsåtgärder för att minimera grumling i diken som framgår av bilaga 3 till NCC:s bemötande den 17 december 2025 (aktbilaga 47).

ANSÖKAN

Bakgrund

NCC ansöker om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken för brytning av berg, anläggande av deponi för inert avfall samt bedrivande av återvinningsverksamhet. Ansökan avser en tillståndstid om 30 år, dock som längst till och med den 31 december 2055. Då det är nödvändigt att täktverksamhet bedrivs i torrhet omfattar NCC:s ansökan även tillstånd att leda bort inläckande grundvatten från täkten enligt 11 kap. miljöbalken. Därtill omfattar ansökan tillstånd att omleda vattendrag/dike enligt 11 kap. miljöbalken.

Inom del av planerat deponiområde finns sedan tidigare lagrade jord- och schaktmassor som var tänkta att användas i anläggningsprojekt, men som NCC inte fått avsättning för. De befintliga massorna uppfyller kriterierna för inert avfall enligt Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2004:10. Med anledning av detta ansökte NCC under 2020 om tillstånd till inert deponi inom fastigheterna Sneby 1:4 och Savlinge 2:5 i Enköpings kommun. För utredning avseende massornas föroreningsgrad, se bilaga B8 till ansökan. Denna ansökan avslogs med motiveringen att ansökan inte avgränsats på lämpligt sätt och att det vore lämpligare att samtliga verksamheter vid Sneby prövades i ett sammanhang. Den nu aktuella ansökan avser all verksamhet vid Sneby enligt beskrivningen ovan, inklusive deponering av befintliga massor på platsen.

Täktverksamheten inkluderar hantering av sprängämne och innebär s.k. Sevesoverksamhet på den lägre kravnivån. Handlingsprogram och säkerhetsledningssystem bifogas ansökan i bilaga F.

Prövningens omfattning och mark- och miljödomstolens behörighet

Prövningen omfattar ansökan om tillstånd till täkt, återvinningsverksamhet samt anläggande av deponi för inert avfall enligt 9 kap. miljöbalken och för verksamheten nödvändig vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken.

Enligt 11 kap. 9 b § miljöbalken ska ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen. Rör ansökan även sådant ärende som annars skulle ha prövats av en förvaltningsmyndighet eller kommun får mark- och miljödomstolen pröva frågan om ärendena avser samma verksamhet. Domstolen är således behörig att pröva samtliga ansökta verksamheter i målet.

Ansökans utformning

Ansökan består av denna ansökningshandling med bilagor under särskilda flikar. Bilagorna utgör en integrerad del av ansökan och åberopas generellt. I den mån avvikelser förekommer mellan ansökningshandlingen och bilagorna, äger ansökningshandlingen företräde. Alla höjdhänvisningar i denna ansökningshandling avser höjdsystem RH 2000.

NCC har i ansökan utgått från Naturvårdverkets bedömning avseende att retur-asfalt inte är att anse som avfall. NCC anser inte heller att entreprenadberg ska anses utgöra avfall, jfr. t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 9 februari 2022 i mål nr M 14814-20 och Mark- och miljödomstolens vid Nacka tingsrätt dom den 26 september 2023 i mål nr M 2712-23.

NCC kommer säkerställa producentens avsikt med entreprenadberget i samband med mottagningskontrollen, jfr. Mark- och miljööverdomstolens dom den 13 juni 2025 i mål nr M 3176-24.

Om mark- och miljödomstolen inte instämmer i Naturvårdsverkets bedömning ska även retur-asfalt omfattas av avfallsverksamheten. I sådant fall ska också till villkor 11 läggas kod 17 03 02 (asfalt). För det fall en bedömning i det enskilda

fallet innebär att entreprenadberg ska anses utgöra avfall omfattas detta också av avfallsverksamheten och då med avfallskod 17 05 04 (jord och sten) i villkor 11.

Tidigare domar och beslut

NCC beviljades tillstånd till täktverksamhet den 2 november 2006, ärende med dnr 551-4687-06, hos Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Uppsala län. Tillståndet gäller till och med den 31 december 2026 och omfattar uttag av högst 10 miljoner ton berg. Någon årlig begränsning av uttaget finns inte i tillståndet. Tillståndet medger även återvinning genom krossning av avfall lämpligt för bygg- och anläggningsändamål. Tillståndet från 2006 avser endast miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken och avsåg alltså inte vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken.

NCC har också genom separata beslut från Enköpings kommun möjlighet att använda överskottsmassor från återvinningsverksamheten för anläggningsändamål samt att ta emot och bedriva flisning av stubbar, se beslut den 3 december 2008 i ärende med dnr 2008-001202 respektive 30 november 2007 i ärende med dnr 2007-001478.

Dessa verksamheter ingår i ansökan som en del av mottagning av avfall för anläggningsändamål respektive mekanisk bearbetning av avfall.

Samråd

Den ansökta verksamheten antas medföra betydande miljöpåverkan och NCC har därför endast genomfört ett avgränsningssamråd. Skriftligt samråd har genomförts med myndigheter, enskilt särskilt berörda, vissa organisationer och allmänheten genom utskick av brev. NCC har även haft samrådsmöte med Länsstyrelsen i Uppsala län och Enköpings kommun. Samrådet har annonserats

i Enköpings-Posten och Ena Håbo-Tidningen. Samrådsprocessen finns beskriven i samrådsredogörelsen, bilaga B1 till ansökan.

NCC har inför framtagande av denna ansökningshandling med tillhörande bilagor tagit hänsyn till och beaktat de i samrådet inkomna synpunkterna.

Fastighetsförhållanden och rådighet

Fastigheter inom verksamhetsområdet

Den ansökta verksamheten avses bedrivas inom fastigheterna Sneden 1:5, Sneby 1:4, 2:2, 1:12, 1:13, S:4, Savlinge 2:5 och Långtora Nyby 1:3, Enköpings kommun.

I ansökan ingår bortledning av allt inläckande grundvatten inom fastigheterna Savlinge 2:5 och Sneby 2:2 samt omledning av vattendrag inom fastigheten Sneby 1:12. NCC är lagfaren ägare till fastigheten Savlinge 2:5. Vidare har NCC, genom nyttjanderättsavtal, rådighet för bortledandepunkten för grundvatten på fastigheten Sneby 2:2 samt för omledning av vattendrag på fastigheten Sneby 1:12 till och med den 31 december 2055 och har därmed erforderlig rådighet för den ansökta verksamheten, se bilaga D till ansökan.

Fastigheter som berörs av vattenverksamheten utanför verksamhetsområdet

NCC har inför ansökan tagit fram ett beräknat påverkansområde för vattenverksamheten, se den hydrogeologiska utredningen i bilaga B7 i ansökan. Påverkansområdet beskriver den planerade grundvattenavsänkningen inom vilken belägna fastigheter anses berörda av vattenverksamheten enligt 9 kap. 2 § lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Behov

I bilaga E till ansökan (PM behov) beskrivs regionens behov utifrån bland annat befolkningsmängd och planerade byggprojekt. Sammantaget bedöms efterfrågan vara större än utbudet av befintliga täkter, vilket medför att det föreligger ett objektivet behov av fortsatt täktverksamhet. Täkten, som är den enda befintliga i/kring Enköping, är viktig för att kunna tillgodose den lokala marknadens behov av bergmaterial. Materialet från täkten kan användas till flera olika användningsområden, bl.a. har berget mycket goda egenskaper för att kunna producera betongballast samt för att kunna användas som bär- och förstärkningslager för högtrafikerade vägar.

Om inte tillstånd medges för ifrågavarande verksamhet innebär det att materialet måste tas från annan plats. Detta kan ske delvis genom redan tillståndsgivna verksamheter på längre avstånd från Enköping eller genom att nya bergtäkter etableras i jungfruliga områden.

Inom region Uppsala uppkommer idag stora mängder överskottsmassor i samband med bygg- och anläggningsarbeten som behöver omhändertas. Det saknas enligt NCC:s kännedom någon deponi för inert avfall i Enköpings kommun och återvinningsmassor transporteras ofta långa sträckor för att återvinnas eller deponeras.

NCC ser en stor fördel i att samlokalisera täktverksamhet, återvinning och deponering av inert avfall både ur ett ekonomiskt och miljömässigt perspektiv. Generellt säljs produkter från täktverksamhet och återvinning till bygg- och anläggningsprojekt i när området. Samma bygg- och anläggningsprojekt ger ofta upphov till avfall i form av främst massor. Sådant avfall kan transporteras till den planerade verksamheten för återvinning eller, om sådan inte är möjlig, för deponering. Behovet av täktverksamhet och övrig verksamhet sammanhänger således.

Planerad verksamhet

Den ansökta verksamheten avser täkt av berg, deponiverksamhet, återvinning av externa schakt- och betongmassor, hantering av entreprenadberg och returasfalt, bortledning av grundvatten samt omledning av dike/vattendrag. Arbetsmomenten beskrivs i detalj i den tekniska beskrivningen, se bilaga A till ansökan.

Täktverksamhet

Den ansökta täktverksamheten omfattar ett uttag av totalt 13,8 miljoner ton berg under en tillståndstid om 30 år. Produktionen uppgår till maximalt 1 miljon ton per år.

Inför borrhning och sprängning avtäcks berget inom det ansökta brytområdet. Massorna som uppkommer vid avbaning kommer att nyttjas inom verksamhetsområdet för anläggningsändamål, exempelvis till buller- och insynsvallar. Avbaningsmassorna planeras även att användas för efterbehandling av området. Efter avbaning sker borrhning, sprängning och därefter skutknackning av större block inför krossning. Krossning och siktning sker sedan med mobil utrustning som ställs upp inom brytområdet. Materialet finkrossas och siktas till olika sorteringar för att därefter läggas i upplag. Upplag kommer att finnas tillfälligt både inom och utanför brytområdet, dock alltid inom verksamhetsområdet. Lastning av bergmaterial sker med hjullastare. Utlastning till kund sker kontinuerligt under året, se närmare beskrivning av täktverksamheten i avsnitt 3 i bilaga A till ansökan.

Normal arbetstid för täktverksamheten kommer att vara helgfria vardagar, måndag-fredag kl. 06.00-22.00. För all verksamhet gäller att lastning och transport samt underhåll och andra mindre bulleralstrande arbetsmoment kan komma att bedrivas utanför de normala arbetstiderna, förutsatt att gällande bullerkrav innehålls.

Hantering av entreprenadberg och returafalt

NCC ansöker om att årligen ta emot och bearbeta 100 000 ton entreprenadberg och returafalt. Det entreprenadberg som NCC avser hantera är sådant som har uppkommit som överskottsmassor vid sprängning i bygg- och anläggningsprojekt. Infört entreprenadberg läggs i separata upplag. Uppläggning av entreprenadberg kan därefter komma att flyttas, men kommer alltid bedrivas inom verksamhetsområdet.

Returafalt kommer främst att användas vid tillverkning av ny asfalt. Hantering och mottagning av asfalt kommer att ske på särskild uppmärkt plats. Det färdiga asfaltgranulatet förvaras på hårdgjord yta. Efterhand som verksamheten utvecklas kan området för hantering av återvunnen asfalt komma att flyttas inom återvinningsytan.

För returafalt föreslås villkor om att innehållet av PAH-16 i den asfalt som tas emot inte får överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm). När det gäller entreprenadberg avses detta hanteras på samma sätt som jungfruligt bergmaterial.

Hantering av returafalt och entreprenadberg kommer att bedrivas helgfria vardagar måndag-fredag kl. 06.00-18.00.

Återvinning av icke-farligt avfall

Den ansökta verksamheten omfattar mottagande, lagring och bearbetning av icke-farligt avfall upp till en årlig mängd om 100 000 ton. NCC ansöker vidare om att ta emot totalt 220 000 ton icke-farligt avfall för anläggningsändamål till marknivåjustering och anläggande av bullervall samt till geologisk barriär inom deponietapp 2. Även till verkning av 60 000 ton jord per år ingår i den ansökta verksamheten som en separat punkt.

De material som avses tas emot för hantering eller återvinning redovisas i tabell 1 i teknisk beskrivning (bilaga A). Halterna i de jord- och schaktmassor

som tas emot för återvinning får inte överstiga vid var tid gällande nivåer för känslig markanvändning (KM) enligt Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark, se även föreslaget villkor 12. Detta gäller inte massor för konstruktionsändamål i deponin.

Den andel av mottagna massor till anläggningen som inte lämpar sig för byggnads- och anläggningsändamål kommer att deponeras på den planerade deponin för inert avfall inom verksamhetsområdet under förutsättning att massorna uppfyller kraven avseende föroreningsinnehåll. Därav kan viss hantering av återvinningsmassor även komma att ske inom deponin.

Återvinningsverksamheten kommer att bedrivas helgfria vardagar måndag-fredag kl. 06.00-18.00. För närmare beskrivning av återvinningsverksamheten, se avsnitt 5 teknisk beskrivning (bilaga A).

Deponering av inert avfall

Deponi för inert avfall kommer att bedrivas inom verksamhetsområdet i 2 etapper. Totalt kommer 7 miljoner ton inert avfall att deponeras under tillståndstiden, med en maximal årlig mängd mottagning av 150 000 ton inert avfall. Den totala mängden inkluderar befintliga massor på platsen som uppgår till cirka 1,3 miljoner ton samt massor för konstruktion.

Huvuddelen av materialet som kommer att deponeras kommer att utgöras av berg, jord- och schaktmassor m.m. som uppkommit som överskottsmassor vid olika bygg- och anläggningsprojekt i regionen och som har tekniska egenskaper vilket gör att de inte lämpar sig för återvinning.

Det avfall som NCC avser att deponera är inert med hänsyn till fysikaliska, kemiska och biologiska egenskaper enligt 3 a § i deponeringsförordningen (2001:512). Materialet som avses tas emot för deponering och konstruktion inom deponin redovisas i tabell 2 i teknisk beskrivning (bilaga A).

Deponin kommer att byggas ut stegvis i olika etapper och inledas med avskogning och eventuell terrängjustering samt anläggande av en konstgjord geologisk barriär där sådan är nödvändig. Den hydrogeologiska utredningen, se bilaga B7, visar att de naturliga jordlagren inom område för deponietapp 1 uppfyller kraven för naturlig geologisk barriär för inert deponi medan de naturliga förutsättningarna inom område för deponietapp 2 inte är tillräckliga. NCC avser därför att anlägga en konstgjord geologisk barriär inom deponi-området för etapp 2 om minst en meters tjockt lerlager eller som annars utgörs av jordarter eller produkter med en täthet som uppfyller permeabilitetskraven i deponeringsförordningen.

De två etapperna illustreras på exploateringsplan, se bilaga M2 A och M2 B. Utformningen av deponietapp 1 enligt exploateringsplanen i enlighet med Bilaga M2 B förutsätter att det finns en lagakraftvunnen detaljplan som medger aktuell markanvändning inom grönmarkerat område alternativt att nuvarande detaljplan, plannummer 2011/25, 1118, har upphävts. Om så inte blir fallet kommer deponering istället att göras i enlighet med exploateringsplanen enligt bilaga M2 A, d.v.s. tillståndet utformas för att möjlig göra båda utförandena där det ena bygger på att planen ändras, upphävs eller att ny plan vinner laga kraft, se mer nedan. I vissa underbilagor till ansökan beskrivs felaktigt att verksamheten skulle bestå av två deponier. Oaktat att deponin består av flera etapper utgör deponin en samlad deponiverksamhet på platsen.

Deponering kommer att bedrivas helgfria vardagar 06.00-18.00. För vidare beskrivning av deponiverksamheten, se avsnitt 6 i teknisk beskrivning (bilaga A).

Sammanställning renhetsgrad i massor

Till tydliggörande av hantering av olika massor som kan bli aktuella sammanställs vad som nu angetts ovan i tabellen nedan. För vidare beskrivning

av karaktärisering av mottagna massor, se avsnitt 7 i teknisk beskrivning (bilaga A).

	KM	Inertkriterier	Övrig reglering/åtaganden
Inert avfall för deponering		Deponering samt även för konstruktionsmaterial i deponikroppen	Villkor 11 om att de i villkoret nämnda avfallsslagen som markerats med K får användas för konstruktionsändamål i deponin under förutsättning att de uppfyller kriterierna för inert avfall i NFS 2004:10 eller senare uppdatering av denna samt att massor för avslutning av deponin ska inte omfattas av regleringen angående TOC-halt i 23 § NFS 2004:10, eller senare uppdatering av denna.
Återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål (220 000 ton)	För geologisk barriär För marknivåjustering och bullervall.		Villkor 12 om halterna i de jord- och schaktnmassor som tas emot för återvinning inklusive för anläggningsändamål inte får överstiga vid var tid gällande nivåer för känslig markanvändning (KM) enligt Naturvårdsverkets

			generella riktvärden för förorenad mark.
Återvinnig av icke farligt avfall (100 000 ton årligen)	För jord- och schaktmassor		Villkor 12 om att halterna i de jord- och schaktmassor som tas emot för återvinning inklusive för anläggningsändamål inte får överstiga vid var tid gällande nivåer för känslig markanvändning (KM) enligt Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark.
Returasfalt för hantering (sammanlagt med entreprenadberg 100 000 ton årligen)			Villkor 13 om att innehållet av PAH 16 i den asfalt som tas emot får inte överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm)
Entreprenadberg för hantering (sammanlagt med returasfalt 100 000 ton årligen)			Hanteras på samma sätt som jungfruligt bergmaterial.

Vattenverksamhet

Då det är nödvändigt att täktverksamheten sker i torrhet krävs det att inläckande grundvatten till brytområdet bortleds. Bortledning av grundvatten är vattenverksamhet enligt 11 kap. 3 § 6 p. miljöbalken. Bortledningen beskrivs närmare i avsnitt 8 i teknisk beskrivning (bilaga A) och i avsnitt 5.5 i miljö-

konsekvensbeskrivningen (bilaga B). Inom ramen för verksamheten bortleds även inläckande ytvatten, vilket ingår i tillståndsansökan. Bortledande av ytvatten är dock inte tillståndspliktigt enligt 11 kap. miljöbalken.

Ansökan innebär även tillståndspliktig vattenverksamhet i form av omledning av ett mindre namnlöst dike/vattendrag på fastigheten Sneby 1:12. Diket är idag beläget inom den östra delen av ansökt verksamhetsområde. Ny sträckning för detta kommer att ske öster om brytområdet samt deponietapp 2. Anslutning till recipient kommer inte att ändras.

Vattenhantering

Allt yt- och grundvatten inom brytområdet kommer att ledas till en eller flera pumpgröpar på täktbotten och därefter avledas i ledning till befintlig sedimentationsdamm som är försedd med oljeavskiljande funktion. Därefter leds vattnet i ledning och släpps ut i närliggande recipient som utgörs av dike norr om verksamhetsområdet. Pumpgröpar, ledningar och dammar kan komma att flyttas under pågående verksamhet. Avledning av vatten kommer att pågå tills täkten är fullt utbruten och området efterbehandlats.

Ytvatten i form av dag- och lakvatten som uppstår vid deponin kommer att ledas till dammar inom verksamhetsområdet. Avrinnande ytvatten kommer att hanteras via avskärmande diken runt område för deponietapp 1 och avledas till fördröjningsdammar i väst, norr och öst. Dammen i öst är densamma som för bergtäktverksamheten. Vid område för deponietapp 2 kommer avrinnande ytvatten hanteras via avskärmande diken och ledas till en fördröjningsdamm i syd. Även vatten från återvinningsytan kommer att avledas via diken till en separat damm. Samtliga dammar kommer att förses med oljeavskiljande funktion. Se närmare beskrivning av vattenhanteringen i bilaga B6.

Kemikaliehantering

De kemikalier som kommer att användas inom verksamheten är främst petroleumprodukter, hydrauloljor, smörjoljor, smörjfetter, spolarvätska m.m. För närmare beskrivning av hantering av kemikalier, se avsnitt 10 i teknisk beskrivning (bilaga A).

Avfall från verksamheten

Verksamheten kommer att ge upphov till avfall, både farligt avfall och icke-farligt avfall. Farligt avfall kommer exempelvis att bestå av oljeavfall, spillolja och olika typer av batterier. För närmare beskrivning av hantering av avfall, se avsnitt 11 i teknisk beskrivning (bilaga A).

Inga avfallsfraktioner kommer att uppstå från det lossållna materialet. Avbanningsmassor kommer att användas för buller- och insynsvallar under pågående verksamhet och därefter till efterbehandling. Finmaterial som ansamlas som sediment i sedimentationsdammar m.m. kommer att återföras till produktionen. Dessa fraktioner kan därmed inte anses vara avfall, jfr. även Mark- och miljööverdomstolens resonemang i dom den 19 december 2023 i mål nr M 7517-22. Verksamheten bedöms sammantaget inte omfattas av utvinningsavfallsförordningen (2013:319).

Energi

NCC arbetar aktivt med att minimera förbrukningen av energi och med att välja icke-fossila energislag där detta är möjligt. Möjlighet till elektrifiering av produktionen i tåkten i Sneby har tidigare utretts men har inte bedömts som en rimlig kostnadsinvestering då det råder kapacitetsbrist i nätet i området kring Sneby. NCC avser dock fortsatt att bevaka frågan.

Transporter

Transporter till och från verksamhetsområdet kommer att ske med lastbil. Utfart sker till enskild väg och därefter ut på väg 55. Inga bostadshus finns utmed in-/utfartsvägen. Transportavståndet till det huvudsakliga försörjningsområdet i och kring Enköping är cirka 6 km. Antal transporter vid maximala produktionsnivåer beräknas för täktverksamheten uppgå till cirka 120 fordonsrörelser/arbetsdag vid normalproduktion och 300 fordonsrörelser/arbetsdag vid maximal produktion. Antalet transporter för återvinning och deponi beräknas uppgå till cirka 45 fordonsrörelser/arbetsdag vid normalproduktion och cirka 110 fordonsrörelser/arbetsdag vid maximal produktion.

Antalet beräknade fordonsrörelser utgår från att inga returtransporter sker. I praktiken kommer det verkliga antalet transporter per arbetsdag därmed sannolikt att vara mindre. Det ska vidare noteras att maximal produktion endast kommer att inträffa något enstaka år.

Omgivningsbeskrivning*Geografisk orientering*

Den ansökta verksamheten är belägen cirka 4,5 km från centrala Enköping, norr om riks väg 55. Söder och sydväst om anläggningen finns industriområden. Terrängen närmast planerat verksamhetsområde består av skog varav den västra delen är avverkad. Söder om riksväg 55 finns jordbruksmark.

Det närmaste bostadshuset ligger cirka 100 meter söder om anläggningen. Sydost om anläggningen, i anslutning till väg 55, finns ytterligare några bostadshus. Vid infartsvägen till väg 55 finns pågående verksamheter som lager- och distribueringsverksamhet samt butiker. Cirka 1,5 km väster om anläggningen finns skjutfält, avfallsanläggning med mera.

Geologiska förhållanden

Berggrunden i området består enligt SGU:s berggrundskarta av Tonalit-granodiorit. NCC har gjort en platsspecifik undersökning av de geologiska förhållandena för att komplettera SGU:s uppskattning, se närmare beskrivning i avsnitt 4.1 i miljökonsekvensbeskrivningen (bilaga B till ansökan).

Hydrologiska och hydrogeologiska förhållanden

I och i närheten av verksamhetsområdet finns flera diken/vattendrag som leds vidare till Fiskviks kanal och Långtorabäck som båda omfattas av miljö-kvalitetsnormer. Se karta över aktuella vattenförekomster i figur 6 i miljökonsekvensbeskrivningen (bilaga B till ansökan). I den ansökta verksamhetens närhet finns flera markavvattningsföretag, se närmare avsnitt 4.8 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Det finns inga utpekade grundvattenmagasin inom eller i närheten av ansökt verksamhet. Den närmaste förekomsten är belägen cirka 3 km väster om verksamheten, Enköpingsåsen. Denna utgör Enköpings primära dricks-vattenkälla. Grundvattenmagasinet omfattas av miljökvalitetsnormer.

Planerad verksamhet innebär brytning till som lägst nivå +15 (RH 2000) inom brytområdet. För att arbeten i täkten ska kunna utföras i torrhet ansöker NCC om bortledning av grundvatten ner till nivå +13 (RH 2000). NCC har inför ansökan uppdragit åt Sweco att ta fram en hydrogeologisk utredning, se bilaga B7.

Mängden vatten som kommer att behöva ledas bort från området vid fullt utbruten täkt har beräknats uppgå till ett förväntat medelflöde om cirka 5 l/s. Då inläckaget av grundvatten bedöms bli marginellt går det inte att särskilja yt- och grundvatten från den totala mängden vatten som kommer att behöva pumpas bort. Siffran 5 l/s omfattar därför såväl inläckande grundvatten som

nettonederbörd. Flödet kommer att öka successivt eftersom brytningen fortskrider.

Kultur och naturmiljö

Inom det ansökta verksamhetsområdet finns inga kända fornlämningar. Det finns dock sex övriga kulturhistoriska lämningar varav fyra inom område för deponietapp 1, en inom planerat brytområde och en vid infartsvägen, se närmare avsnitt 4.4. i miljökonsekvensbeskrivningen samt arkeologiska utredning i bilaga B10.

Det finns inget områdesskydd för naturmiljö inom eller i direkt anslutning till den ansökta verksamheten. NCC har låtit Naturföretaget utföra en naturvärdes- och artinventering, se bilaga B4 till ansökan. NCC har även låtit Sweco utföra en naturvärdesinventering av vattendrag, se bilaga B5 till ansökan.

Området består i huvudsak av produktionsskog av olika åldrar. Det finns även stora in slag av sumpiga partier samt småvatten i form av sumpskogar, kärr, diken och dammar. De naturvärden som har identifierats är i stort knutna till dessa våtare livsmiljöer. Men det finns även tallskogspartier som hyser vissa naturvärden. Området söder om riksväg 55 är starkt präglad av jordbrukslandskapet med flackt landskap och uträtade åkerdiken.

Riksintressen och skyddade områden

Ansökt verksamhet ligger inom riksintresse för påverkansområde för väder-
radar, Uppsala flottilflygplats MSA-område och stoppområde för höga objekt
samt område för risk för buller från Enköpings övningsfält med skjutbanor.
Den ansökta verksamheten är även belägen inom MSA-område för riksintresse
av civil luftfart för Stockholm-Arlanda, Stockholm-Bromma och Stockholm-
Västerås flygplatser. Vidare finns område för riksintresse för kulturmiljövård

enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, Härkeberga och Litslena, beläget cirka 180 meter nordost om ansökt verksamhet.

Riksväg 55 som går söder om verksamhetsområdet omfattas av riksintresse enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. På längre avstånd från ansökt verksamhet finns ytterligare riksintressen, se avsnitt 4.5 i miljökonsekvensbeskrivningen. Inget av de identifierade riksintressena riskerar att påverkas till följd av den ansökta verksamheten.

Planförhållanden

Nordväst om ansökt verksamhet finns ett detaljplanelagt område för motorsport, se plan nummer 2011/25, 1118, som vann laga kraft 22 juni 2011. Planområdet omfattar också en väg som går igenom aktuellt verksamhetsområde och ansluter till riksväg 55. Idag är varken motorbana eller väg anlagd.

Under våren 2025 har Enköpings kommun antagit ett nytt planprogram för verksamhetsområde vid namn Aros Park. Enligt planprogrammet avses området norr om bergtäkten bli logistikpark och norr om denna planeras för testbana för motorsport. Väster om, och delvis inom, det ansökta verksamhetsområdet planeras för verksamheter samt lättindustrier. Söder om ansökt verksamhet och väster om anslutningsväg planeras verksamhetslokaler och kontor bebyggas.

Den gällande detaljplanen föreslås upphävas och ersättas med en eller flera nya detaljplaner, vilka kommer att tas fram etappvis. Någon ny detaljplanelagd väg genom NCC:s verksamhetsområde föreslås inte i planprogrammet. Planprogrammet Aros Park omfattar en mindre del av NCC:s ansökta verksamhetsområde inom fastigheten Sneden 1:5. NCC har nyttjanderättsavtal med markägaren som avser rätt att bedriva deponeringsverksamhet inom detta område. Detta är även inskrivet i fastighetsregistret. Se karta över såväl gällande detaljplan som pågående planprogram i figur 12 i miljökonsekvens-

beskrivningen. Någon ny detaljplan är ännu inte beslutad. Inte heller av andra skäl föreligger hinder mot tillstånd inom ett markområde som NCC förfogar över enligt avtal.

När gällande detaljplan har upphävts kommer verksamhet inom det område som idag är detaljplanelagt för väg inom NCC:s verksamhetsområde inte längre att vara i strid med detaljplan. NCC ansöker därför om att få bedriva verksamhet inom detta område. Då det är osäkert om detaljplanen hinner upphävas innan ifrågavarande ansökan prövas av mark- och miljödomstolen har NCC föreslagit ett så kallat planvillkor, se villkor 22, av vilket det framgår att tillstånd till verksamhet inom detta område förutsätter att det finns en lagakraftvunnen detaljplan som medger aktuell markanvändning alternativt att nuvarande detaljplan, plannummer 2011/25, 1118 har upphävts. Detta helt i enlighet med praxis, jfr. MÖD 2000:25 samt Mark- och miljödomstolens vid Nacka tingsrätt domar den 15 november 2018 i mål nr M 2801-18 samt 16 mars 2015 i mål M 7169-12. Om planförutsättningarna inte ändras kommer deponering istället att kunna utföras enligt exploateringsplan M2 A.

Miljökonsekvenser

Buller och transporter

Buller kommer att genereras från bergtäkt-, återvinnings- och deponiverksamheten samt vid transporter in och ut från verksamhetsområdet. NCC har uppdragit åt Efterklang att ta fram en bullerutredning för den ansökta verksamheten, se bilaga B2 till ansökan. Av denna framgår att, med föreslagna skyddsåtgärder, kommer Naturvårdsverkets riktvärden för buller att innehållas såväl dagtid, kvällstid som nattetid. Sammanfattningsvis är bedömningen att ansökt verksamhet medför obetydliga konsekvenser med avseende på buller, se utvecklat resonemang samt beskrivning av kumulativa effekter i avsnitt 8.1 i miljökonsekvensbeskrivningen.

För beskrivning av transportväg och antal transporter, se ovan samt av snitt 8.1 i miljökonsekvensbeskrivningen. Anslutningsvägen till riksväg 55 bedöms som fördelaktig då den inte passerar några bostadshus och är relativt kort. Sammanfattningsvis är bedömningen att ansökt verksamhet medföra små negativa konsekvenser med avseende på transporter, se utvecklat resonemang samt beskrivning av kumulativa effekter i avsnitt 8.1 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Markvibrationer, luftstötsvågor och stenkast

Antal sprängningar vid maximalt uttag om 1 miljon ton berg per år beräknas uppgå till cirka 10-15 tillfällen. För att utreda påverkan från sprängningar har NCC uppdragit åt Metron Miljökonsult att ta fram en riskanalys avseende markvibrationer, luftstötsvågor och stenkast, samt bedömning avseende uppkomst av sprickbildning som kan påverka övrig ansökt verksamhet, se bilaga B3 till ansökan. Den genomförda riskanalysen visar att, med föreslagna skyddsåtgärder, bedöms begränsningsvärdena avseende markvibrationer och luftstötsvågor innehållas. Inga stenkast bedöms riskera att orsaka skada på objekt eller andra intressen. Sammanfattningsvis är bedömningen att ansökt verksamhet medför obetydliga konsekvenser till följd av sprängningen, se utvecklat resonemang samt beskrivning av kumulativa effekter i avsnitt 8.2 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Naturmiljö och artskydd

Den ansökta verksamheten ligger inte inom något utpekat naturskyddsområde. Inom ramen för naturvärdesinventeringen, se bilaga B4, har totalt 17 olika naturvärdesbiotoper noterats inom naturvärdesklass 2 till 4. Det är primärt områden av klass 4 som kommer att tas i anspråk av sökt verksamhet, men även några mindre naturvärdesbiotoper av klass 3. Inga biotoper med klass 2 kommer att tas i anspråk genom den sökta verksamheten. Inga skyddsåtgärder föreslås för naturvärdesbiotoperna. Den samlade bedömningen är att ansökt

verksamhet medför små negativa konsekvenser avseende naturmiljö då dessa områden kommer att försvinna då ny mark tas i anspråk samtidigt som nya kommer skapas i samband med efterbehandlingen av verksamheten. Konsekvensen bedöms dock som begränsad eftersom naturvärdesbiotoperna inte hyser de högsta naturvärdena enligt naturvärdesklasserna.

Vid naturvärdesinventeringen påträffades tre kärlväxter inom inventeringsområdet som är skyddade enligt artskyddsförordningen. Dessa är blåsippa, knärot och revlummer. För att minimera risken för påverkan på knärot har NCC justerat bryt- och verksamhetsområdet i den östra delen, vilket säkerställer en skyddszon runt samtliga observerade förekomster av knärot. Samtliga förekomster av revlummer är observerade utanför ansökt verksamhetsområde, se figur 22 i miljökonsekvensbeskrivningen. Vad gäller blåsippa har denna observerats inom verksamhetsområdet, dels i den västra delen inom område för deponietapp 1, dels i den östra delen strax utanför område för deponietapp 2. Då såväl revlummer som blåsippa inte bedöms påverkas ens i ett lokalt perspektiv bedöms inga särskilda åtgärder behöva vidtas för dessa arter, se utvecklat resonemang i avsnitt 8.3 i miljökonsekvensbeskrivningen samt vad gäller blåsippa i avsnitt *Artskyddsdispens* i ansökan.

Under fågelinventeringen, se bilaga B4 till ansökan, noterades totalt 56 fågelarter varav 21 är naturvårdsintressanta, 12 rödlistade och 3 upptagna i fågeldirektivets bilaga 1. För fågelarter som är klassade som livskraftiga, vanligt förekommande lokalt och nationellt och/eller generalister vad gäller miljökrav föreligger vanligtvis mycket liten risk för att en begränsad störning ska medföra påverkan på population.

Inom verksamhetsområdet har även en skyddsklassad fågelart observerats häcka. NCC:s miljökonsult har i underbilaga till bilaga B4 angett att fortsatt och utökad verksamhet inte bedöms påverka arten negativt men att hänsyn måste tas så att sprängningar och alltför intensiv aktivitet inte sker under häckningstid i direkt närhet till boplatserna. NCC har föreslagit åtagande för att

tillgodose rekommendationerna, se närmare avsnitt *Åtaganden*. Sammanfattningsvis är bedömningen att inga fågelarter bedöms påverkas negativt av den ansökta verksamheten, se utvecklat resonemang i avsnitt 8.3 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Under groddjursinventeringen, se bilaga B4, inventerades 24 potentiella lekvatten. Av dessa bedöms 10 som lämpliga för groddjur. Mindre vattensalamander, större vattensalamander, vanlig padda, åkergroda samt en obestämmd brungroda observerades vid inventeringen. I figur 20 i miljökonsekvensbeskrivningen framgår lekvattnen i förhållande till inventeringsområdet. I samband med etableringen av de olika verksamhetsdelarna som ingår i ansökan kommer vissa av lekvattnen att anpassas eller tas bort. De som tas bort kommer då att ersättas med nya småvatten då NCC kommer att anlägga nya dammar i ungefär samma område med likvärdig area. Flera befintliga mindre lekvatten kommer att ersättas med en större damm. Inga befintliga lekvatten kommer att tas bort innan ersättningsdamm för det aktuella lekvattnet anlagts. Det innebär att den kontakt som finns mellan de olika lekvattnen för groddjuren i huvudsak bevaras genom att flera fuktstråk i diken och dammar bevaras. De dammar som anläggs för dagvattenrening kommer att utformas för att fungera som habitat för groddjur.

Under en övergångsperiod kommer de nya dammarna att samexistera med befintliga lämpliga lekvatten/dammar under minst en säsong (april-september) och de befintliga dammarna kommer inte tas i anspråk under groddjurens lek- och yngelperiod. Dammarna kommer att utformas i enlighet med rekommendationerna i bilaga B4. För att skapa en varierad miljö, inklusive nya övervintringsmiljöer, kommer omgivningen runt de nya dammarna att utformas med inslag av stenblock, död ved och vegetation. NCC åtar sig att samråda med tillsynsmyndigheten avseende den exakta utformningen av ersättningsdammarna. NCC kommer även att genomföra planering och anläggande av de nya dammarna tillsammans med konsult med verifierade kunskaper om groddjur. För sammanställning av påverkan på de olika lekvattnen, se tabell 12

i miljökonsekvensbeskrivningen. Påverkan på groddjur med anledning av den ansökta verksamheten bedöms sammantaget bli obetydlig då relevanta skyddsåtgärder kommer att vidtas.

NCC kommer således att anlägga nya dammar som ersättningsdammarna för de lekvatten som försvinner. De nya dammarna kommer samexistera med de gamla lekvatten under minst en leksäsong. Därmed kommer ersättningsdammarna vara etablerade och fungerande innan påverkan på arterna uppkommer. Den ansökta verksamheten kommer således inte i konflikt med förbuden i 4 a § artskyddsförordningen, jfr. Mark- och miljööverdomstolens resonemang i dom den 7 januari 2025 i mål nr M 7868-23.

NCC har även låtit Sweco utföra en naturvärdesinventering av vattendrag, se bilaga B5. Inventerade vattendrag framgår även av figur 21 i miljökonsekvensbeskrivningen. Det dike/vattendrag som NCC avser att omleda på fastigheten Sneby 1:12 bedöms inte hysa några särskilda naturvärden och är av antropogen art. Effekten av omledningen bedöms som liten.

För utvecklat resonemang om naturmiljö och artskydd samt beskrivning av kumulativa effekter, se avsnitt 8.3 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Ytvatten

I bilaga B6 till ansökan redovisas utredning av verksamhetens nuvarande och ansökta vattenhantering. Allt dagvatten, lakvatten och länshållningsvatten kommer att ha behandlats genom sedimentation och oljeavskiljning innan det avleds till närliggande diken. NCC föreslår även villkor för utgående vatten från verksamheten, se villkor 19. Påverkan på omgivande vattendrag bedöms som låg.

Aktuella recipienter längre nedströms är ytvattenförekomsterna Långtorabäck och Fisk viks kanal. Dessa omfattas av miljökvalitetsnormer, se närmare

avsnitt 8.4 i miljökonsekvensbeskrivningen. Den ansökta verksamheten bedöms inte medföra någon risk för försämring eller äventyra gällande miljökvalitetsnormer för Fiskviks kanal och Långtorabäck.

Sammanfattningsvis är bedömningen att ansökt verksamhet medför obetydliga konsekvenser för ytvatten, se utvecklat resonemang samt beskrivning av kumulativa effekter i avsnitt 8.4 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Grundvatten

En hydrogeologisk utredning för att utreda grundvattenförutsättningar för eventuell påverkan från befintlig och ansökt verksamhet vid Sneby har utförts av Sweco, se bilaga B7 till ansökan. När brytområdet utökas kommer inströmmande grundvatten att bortledas via en pumpgrop, vilket lokalt kan ge en avsänkning av grundvattnet i berggrunden. Dock bedöms inläckaget som litet utifrån uppmätta höga grundvattennivåer i bergborrhål nära brytkanten och observationer på platsen att läckage från bergssidor inte är särskilt vanligt förekommande. Påverkansområdets utbredning har bedömts som mycket begränsat, endast 50 meter utanför kommande brytgräns. Det finns inga utpekade grundvattenförekomster som kan påverkas av ansökt verksamhet.

Ansökt deponiverksamhet bedöms inte påverka kvantiteten på grundvattnet. Eftersom det endast kommer deponeras inert avfall, samt att erforderliga geologiska barriärer finns naturligt alternativt kommer anläggas, bedöms heller inte kvaliteten påverkas nämnvärt.

Uppföljning av såväl påverkan på grundvattennivåer som kvaliteten kommer att undersökas genom provtagning av grundvatten ur installerade grundvattenrör uppströms och nedströms området. Detta hanteras inom ramen för NCC:s kontrollprogram.

Sammanfattningsvis är bedömningen att ansökt verksamhet medför obetydliga konsekvenser för grundvattnet i jordlagren och berggrunden, se utvecklat resonemang samt beskrivning av kumulativa effekter i avsnitt 8.5 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Landskapsbild

NCC har låtit genomföra en landskapsbildsanalys, se bilaga B9 till ansökan, för att beskriva landskapsbilden och påverkan på denna av den sökta verksamheten. Den ansökta verksamheten kommer till stor del vara insynsskyddad genom befintlig skogsmark och landskapets naturliga topografiska variation. Sammantaget bedöms ansökt verksamhet innebära obetydliga konsekvenser avseende landskapsbild, se utvecklat resonemang samt beskrivning av kumulativa effekter i avsnitt 8.6 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Utsläpp till luft

Arbetsmaskiner och transporter som behövs för ansökt verksamhet orsakar utsläpp till luft. Maskinparken är dock begränsad och den ansökta verksamhetens bidrag till luftföroreningar bedöms som mycket liten. Luftutsläppen bedöms inte påverka människors hälsa på lokal nivå. Den ansökta verksamheten bedöms även ge upphov till viss damning, vilken kan bekämpas genom bevattning.

Tillskotten av partiklar och kvävedioxid från ansökt verksamhet bedöms i sammanhanget vara begränsad och bedöms inte riskera att miljökvalitetsnormerna för utomhusluft överskrids. Den ansökta verksamheten bedöms medföra en obetydlig konsekvens med avseende på utsläpp till luft, se utvecklat resonemang samt beskrivning av kumulativa effekter i avsnitt 8.7 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Kulturmiljö

Inom området för den ansökta verksamheten finns sex kända övriga kulturhistoriska lämningar som kan komma att påverkas. Samråd kommer att ske med länsstyrelsen angående den fortsatta hanteringen. Lämningarnas antikvariska status gör att konsekvenserna bedöms bli små negativa, se utvecklat resonemang samt beskrivning av kumulativa effekter i avsnitt 8.8 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Resurshushållning

Den ansökta verksamheten ger inte upphov till några betydande avfallsmängder utan avser hantering av redan uppkommet avfall. Den jungfruliga produktionen avser endast berguttag vilket det konstaterats finnas behov av. NCC kommer att eftersträva att återvinna så stor del som möjligt av det mottagna avfallet och därmed minska behovet av jungfruligt material och deponering. Bedömningen är att sökt verksamhet bidrar till en positiv konsekvens vad gäller resurshushållning, se utvecklat resonemang samt beskrivning av kumulativa effekter i avsnitt 8.9 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Artskyddsdispens

Blåsippa skyddas enligt 9 § artskyddsförordningen. Det innebär bl.a. att det är förbjudet att gräva upp växten med rötterna. Mark- och miljööverdomstolen har i rättsfallet MÖD 2016:1 angett att i fråga om verksamheter vars syfte uppenbart är annat än att ta bort eller skada fridlysta växter krävs det att det finns en risk för påverkan på den skyddade artens bevarandestatus i området för att förbudet i 9 § ska aktualiseras.

Området där blåsippa har påträffats ligger inom ansökt verksamhetsområde, inom område för deponietapp 1 i väst och strax utanför område för deponietapp 2 i öst, se karta i figur 22 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Av naturvärdesinventeringen, se bilaga B4 till ansökan, framgår att blåsippa är mycket vanlig och väl spridd inom kommunen och länet. Nationellt är arten vanlig och populationen livskraftig. Bedömningen är därför att den planerade utökningen av verksamheten inte kommer att ha en negativ påverkan på blåsippans bevarandestatus på lokal, regional eller nationell nivå.

Då någon påverkan på artens bevarandestatus i området inte bedöms ske aktualiseras således inte förbudet i 9 § artskyddsförordningen och någon dispens kan därför inte krävas i enlighet med Mark- och miljööverdomstolens resonemang i ovan nämnda dom. För det fall mark- och miljödomstolen trots detta bedömer att verksamheten skulle träffas av förbudet i artskyddsbestämmelserna föreligger skäl för dispens. Detta för att ta bort förekomst vid anläggande av deponi inom etapp 1 samt damm i väst samt inom/strax utanför deponi inom etapp 2 i sydöst.

En dispens får enligt 15 § artskyddsförordningen endast meddelas om det inte finns någon annan lämplig lösning och dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Lokaliseringsutredningen har visat att aktuell plats är lämplig och att fördelarna med att en redan etablerad verksamhet utökas jämfört med exploatering av en jungfrulig plats är stora. Anpassningar har gjorts i utformningen av det ansökta verksamhetsområdet.

NCC behöver ta i anspråk området i väst där blåsippa har påträffats för anläggande av deponi inom etapp 1 samt för anläggande av damm. Vad gäller området i sydöst behöver området tas i anspråk för anläggande av deponi inom etapp 2. Anläggande av deponi i annan riktning bedöms inte möjligt, bl.a. då det i syd redan finns etablerade verksamheter och då ett ianspråktagande mot

norr skulle innebära att områden med högre naturvärden togs i anspråk. Området i nordväst är dessutom detaljplanelagt för motors port. Det ska även noteras att del av området inom deponietapp 1 redan idag är ianspråktaget. Vad gäller dammen bedöms anläggande på annan plats inte lämplig då denna behöver anläggas inom lågpunkt för att möjliggöra självfall. Skäl för dispens enligt 15 § artskyddsförordningen föreligger sammantaget.

Sevesoverksamheten

Verksamheten inkluderar användning av sprängämnen med en omfattning som gör den till en Sevesoverksamhet enligt den lägre kravnivån. Vid normal produktion sker sprängningar cirka 6-12 gånger per år och vid maximal produktion beräknas antalet sprängningar bli 10-15 per år.

Alla sprängämnen hanteras enligt anvisningar för sprängarbeten. Tänd- och sprängmedel förvaras inte inom täktområdet utan transporteras, förvaras och hanteras vid varje enskilt sprängtillfälle av anlita sprängare. Spräng- och tändmedel hanteras av sprängaren enligt gällande föreskrifter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Arbetsmiljöverket.

I tabell 3 i teknisk beskrivning redovisas farliga ämnen enligt Sevesoförordningen, farokategori samt den maximala mängd som kan förekomma vid bergtäkten vid ett och samma tillfälle. Den ansökta verksamheten bedöms inte påtagligt förändra förutsättningarna jämfört med dagens verksamhet. Ett uppdaterat handlingsprogram för Sevesoverksamheten bifogas ändå ansökan, se bilaga F till ansökan.

Efterbehandling

Succesiv efterbehandling ska ske i den mån det är möjligt. Principerna för efterbehandling av verksamheten framgår av efterbehandlingsplanerna, M3 A och B i bilaga A3. Utgångspunkterna för efterbehandlingen beskrivs i teknisk

beskrivning. Förutsättningarna kan dock komma att ändras och planerna ska därför inte ses som en slutlig fast lösning för efterbehandling/avslutning.

Syftet med efterbehandlingen av täktområdet är att skapa förutsättningar för skogsbruk, friluftsliv och biologisk mångfald. Pumpning av tillrinnande yt- och grundvatten kommer att avslutas när verksamheten upphör vilket leder till att det så småningom kommer att bildas en täktsjö. Landskapsmodulering och släntjusteringar utförs så att täktområdet så långt som möjligt anpassas till omgivande miljöer. Byggnader, våg, maskiner och annan kringutrustning tas bort. Infartsvägen lämnas kvar för att kunna användas vid framtida skogsbruk.

De nuvarande utgångspunkterna för deponins avslutning innebär att en slutlig anpassning av deponiytan ska ske med lutning för att underlätta ytavrinning mot deponins kanter och minska mängden lakvatten. Avjämning och terrängmodellering av utlagda massor kommer att ske successivt under verksamhetstiden. Området planeras efter avslutad verksamhet att användas som skogsmark.

Förslag till slutlig efterbehandlingsplan för täkt- och deponiverksamheten ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast två år innan tillståndstidens utgång.

Sakägare och skadeersättning

Enligt 9 kap. 2 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet ska en fastighetsägare anses berörd av vattenverksamheten

- i. när ett yrkande framställs om skyldighet för fastighetens ägare att delta i verksamheten,
- ii. när fastigheten eller dess vatten tas i anspråk för verksamheten eller för en anläggning i samband med verksamheten, eller

- iii. när verksamheten kan medföra skador på mark eller vatten som tillhör fastigheten, på byggnader eller anläggningar som finns på fastigheten eller på fastighetens användningssätt.

För lista över samtliga fastigheter inom det praktiska påverkansområdet, se bilaga till ansökan. När det gäller rättighetsinnehavare erinras om att det åligger fastighetsägare att uppge rättighetsinnehavare i fastigheterna (22 kap. 7 § miljöbalken). Enligt utförd hydrogeologisk utredning finns inga enskilda brunnar inom påverkansområdet för grundvattenavsänkning. Det kan i nuläget inte förutses att skada kommer att uppstå för sakägare. Skulle så vara fallet har en skadelidande dock möjlighet att till domstolen anmäla oförutsedd skada. Sammantaget saknas skäl att i nuläget erbjuda ersättning till sakägare.

Verksamhetens tillåtlighet

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler

Bevisbörderegeln (2 kap. 1 § miljöbalken)

NCC anser att den ansökta verksamheten, med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning, teknisk beskrivning och övriga utredningar, har visats kunna bedrivas utan att innebära en oacceptabel skada på människors hälsa och miljön. NCC bedömer att de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som kommer att vidtas i tillräcklig omfattning minskar verksamhetens miljöpåverkan.

NCC är av uppfattningen att det som redovisas i ansökan och den fortlöpande kontrollen kommer att kunna visa att hänsynsreglerna följs.

Kunskapskravet (2 kap. 2 § miljöbalken)

All personal som arbetar inom NCC:s täkt- och deponiverksamhet har den kunskap och de utbildningar som krävs för ändamålet. NCC bedriver alltid, och

kommer även fortsättningsvis bedriva, regelbunden fortbildning och kompetensutveckling för sin personal.

NCC har bedrivit täkt- och deponiverksamhet under lång tid och bedriver ett flertal andra liknande verksamheter. NCC har således lång erfarenhet och kunskap om verksamheten. Lärdom från andra anläggningar appliceras inom koncernen genom centrala system för riskbedömning, driftstörningshantering m.m.

NCC kommer att ha rutiner för att fortlöpande kontrollera att utrustning för drift och kontroll hålls i gott skick och att dessa rutiner är dokumenterade. NCC kommer mer fortlöpande och systematiskt att undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från miljö- och hälsosynpunkt. Härutöver underrättas tillsynsmyndigheten fortlöpande om driftsstörningar eller liknande i verksamheten.

NCC uppfyller substitutionsprincipen genom att ha en förteckning över de kemikalier som används i verksamheten och som kan medföra risker ur miljö- och hälsosynpunkt. Säkerhetsdatablad tillsammans med rutiner för kemikaliehantering kommer att finnas tillgängliga i verksamheten.

NCC har och kommer fortlöpande skaffa sig kunskap om de lagar och regler som föreskrivs för verksamheten. NCC ser till att denna kunskap också når de befattningshavare som har behov av denna.

Vad som ovan anges utförs med hänsyn till krav i förordningen (1998:910) om verksamhetsutövarens egenkontroll.

Försiktighetsmått och teknikval (2 kap. 3 § miljöbalken)

Verksamheten ska bedrivas på ett sätt som föranleder minsta möjliga störning för om givningen. Detta gör NCC till exempel genom väl genomtänkt logistik

och noga planerad och avvägd sprängteknik. Anpassningar i sprängmetoden kommer att göras vid sprängning där så krävs. Detta för att vid alla spräng-tillfällen innehålla föreslagna begränsningsvärden avseende vibrationer och luftstöt vågor samt minimera risk för stenkast.

Verksamheten kan också innebära en påverkan på grund- och ytvattnet där målsättningen är att påverkan på de naturliga förhållandena ska vara så liten som möjligt. Vidare kommer verksamheten att bedrivas med moderna fordon och moderna maskiner för att minimera buller och utsläpp till luft. NCC avser vidta skyddsåtgärder för att minska risken med damning, såväl inom verksamhetsområdet som för omgivningen.

NCC kommer regelbundet att se över de maskiner som används i verksamheten och förnya dessa vid behov. Även produktionssättet kommer ses över regelbundet för att vid var tid säkerställa att NCC använder sig av bästa möjliga teknik. Nuvarande planerad produktionsprocess har framarbetats under lång tid och överensstämmer med bästa möjliga teknik. NCC är hela tiden öppen för anpassningar i produktionen för att minimera störningarna till omgivningen, minimera energiförbrukningen och verka för en god hushållning.

Genom de försiktighetsmått och skyddsåtgärder som redovisats i ansökan anser NCC att det får anses klarlagt att erforderliga försiktighetsmått kommer att vidtas varför verksamheten även uppfyller de krav som följer av försiktighetsprincipen.

Produktval (2 kap. 4 § miljöbalken)

Vid val av produkter för verksamheten kommer miljövänliga alternativ att användas i den utsträckning det är tekniskt och ekonomiskt möjligt.

Bedömningen görs när val av produkter sker. För de maskiner som det är möjligt för kommer miljöanpassade oljor att användas. NCC kommer att ajourföra lista över förvarade och använda kemikalier. Listan ger verksamheten

stöd för att förebygga skador avseende kemikalier på människor och miljö. Listan ger även vägledning för byte av farligare kemikalier till mer miljö-
vänliga alternativ.

Hushållnings- och kretsloppsreglerna (2 kap. 5 § miljöbalken)

NCC avser att i största möjliga mån hushålla med det material som finns och säkerställa att materialet används till rätt ändamål. Om inte den ansökta verksamheten beviljas kommer material behöva tas från annat håll. NCC arbetar strukturerat med att allt material som används i verksamheten eller uppkommer till följd av den ska återanvändas eller återvinnas. Detta för att så långt som möjligt uppnå ett hållbart kretslopp.

Val av plats (2 kap. 6 § miljöbalken)

Verksamhet har bedrivits på platsen under lång tid. Den ansökta verksamheten avses bedrivas inom och i anslutning till befintligt verksamhetsområde. Verksamheten är vällokaliserad i närheten av riksväg 55 med få motstående intressen.

NCC har inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen undersökt och bedömt alternativa lokaliseringar för verksamheten, se avsnitt 6 i miljökonsekvensbeskrivningen. Slutsatserna i utredningen om alternativa lokaliseringar är att huvudalternativet redan är exploaterad som bergtäkt och för delarna med en redan etablerad maskinpark, etablerade brytfronter med mera jämfört med exploatering av en jungfrulig plats får anses uppenbara.

NCC har valt att ansöka om en samlokalisering av täkt och inertdeponi mot bakgrund av de många fördelar detta medför ur såväl ett ekonomiskt som miljömässigt perspektiv. Att placera inertdeponin för sig själv innebär att det behöver göras separata transporter för att deponera material respektive skaffa nytt material till ett bygg- eller anläggningsprojekt, vilket medför ökade

transporter jämfört med om deponering och införskaffande av material kan göras på ett och samma ställe.

Verksamheten har fram till idag kunnat bedrivas utan betydande konflikter med motstående intressen och det är NCC:s övertygelse att så kan göras även framgent. Sammantaget är det NCC:s bedömning att huvudalternativet, med fortsatt verksamhet inom redan exploaterat och etablerat område för bergtäkt, utgör den bästa lokaliseringen för den ansökta verksamheten. Mot bakgrund av vad som har angetts ovan anser NCC att det är visat att den valda platsen är lämplig och således förenlig med 2 kap. 6 § miljöbalken.

Skälighet (2 kap. 7 § miljöbalken)

Av redovisningen ovan framgår att verksamheten kommer att leva upp till kraven i 2 kap. miljöbalken och att den anpassats i skälig utsträckning för att ta vederbörlig hänsyn till människors hälsa och miljön.

Tillåtlighet enligt 3, 4 och 5 kap. miljöbalken

Utifrån vad som har beskrivits i ansökan kan konstateras att platsen är lämplig och förenlig med hushållningsbestämmelserna. Några riksintressen som påtagligt påverkas av den ansökta verksamheten föreligger inte. Den ansökta verksamheten måste därmed anses tillåtlig enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Den ansökta verksamheten bedöms inte stå i konflikt med gällande miljö-kvalitetsnormer. NCC bedömer att den ansökta verksamheten ska anses tillåtlig i förhållande till 5 kap. miljöbalken.

Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken

NCC avser bortleda allt vatten som läcker in i tåkten. Att tåkten är torr är en förutsättning för att kunna bedriva verksamheten. Den förändring av grund-

vattenförhållandena som kan bli följden av verksamheten bedöms inte medföra skador av betydelse och kommer att bevakas genom kontroll i enlighet med NCC:s kontrollprogram.

Risken för eventuella skador och påverkan på omgivningen till följd av verksamheten är som helhet mycket begränsad. Någon annan vattenverksamhet som försvåras genom den ansökta verksamheten finns inte heller, varför även tillåtlighet enligt 11 kap. 7 § miljöbalken föreligger.

Särskilt om yrkad igångsättnings tid

Den ansökta deponin kommer, som brukligt, att byggas ut stegvis i olika etapper. Deponiverksamheten ska, i likhet med vad som gäller för deponi, anses igångsatt när deponering inom en etapp har påbörjats. Då deponeringen är en ny verksamhet och då detaljplanefrågan kan påverka möjligheten till hur etapperna slutligt utformas yrkar NCC på en igångsättnings tid om tio år.

Kontroll

NCC har de interna rutiner som krävs för att uppfylla kraven i gällande miljölagstiftning och kommer att tillse att berörd personal är väl förtrogen med vilka krav och försiktighetsmått som gäller för verksamheten.

För verksamheten kommer det att finnas ett kontrollprogram som redovisar hur egenkontrollen av verksamheten ska genomföras samt hur organisation och ansvarsfördelningen kopplat till genomförandet ser ut. Kontrollprogrammet kommer att möjliggöra en bedömning av att villkoren för verksamheten följs.

Från det att tillståndet har tagits i anspråk kommer varje år lämnas en miljörapport till tillsynsmyndigheten i enlighet med 26 kap. 20 § miljöbalken.

Verkställighetsförordnande

NCC:s nuvarande tillstånd går ut den 31 december 2026. Skulle till följd av en utdragen prövning ett nytt tillstånd för täktverksamheten inte erhållas förrän efter det att tillståndstiden löpt ut innebär detta en stor skada för såväl NCC som materialförsörjningen. NCC ansöker därmed om verkställighet för verksamheterna för att i möjligaste mån säkerställa materialtillgången i regionen, såvitt avser täktverksamheten inom befintligt brytområde. Då återvinningsverksamheten är starkt sammankopplad med täktverksamheten ansöker NCC om verkställighet för även denna i dess helhet.

Det nu ansökta tillståndet ställer högre krav på NCC än det gamla, varför det ligger i allas intresse att det nya tillståndet kan tas i anspråk så fort som möjligt. Någon irreversibel skada eller något men för motstående intressen kan inte uppkomma genom att verkställighetsförordnande meddelas för verksamheterna.

Ekonomisk säkerhet

För att erhålla tillstånd till en täktverksamhet krävs enligt 9 kap. 6 e § miljöbalken att det ställs en ekonomisk säkerhet. Säkerheten ska tillförsäkra att det finns ekonomiska resurser för de återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda och den ska vara betryggande för sitt ändamål, jfr. 16 kap. 3 § miljöbalken.

Planerad efterbehandling av täktområdet syftar till att skapa en grundvattensjö i täktens brytområde. Beräkning av den ekonomiska säkerheten har utgått från "Ekonomiska säkerheter, Handläggarstöd, Miljösamverkan Sverige 2018" och "Ekonomiska säkerheter vid deponering, Envipro, 2004". NCC har beräknat de kostnader som kan uppstå för att återställa platsen efter avslutad täkt- och deponiverksamhet till totalt 7 054 000 kr, se bilaga G till ansökan. Beräkningen grundar sig på en kostnad för efterbehandling av brytområdet som omfattar

cirka 36,3 hektar, en kostnad för efterbehandling av deponin som omfattar 33 hektar samt en kostnad för uppstädning m.m. av resten av verksamhetsområdet som omfattar cirka 22,7 hektar. Den beräknade säkerheten bedöms vara väl betryggande för sitt ändamål.

Övrigt

Kostnaden för utförande av de arbeten som vattenverksamheten avser beräknas uppgå till 480 000 kr. Grundavgiften bör därför bestämmas till 5 000 kr enligt 3 kap. 4 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Tilläggsavgiften enligt 3 kap. 5 § i ovan nämnd förordning ska utgå med 10 öre per kubikmeter vatten beräknat efter den årliga volym som det begärs tillstånd för. Det inne bär i förevarande fall 15 768 kr. Prövningsavgiften ska därmed fastställas till 20 768 kr.

Komplettering avseende prövningsavgiften

Grundavgiften

Enligt 3 kap. 4 § förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska grundavgiften för en ansökan om tillstånd till vattenverksamhet bestämmas med hänsyn till kostnaderna för att genomföra de åtgärder och uppföra de anläggningar som behövs för den verksamhet som ansökan avser.

NCC har beräknat att kostnaden för de arbeten som vattenverksamheten avser uppgår till cirka 480 000 kr, se närmare beräkning i bilaga. Kostnaden avser arbeten vid omledning av dike inom fastigheten Sneby 1:2. Pumpar, ledningar m.m. som krävs för bortledning av inläckande yt- och grundvatten finns redan

sedan tidigare. Grundavgiften ska således bestämmas till 5 000 kr enligt 3 kap. 4 § andra punkten.

Tilläggsavgift

Enligt 3 kap. 5 § i ovan nämnd förordning ska tilläggsavgift betalas om den kostnad som avses i 4 § inte är större än femtio miljoner och ansökan avser rätt att bortleda grund- eller ytvatten m.m. Tilläggsavgiften ska grundas på den mängd vatten som ansökan avser och är 10 öre per kubikmeter vatten beräknat efter antingen den totala mängd vatten som ansökan avser, eller den årliga mängd vatten som ansökan avser om ansökan avser en viss mängd årligen.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen), Naturvårdsverket, Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun (miljö- och byggnadsnämnden), Enköpings kommun, Statens geotekniska institut (SGI), SMHI, Försvarsmakten, Aros Property Development AB (Aros Property) har i yttranden under målets handläggning slutligen och i huvudsak anfört följande.

Länsstyrelsen

Återvinning och deponering av avfall

Länsstyrelsen vidhåller att villkor 12 ska förenas med delegation, D1, se nedan under rubriken *Villkor*.

Vattenverksamhet, vattenhantering

För det fall domstolen anser att den flytt av dike som NCC planerar att genomföra kan hanteras och detaljprojekteras i ett senare skede är det

länsstyrelsens uppfattning att slutlig utformning ska tas fram i samråd med länsstyrelsen som tillsynsmyndighet för vattenverksamhet.

Gällande föreslaget villkor 25 om kontroll av grundvattenbortledning godtar länsstyrelsen NCC:s förslag. Länsstyrelsen vill dock påpeka att det inom verksamhetsutövarens egenkontroll ingår att kontrollera omgivningspåverkan. Det åligger därmed verksamhetsutövaren att utföra en tillräcklig kontroll så att antaganden om påverkansområdets utbredning är korrekta. Länsstyrelsen vidhåller även behovet av en delegation om att slutlig utformning ska ske i samråd med länsstyrelsen, se D2 under rubriken *Villkor* nedan.

Verksamhetsområdet för den planerade täkten ligger i ett område med flera våtmarksområden av olika storlek och kvalitet. Vissa våtmarker är påverkade av exploatering och andra är mer orörda. Det är länsstyrelsen uppfattning att våtmarksmiljöer i jordbruks- och skogslandskapet ska bevaras så långt det är möjligt. Enligt NCC:s bedömning indikerar förekomst av våtmarker i anslutning till befintlig täkt på att verksamheten inte påverkat grundvattennivåerna i våtmarkerna.

Avfall från verksamheten, utvinningsavfall

Länsstyrelsen erinrar om att även avbaningsmassor som används till efterbehandling kan utgöra utvinningsavfall. Länsstyrelsen överlåter åt domstolen att bedöma om ansökan behöver kompletteras med en utvinningsavfallsplan.

Energiushållning

Inledning

Om tillstånd medges kommer bergtäkten vara en av de största i Uppsala län, vilket innebär att det är en av de täkter som förbrukar mest energi i länet. De

moment inom verksamheten som är mest energikrävande är krossning och sortering.

Länsstyrelsen anser att krossar och sorteringsverk i en så stor täkt, som ska pågå under många år, ska drivas med el från det fasta elnätet och inte med diesel. Detta bl.a. för att kunna uppnå det nationella miljö kvalitetsmålet ”En begränsad klimatpåverkan” samt vara förenlig med hänsynsreglerna i 2 kap. 3, 5 och 6 §§ miljöbalken. Energiförsörjningen blir därmed en fråga om tillåtligheten för verksamhet.

Gällande praxis

Det är idag inte ovanligt att stora täkter med lång verksamhetstid driver maskinell utrustning med el från det fasta elnätet. Flera täkter i länet har villkor gällande anslutning till det fasta elnätet (se MÖD M 7582-18, MÖD 36-19 samt mark- och miljödomstolen i Nackas mål M 8985-19 och M 7982-18).

Ansökan om stöd för elanslutning

NCC ansökte för fem år sedan om stöd hos Naturvårdsverket för konvertering av kross och sorteringsverk från diesel till eldrift i bolagets bergtäkt i Sneby. Naturvårdsverket avslag bolagets ansökan med stöd av 7 § 1 p. klimatklivs-förordningen, där det anges att stöd inte får ges till åtgärder som måste genomföras för att uppfylla en skyldighet enligt lag eller annan författning eller enligt villkor i ett tillstånd.

Yrkande

Länsstyrelsens yrkande om villkor om elektrifiering redovisas nedan under rubriken HUVUDFÖRHANDLING.

Länsstyrelsen vill i övrigt framföra att man delar NCC:s uppfattning avseende beredskapsbehov. Däremot så konstaterar länsstyrelsen att NCC:s verksamhet inte kan anses ha tillräckliga förutsättningar att uppfylla ett sådant beredskapsbehov om krossar och sorteringsverk ska drivas med flytande bränslen. Således behöver NCC vidta de åtgärder som framgår av länsstyrelsens yrkande avseende energihushållning.

Rysslands pågående invasion av Ukraina och kriget vid Persiska viken visar på hur sårbar en energiförsörjning är som bygger på fossila bränslen. Således är en omställning till eldrift en viktig del i ett starkt civilförsvar.

Motivering till yrkande

Kostnad för anslutning till el från det fasta elnätet behöver dels ställas mot miljönyttan i form av minskade utsläpp kopplade till fossila bränslen, dels till verksamhetens ekonomiska omsättning. Länsstyrelsen anser, att det utifrån verksamhetens sökta omfattning, borde vara rimligt att kräva omställning till eldrift från det fasta elnätet. Vid bedömningen bör också ingå att driften av anläggningen blir avsevärt billigare med elenergi än om energin hämtas från fossila bränslen, då anslutningen väl är gjord, samt den utsträckta tid som verksamheten förväntas pågå.

Synpunkter på NCC:s utredning

Länsstyrelsen anser att NCC:s utredning tillför vissa klargöranden och en ambition att införa eldrift av krossar och sorteringsverk. Underlaget är dock oprecist i vissa delar då NCC inte definierat vilken spänning som avses med högspänning. Högspänning i regionnätet är på olika nivåer av spänning, vanligtvis i intervallet 70-130 kV (kilovolt). Länsstyrelsen anser därför att det är bättre att låsa villkoret till ”erforderlig effekt”.

I redan nu gällande tillstånd så finns ett villkor, villkor 20 med tillhörande motivering, om att efterkross och sortering ska ske med eldriven utrustning för att minska miljöstörande utsläpp. NCC beskriver att en anslutning till E.ON:s lågspänningsnät är ett alternativ men att tillförd effekt medför att endast efterkrossen skulle kunna drivas på el från det fasta nätet. Länsstyrelsen anser att redan drift av enbart efterkrossen kommer att bidra till en väsentlig minskning av utsläpp från fossila bränslen även om vissa interna transporter krävs i tåkten. Det är därför önskvärt att den delen av anläggningen snarast ansluts till det fasta elnätet även om övriga delar måste invänta högre kapacitet. Interna transporter i tåkten kan ske med fordon drivna med ett nära nog fossilfritt bränsle som HVO.

För att domstolen och länsstyrelsen ska kunna bedöma inom vilken tidsram som bolaget kan koppla sig till lågspännings- respektive högspänningsnät, bör NCC:s skriftliga kommunikation med nätägarna, i frågan om eleffekt till tåkten, lämnas in i målet senast vid huvudförhandlingen.

Kultur

Länsstyrelsen har ur fornlämnings- och kulturmiljösynpunkt inget att erinra mot verksamheten.

Planförhållanden

Det pågår ett arbete med en ny detaljplan som omfattar motorparken och ansökt verksamhet. Länsstyrelsen har inget att erinra mot NCC:s förslag på planvillkor. Länsstyrelsen vill dock i sammanhanget passa på att uppmärksamma bolaget på att om förändringar planeras avseende anslutningen till väg 55 eller om framkomligheten avses påverkas, behöver kontakt tas med Försvarsmakten.

*Naturmiljö och artskydd*Växter

Länsstyrelsen anser att de skyddsåtgärder som föreslås för växtarter är tillräckliga, det är bra att tillräckliga skyddsavstånd hålls, särskilt till den fridlysta växten knärot.

Groddjur

Genom att undvika att ianspråkta groddjurens lek- och övervintringsområden kan NCC undvika att aktualisera förbudet i 4 a § 4 artskyddsförordningen. Det är dock viktigt att NCC följer upp och kontrollerar groddjursdammar för att säkerställa att dammarnas kontinuerliga ekologiska funktion bibehålls och inte påverkas negativt till följd av exempelvis ändrad markkemi eller grundvatten-sänkningar.

Beträffande skyddsavstånd på 50 meter är det upp till NCC att visa att detta är tillräckligt, och inte de 100 meter som länsstyrelsen brukar förelägga om. De flesta större vattensalamandrar uppehåller sig inom 100 m från ett vatten.

Länsstyrelsen instämmer med NCC:s ambitioner att för groddjur anlägga nya dammar som ersättningsdammar för de lekvatten som försvinner. Det är också bra att de nya dammarna kommer att samexistera med de gamla lekvattnen under minst en leksäsong. Länsstyrelsen delar dock inte NCC:s analys att den ansökta verksamheten inte riskerar att komma i konflikt med förbuden i 4 a § artskyddsförordningen. Innan gamla dammar tas ur bruk behöver NCC genom inventeringar tillse att de nya lekdammarna används och fungerar för groddjur, samt att groddjur inte finns kvar i de gamla dammarna, eller skadas när de exploateras för verksamheten. Länsstyrelsen yrkar därför på villkor Lst 3 gällande ersättningsdammar, se nedan under rubriken *Villkor*, som delvis

godtagits av NCC (se NCC villkorsförslag 26). Länsstyrelsen vidhåller dock att antalet dammar inte får minska.

När det gäller antalet dammar så vill länsstyrelsen understryka vikten av att antalet dammar och inte ytan används som mål för ersättningssmåvatten.

När det gäller förslaget att binda samman en gammal damm med en ny har länsstyrelsen vissa invändningar. Att få groddjur att vara i de nya dammarna är inte samma sak som att de reproducerar sig där.

Ytvatten och grundvatten

Kväve är en förorening som är branschtypisk för täkter. Sommartid när temperaturen är högre i ytvatten än under andra delar av året, kan ammonium (som är en kvävefraktion som kan bildas vid sprängning) övergå till ammoniak. Ammoniak är ett särskilt förorenande ämne som har ett lågt gränsvärde för årsmedelvärde på 1 mikrogram/liter och på 6,8 ug/l för högsta uppmätta halt (HVFMS 2019:25).

Länsstyrelsen vidhåller att tillsynsmyndigheten bör ges delegation att föreskriva ytterligare villkor om kompletterande rening av dagvattnet om provtagningen visar att gränsvärdena riskerar att överskridas, se D4 under rubriken *Villkor* nedan.

Landskapsbildskydd och strandskydd

Inom området finns inget landskapsbildskydd eller strandskydd. En skogsridå som insynsskydd bör dock sparas under tillståndstiden.

Seveso, handlingsprogram

Länsstyrelsen anser att handlingsprogrammet uppfyller kraven enligt Sevesolagstiftningen och SFS 2015:236.

Efterbehandling, avslut

Länsstyrelsen ser att det finns en överhängande risk att grundvattensjön kommer att användas som badsjö. NCC bör ta höjd för detta om de inte redan har gjort det. Eftersom grundvattensjön kommer bli stor till ytan bör efterbehandlingen utformas så att människor och djur kan ta sig upp på flera platser. För att gynna biologisk mångfald bör variation eftersträvas. Länsstyrelsen inser att efterbehandlings- och avslutningsplanen endast är preliminär, men ovanstående aspekter bör beaktas i ett tidigt skede, särskilt om efterbehandlingen till viss del ska ske successivt för att undvika att lämpliga efterbehandlingsåtgärder sprängs bort av misstag.

Länsstyrelsens yrkar på ändring av villkor 20 och anser att tillsynsmyndigheten bör ha delegation att besluta om ytterligare åtgärder för avslut och efterbehandling, se D5 och nedan under rubriken *Villkor*.

Ekonomisk säkerhet

Länsstyrelsen anser att ett säkerhetsbelopp om 7 054 000 kr är lågt tilltagen, men delar samtidigt NCC:s uppfattning att Miljösamverkans modeller inte är anpassade för grundvattensjö.

Om det huvudsakligen hade handlat om släntning/avjämning av en deponi för inert avfall hade möjligen beloppet varit rimligt. Ansökan omfattar täkt och deponi m.m. Beroende på hur långt verksamheten har fortskridit vid en eventuell konkurs, kan andra efterbehandlingsåtgärder än täktsjö/deponi komma att krävas. Dessa åtgärder är betydligt kostsammare.

Vid ett värsta scenario kan säkerheten behöva tas i anspråk innan deponeringen knappt har påbörjats samtidigt som mycket av berget har brutits. De kostnader som kan uppstå är bl.a. snedsprängning, anläggande av skyddshyllor, släntning, städning, borttagning av stängsel och utrustning, samt uppföljande provtagning

och mätning av ytvatten uppströms och nedströms deponin under 30 år i enlighet med NFS 2004:10.

Länsstyrelsen föreslår en säkerhet huvudsakligen beräknad i enlighet Miljöprövningsdelegationernas (2017) justerade version av Miljösamverkan Sveriges grundmodell från 2006, men att kostnaden för efterbehandling av brytområdet sätts till 10 kr/m² i stället för 14 kr/m². Som ingående värden i beräkningsformeln används därmed 10 kr/m² för efterbehandling av brytområdet (36,3 ha) och 4 kr/m² för efterbehandling av verksamhetsytor utöver brytområdet (33 + 22,7 ha). Detta ger ett så kallat nuvärde om 5 861 000 kr. Nuvärdet räknas sedan upp med Riksbankens mål på 2 % för inflationen för tillståndstiden för täktverksamheten, 30 år. Beräkningen ger ett säkerhetsbelopp om 10 600 000 kr då det avrundats nedåt.

Beräkning

$$(363\,000\text{ m}^2 \times 10\text{ kr}) + (557\,000\text{ m}^2 \times 4\text{ kr}) = 5\,861\,000\text{ kr}$$

$$5\,861\,000\text{kr} \times (1 + 0,02)^{30} \approx 10\,600\,000\text{ kr}$$

Villkor

De kompletterade åtaganden och villkorsförslag som lämnats i NCC:s bemötande av den 19 mars 2026 avseende naturvården ger en förutsättning för att länsstyrelsen kan godta dessa om de också tillförs utan revideringar i ett tillstånd för sökt verksamhet. Länsstyrelsen anser dock att följande ändringar och tillägg behöver göras.

Villkor nr	NCC:S förslag till villkor	Länsstyrelsens kommentar eller förslag till slutlig utformning av villkor
12	Halterna i de jord- och schaktmassor som tas emot för återvinning inklusive för anläggningsändamål får inte	NCC:s villkorsförslag medger inte en delegation för <u>tillsynsmyndigheten</u> att <u>meddela närmare villkor</u> avseende

	överstiga vid var tid gällande nivåer för känslig markanvändning (KM) enligt Naturvårdsverkets vid var tid gällande generella riktvärden för förorenad mark, för närvarande NV Rapport 5976. Detta gäller inte massor för konstruktionsändamål i deponin. Hur mottagningskontrollen ska utföras för att säkerställa att ovan angivna värden för förorenad mark inte överskrids ska framgå av bolagets kontrollprogram.	mottagning och kontroll av massor, se lst D1 nedan. Länsstyrelsen vidhåller behovet av ovanstående delegation.
19	Avledning av vatten från verksamheten till recipient ska ske via sedimenteringsdammar med oljeavskiljande funktion. Utgående vatten får vid utlopp till recipient inte överskrida följande haltnivåer beräknade som årsmedelvärden: Parameter mg/l Totalkväve 10 Suspenderade ämnen 25 Oljeindex 1 Totalfosfor 0,05 Bly 0,03 Koppar 0,05 Zink 0,2	NCC:s villkorsförslag medger inte en delegation för tillsynsmyndigheten att meddela närmare villkor avseende <u>behov av ytterligare behandling av utgående vatten</u>, se lst D4 nedan) Länsstyrelsen vidhåller behovet av ovanstående delegation

	Uppföljning av utsläpp till vatten ska framgå av kontrollprogram, där minst parametrarna totalkväve, ammoniumkväve, nitratkväve, pH och temperatur samt suspenderade ämnen och oljeindex ska ingå	
20	Successiv efterbehandling ska ske i den mån det är möjligt. En plan för efterbehandling och avslut av täkt- och deponiverksamhet, upprättad i samråd med tillsynsmyndigheten, ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre (3) år innan tillståndstidens utgång. Efterbehandling ska utföras så att biologisk mångfald gynnas. Anmälan om slutbesiktning ska efter avslutad efterbehandling omgående göras till tillsynsmyndigheten.	Successiv efterbehandling ska ske i den mån det är möjligt. En plan för efterbehandling och avslut av täkt- och deponiverksamheten, upprättad i samråd med tillsynsmyndighet och markägare, ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre (3) år innan tillståndstidens utgång. Efterbehandling ska utföras så att biologisk mångfald gynnas <u>och etablering av invasiva arter förhindras.</u> <u>Efterbehandlings- och avslutningsåtgärderna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och vara slutförda senast vid tillståndstidens utgång.</u> Anmälan om slutbesiktning ska efter avslutad efterbehandling omgående göras till tillsynsmyndigheten. (delegation)

		Understruken text ovan är avsnitt där länsstyrelsen vidhåller villkorsförslaget. I övrigt så har NCC godtagit länsstyrelsen formulering till delegation, se D5 nedan.
	NCC:s återkoppling i sammandrag	Länsstyrelsens förslag till ytterligare villkor
Lst 3	Delvis godtagits av NCC, villkorsförslag 26.	<u>Minst en</u> ersättningsdamm ska anläggas för respektive lekvatten för groddjur som avses tas bort för etablering av verksamheten. Ersättningsdammarna ska anläggas i anslutning till befintliga lekvatten och ha motsvarande area. Ett befintligt lekvatten får inte tas bort innan reproduktion av groddjur genom inventering har konstaterats i dess ersättningsdamm. Länsstyrelsen vidhåller behovet av att antal dammar inte får minska. Se ovan.
	NCC:s återkoppling i sammandrag	Länsstyrelsens förslag till delegationspunkter
D1	Koncensus saknas, ej godtaget.	Mottagning och kontroll av massor (villkor 12) Länsstyrelsen vidhåller behovet av delegation.

D2	NCC har inte inkluderat en delegation villkorsförslag 25.	Åtgärder för att säkerställa våtmarkers bevarande (villkor Lst 2) Länsstyrelsen vidhåller behovet av en delegation om att slutlig utformning ska ske i samråd med länsstyrelsen.
D4	Delvis godtagits av NCC.	Vattenbehandlingsdammarnas utformning <u>samt ev. behov av ytterligare behandling av utgående vatten</u> (villkor 19) Understruken text ovan saknas i NCC:S förslag till delegation. Länsstyrelsen vidhåller behovet av en delegation.

Naturvårdsverket*Om skälen för Naturvårdsverkets deltagande*

Naturvårdsverkets uppgift är att bevaka allmänna miljöintressen där miljöbalken tillämpas. Naturvårdsverket deltar i miljöprövningar som är principiellt viktiga eller har stor betydelse för miljön.

NCC :s ansökan avser en täktverksamhet med betydande brytmängd under en lång tillståndstid. Den sökta verksamheten innebär en inte obetydlig utvidgning av den befintliga verksamheten. Täktverksamheten innebär vidare uttag av naturresurser som inte är förnyelsebara. Vid prövning av täkter är det viktigt att det inom ramen för prövningen tas ställning till om det innebär en god hushållning att bryta täktmaterialet, dels om täktens lokalisering är lämplig

med hänsyn till det irreversibla intrång i miljön som en täkt innebär. Av underlaget framgår vidare att betydande mängder överskottsmassor från bygg- och anläggningsprojekt finns i närområdet. Enligt Naturvårdsverket är det viktigt att det klargörs om, och i så fall hur, tillgången till överskottsmassor ska beaktas i behovsprövningen som ska göras för täkter enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. I målet aktualiseras även vissa artskyddsfrågor. Mot bakgrund av dessa överväganden beslutar Naturvårdsverket att gå in som part i målet.

Behovet av det ansökta täktmaterialet

Utgångspunkter för behovsbedömningen

Den särskilda bestämmelsen om behovsprövning avseende täkter som tidigare fanns i dåvarande 9 kap. 6 a § miljöbalken togs bort 2009. I förarbetena till lagändringen betonas att frågan om det finns ett behov av en specifik täktverksamhet ska beaktas inom ramen för den prövning som ska göras enligt 2 och 3 kap. miljöbalken (se prop. 2008/09:144 s. 12 f). Om det material som ska utvinnas kan ersättas med material från andra täkter eller om det finns andra närbelägna områden som skulle kunna vara bättre att exploatera för täktverksamhet, kan lokaliseringen bedömas som olämplig. Verksamhetsutövaren behöver därför inom ramen för lokaliseringsbedömningen visa att det finns ett behov av den ansökta mängden material, dvs. att befintliga täkter inom ett visst geografiskt område inte kan tillgodose det aktuella behovet.

Mark- och miljööverdomstolen har sedan lagändringen utvecklat en gedigen praxis avseende behovsprövningen för täktverksamhet.

Vid bedömningen om det finns ett behov av en viss täkt bör, enligt Naturvårdsverket, även hänsyn tas till möjligheten att nyttja andra tillgängliga massor i samhället, t.ex. massor från infrastruktur- och byggprojekt. Detta ligger i linje med principer om god hushållning enligt 2 kap. 5 § miljöbalken, en hållbar masshantering och cirkularitet. Utöver befintliga täkter bör alltså enligt

Naturvårdsverket tillgången till lämpliga överskottsmassor från t.ex. bygg- och infrastrukturprojekt beaktas inom ramen för behovsprövningen. Om överskottsmassor kan ersätta hela eller delar av det angivna behovet av det ansökta materialet bör detta beaktas vid bedömningen om ett täkttillstånd ska meddelas och, i så fall, vilken tillståndstid och vilka brytmängder som ska medges.

Beträffande Naturvårdsverkets principiella inställning till hur entreprenadberg och överskottsmassor bör beaktas inom ramen för en behovsprövning av en täkt, se även Täktverksamhet – en vägledning vid prövning och tillsyn ISBN 978-91-620-7212-4, s. 30 f.

NCC har i bilaga 10 till sitt bemötande av den 17 december 2025 bemött Naturvårdsverkets synpunkter om behov av täktmaterial samt redogjort för det underlag som finns tillgängligt angående entreprenadberg och överskottsmassor.

Naturvårdsverket vidhåller att entreprenadberg och överskottsmassor bör beaktas vid bedömningen av om det finns ett behov av en täktverksamhet. Naturvårdsverket kan samtidigt konstatera att det för den aktuella regionen inte verkar finnas ett underlag som möjliggör en mer detaljerad behovsbedömning där entreprenadberg och överskottsmassor kan beaktas. Naturvårdsverket anser mot denna bakgrund att det inte finns skäl att ifrågasätta NCC:s uppgifter i denna del.

Av behovsutredningen framgår att det inte bedöms lönsamt eller klimatmässigt hållbart att transportera bergmaterial längre sträckor än 25 respektive 30 km (täktens huvudsakliga försörjningsområde). Naturvårdsverket instämmer i den bedömningen. I behovsbedömningen beaktar NCC dock behovet av material i både Västerås och hela Uppsala län. Naturvårdsverket konstaterar att avståndet från täkten till Uppsala stad, som pekas ut som platsen med störst behov av ballast, är uppemot 40 km från Snebytäkten. Vidare är avståndet till Västerås ca 38 km. Dessa städer ligger alltså utanför täktens huvudsakliga försörjnings-

område. Utifrån samma underlag från SGU (kartvisaren för ballast) som bolaget hänvisar till i figur 2, bilaga E till ansökan, framgår vidare att det finns andra bergtäkter i anslutning till både Uppsala och Västerås. Dessa täkter framgår bara delvis av figur 2. Vilken typ av material och mängden kvarvarande material som finns i dessa täkter framgår inte heller av NCC:s behovsutredning.

I tabell 1 i bilaga 10 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025 redogör bolaget vidare för det prognostiserade ballastbehov för Enköpings kommun under år 2025–2055. Av tabellen framgår att det totala behovet av ballast under hela tidsperioden uppskattas till 4,7 miljoner ton, varav 1,4 miljoner ton ska användas till vägmateriäl, 2,3 miljoner ton till fyllnadsmateriäl och 1 miljoner ton till betong.

Naturvårdsverket anser därmed att ballastbehovet inom täktverksamhetens huvudsakliga försörjningsområde är relativt begränsat. Det ska vidare vägas in att användbart entreprenadberg och överskottsmassor kommer att uppstå i regionen, även om det i dagsläget är svårt att uppskatta mängden.

Naturvårdsverket anser, mot den bakgrunden, att NCC inte har visat att det finns ett behov av den totala yrkade brytmängden (13,8 miljoner ton). Den yrkade tillståndstiden om 30 år framstår också som väl tilltagen.

Med beaktande av behovet, så som det framgår av NCC:s behovsutredning, av ballast inom täktens huvudsakliga försörjningsområde anser Naturvårdsverket att tillståndstiden ska bestämmas till 15 år och den totala brytmängden till 9 miljoner ton. Vid den bedömningen har Naturvårdsverket beaktat dels att ballastbehovet i Enköpingsregionen i praktiken kan vara något större än vad som framgår av tabell 1 i bilaga 10 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025 (t.ex. redovisas inte i tabellen utbyggnad av stamnätet samt utveckling av nya områden för industrier och andra verksamheter), dels att visst materiäl kan komma att levereras utanför det huvudsakliga försörjningsområdet.

Naturvårdsverket har ingen invändning mot att den maximala årliga brytningen bestäms till 1 miljoner ton.

Naturvårdsverket har förståelse för att det ur ekonomisk och affärsmässig synpunkt är gynnsamt med en lång tillståndstid. Sådana omständigheter har dock främst betydelse för bedömningen av tillståndstidens längd, och inte för frågan om det finns ett behov av det sökta täktmaterialet. Först efter att det har konstaterats att det finns ett behov av de sökta brytmängderna ska en rimlig tillståndstid bestämmas. En avvägning ska då göras mellan bolagets intresse av en tillståndstid och det allmänna intresset av att en ny prövning av verksamheten görs med jämna mellanrum för att anpassa tillståndet till de för tiden aktuella miljökraven (se Naturvårdsverkets vägledning Täktverksamhet – en vägledning vid prövning och tillsyn ISBN 978-91-620-7212-4, s. 139 och MÖD:s avgöranden med mål nr M 14829-22 och M 14844-22). Naturvårdsverkets föreslagna tillståndstid om 15 år grundar sig på det uppskattade behovet av täktmaterial utifrån NCC:s underlag.

Bergkross till betong

NCC har i avsnitt 3 i *PM Ytterligare förtydliganden av behovet* (aktbil. 88) utvecklat sin bedömning av behovet av betongballast. Naturvårdsverket ifrågasätter inte att bergmaterialet i täkten lämpar sig väl som betongballast. Vid bedömningen av behovet, och föreslagen tillståndstid, har Naturvårdsverket tagit hänsyn till behovet av betongballast.

Artskydd - fåglar

NCC har i området noterat 56 fågelarter varav 21 är naturvårdsintressanta, 12 rödlistade och 3 upptagna i fågeldirektivets bilaga 1. Inom verksamhetsområdet har en rödlistad art konstaterats häcka.

4 § första stycket 1–3 artskyddsförordningen

Naturvårdsverket noterar att sedan NCC utförde artskyddsutredningarna har EU-domstolen meddelat ett nytt avgörande (mål nr C-784/23 Voore Mets). Av avgörandet framgår bl.a. att påverkan på fågelarters population inte har någon betydelse för bedömningen av om förbuden i 4 § första stycket 1–3 artskyddsförordningen aktualiseras. Förbudet mot att förstöra eller skada bon i 4 § första stycket 2 i artskyddsförordningen kan aktualiseras för åtgärder även utanför fåglars häcknings- och uppfödningstid eftersom bon som återanvänds enligt praxis är skyddade även när de inte används.

➤ **Den skyddsklassade fågelarten**

Den skyddsklassade fågelarten återanvänder det aktuella boet. Boplatsen är därmed skyddad även utanför häckningstiden. Den sökta verksamheten medför att boplatsen kommer att tas i anspråk. NCC:s föreslagna villkor 28, som endast innebär ett förbud mot vissa åtgärder under häckningstiden, medför alltså inget beständigt skydd för själva boplatsen och är därmed enligt Naturvårdsverket inte tillräckligt för att förbudet i 4 § första stycket 2 artskyddsförordningen inte ska aktualiseras. För att förbudet inte ska aktualiseras måste, enligt Naturvårdsverket, en ny boplatstillskapas för den skyddsklassade fågeln. Först när fågeln har övergett sitt befintliga bo för det nya kan det befintliga boet tas i anspråk av verksamheten.

Enligt Naturvårdsverkets erfarenhet är holkar anpassade för den aktuella arten attraktiva som bon för arten. Om en sådan holk placeras på ett lämpligt ställe, t.ex. i en högt belägen klipphylla i en del av takten som inte kommer att exploateras eller i ett grovt träd, är sannolikheten därmed stor för att fågeln ersätter den befintliga boplatsen med holken (se vidare Tåktverksamhet – en vägledning vid prövning och tillsyn ISBN 978-91-620-7212-4, s. 52). Om så sker kan den aktuella boplatsen tas i anspråk utan att förbudet i 4 § första stycket 2 artskyddsförordningen aktualiseras.

➤ **Backsvala**

Det förekommer även att backsvala återanvänder sina bon. Utgångspunkten är därmed att även backsvalans bo omfattas av skyddet i 4 § första stycket 2 artskyddsförordningen.

Backsvala gräver gärna sina bohål i branta skärningar av finkorniga jordarter. Eftersom sådana skärningar naturligt släntas av och därmed blir olämpliga som häckningsplats för arten så kan de inte anses vara beständiga häckplatser som exempelvis grova träd med rovfågelbon. Backsvala bygger i regel ett nytt bo i samma område om det befintliga försvinner. Backsvalor accepterar normalt täktverksamheten så länge själva bobrinken lämnas orörd. Under förutsättning att NCC tillser att det finns lämpliga brinkar att bygga nya bohålor i bedömer Naturvårdsverket att backsvalan har goda förutsättningar att bygga nya bon och vara kvar i täkten. Brinken kan ofta skapas i en del av täkten där den inte hamnar i konflikt med verksamheten (se vidare Täktverksamhet – en vägledning vid prövning och tillsyn ISBN 978-91-620-7212-4, s. 52 och avsnitt 8.2.2.).

Naturvårdsverket vidhåller att det föreskrivs ett särskilt villkor med krav på tillskapande av artificiella häckningsbrinkar. Naturvårdsverket godtar den av NCC:s i andra hand förslagna villkorslydelsen.

Naturvårdsverket bedömer att åtgärden att skapa en artificiell häckningsbrink medför att backsvalans möjligheter till fortplantning tryggas i området. Åtgärden, tillsammans med förbudet att inte vidta vissa åtgärder under häckningstid, se villkor 29, innebär enligt Naturvårdsverket att förbuden i 4 § artskyddsförordningen inte aktualiseras.

4 § första stycket 4 artskyddsförordningen

Vad gäller frågan om förbudet i 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen aktualiseras gör Naturvårdsverket följande bedömning.

➤ **Den skyddsklassad fågelarten**

Naturvårdsverket delar i huvudsak NCC:s bedömning att den sökta verksamheten, med föreslaget åtagande till förmån för den skyddsklassad fågelarten, inte kommer att påverka fåglarnas populationsnivå.

➤ **Rosenfink**

NCC har gjort gällande att Naturvårdsverkets tillämpning av försiktighetsprincipen leder till omotiverat stränga krav.

Naturvårdsverket har konstaterat att det är nödvändigt att inventera rosenfink ytterligare en säsong för att klargöra om arten häckar i området eller om fyndet av rosenfink år 2024 endast representerar en rastande individ. I brist på sådan utredning vidhåller Naturvårdsverket att domstolen, i enlighet med försiktighetsprincipen, ska utgå från att rosenfink häckar i området.

Naturvårdsverket vidhåller att en förlust av häckningslokalen har en negativ påverkan på den lokala och den regionala bevarandestatusen för rosenfink. Att platsen endast utgör en temporärt lämplig häckningslokal på grund av framtida igenväxning medför ingen annan bedömning. För att förbudsbestämmelsen i 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen inte ska aktualiseras måste därför skyddsåtgärder vidtas.

Naturvårdsverket ser positivt på den föreslagna skyddsåtgärden i NCC:s bemötande av den 17 december 2025. Genom att tillse att det alltid finns buskrika biotoper inom verksamhetsområdet bedömer Naturvårdsverket att

verksamheten inte kommer att ha en negativ effekt på rosenfinkens populationsnivå.

Det saknas dock uppgifter i underlaget om hur stort område av befintligt habitat som verksamheten kommer att ta i anspråk. Enligt Naturvårdsverkets tentativa bedömning utifrån flygbilder kan verksamheten medföra en förlust av ca 1,4 hektar lämpligt habitat för arten.

Det ska understrykas att Naturvårdsverkets bedömning av storleken på habitat är tentativ. Habitatet kan därmed vara större. Det väsentliga vid tillskapande av ett nytt habitat för rosenfink är att det har en sådan kvalitet att det inte påverkar rosenfinkens populationsnivå negativt. Vid tillskapande av nya habitat för en art, oavsett om det sker för att säkerställa en arts bevarandestatus, eller om det sker för att upprätthålla ett områdes kontinuerliga ekologiska funktion, måste det tas höjd för att restaureringsinsatser är förenade med osäkerheter. Det är långt ifrån säkert att en restaureringsinsats lyckas. Det kan också vara svårt att på förhand avgöra omfattningen av den negativa påverkan som en verksamhet orsakar. Restaureringsinsatserna måste därmed vara väl tilltagna för att försäkra att skyddsåtgärden får avsedd effekt.

För att, i enlighet med försiktighetsprincipen, säkerställa att arten har ett tillräckligt stort område med tillräcklig habitatkvalitet när det befintliga habitatet tas i anspråk, bör buskrika områden alltid uppgå till minst 2 hektar inom verksamhetsområdet. Mot den bakgrunden vidhåller Naturvårdsverket följande villkor.

NCC ska tillse att det alltid finns buskrika habitat inom verksamhetsområdet för rosenfink under tillståndstiden. Habitatet ska vid var tid alltid uppgå till minst 2 hektar. Utformningen och lokaliseringen av de nya habitaterna ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

I villkor 28 och 29 har NCC vidare föreslagit att vissa åtgärder inte får vidtas under den skyddsklassade fågelartens och backskalans häckningsperioder. Naturvårdsverket välkomnar villkorsförslagen och anser att de bör föreskrivas.

Artskydd - groddjur

Den sökta verksamheten innebär att livsmiljöer för bl.a. större vattensalamander och åkergroda kommer att tas i anspråk. Dessa arter är fridlysta enligt 4 a § artskyddsförordningen.

4 a § första stycket 4 artskyddsförordningen

Naturvårdsverket välkomnar NCC:s föreslagna försiktighetsmått för exploatering av möjliga övervintringsmiljöer och lekvatten för groddjur. Om dessa försiktighetsmått vidtas bedömer Naturvårdsverket att förbudsbestämmelserna i 4 a § första stycket 1–3 artskyddsförordningen inte aktualiseras. Naturvårdsverkets principiella inställning är att skyddsåtgärder som har omedelbar betydelse för en verksamhets tillåtlighet ska föreskrivas som särskilda villkor.

4 a § första stycket 4 artskyddsförordningen

NCC har i villkor 26 och 27 föreslagit skyddsåtgärder för groddjur och beskrivit hur dessa ska följas upp. Naturvårdsverket välkomnar föreslagna villkor och anser att de bör föreskrivas.

Naturvårdsverket välkomnar vidare NCC:s åtaganden avseende ersättningsdammarna. Eftersom detta är en tillåtlighetsfråga bör i vart fall åtagandena under tredje, fjärde, sjätte och sista punkten föreskrivas som särskilda villkor.

Om dessa villkor föreskrivs bedömer Naturvårdsverket att förbudsbestämmelsen i 4 a § första stycket 4 artskyddsförordningen avseende groddjur inte

aktualiseras. I övrigt delar Naturvårdsverket NCC:s bedömning beträffande deponiverksamhetens påverkan på groddjurens livsmiljöer samt bedömningen i fråga om spridningsvägar mellan dammar och konnektivitet.

Miljö- och byggnadsnämnden

Återkoppling på material (behov)

I bilaga 10 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025 anges att Sneby är den enda aktiva bergtäkten i eller omkring Enköping just nu, och att denna täkt är viktig för att täcka den lokala marknadens behov. Nämnden vill dock påpeka att det även finns en annan bergtäkt i Enköpings kommun, på fastigheten Stora Bortomta 1:1. Denna täkt har varit vilande sedan 2021, men i december 2025 återupptogs verksamheten genom en sprängning. För Bortomta bergtäkt finns ett tillstånd som medger krossning och sortering av upp till 4 miljoner ton berg under en period av 20 år. Täktområdet får även ta emot högst 10 000 ton berg- och schaktmassor per år, enligt gällande tillstånd. Det finns dessutom fler bergtäkter i närliggande kommuner. Till exempel ligger Dalby Maskin AB och Swerock Almby mellan Enköping och Uppsala, och Swerock Horrsta bergtäkt mellan Enköping och Sala.

Återvinningsverksamhet

Nämnden anser att det är fördelaktigt att NCC har en riskbedömning vid mottagande av massor, då den tillvaratar tidigare kunskap om området. NCC nämner att det finns en koncerngemensam intern rutin som har gett erfarenhet kring var förorenade massor kan förekomma, och att bolaget kommer att beakta tidigare kännedom om platsen. Nämnden vill dock tydliggöra att det finns en risk med att ta emot massor från områden som inte har undersökts och därmed inte klassificeras som problemområden. Detta kan leda till att verksamheten tar emot massor med föroreningshalter, även om de kommer från områden som inte anses vara utpekade problemområden.

*Mottagning av material och kontroll*Entreprenadberg

Gällande frågan om berg från entreprenader kan anses vara avfall och därigenom omfattas av exempelvis kraven för end of waste när de görs om till produkter finns viss vägledning, exempelvis i mark- och miljödomstolens avgörande M 528-20. Nämnden vill uppmärksamma NCC på att det krävs att massorna kommer att fortsätta användas och att det finns en avsättning för bergkrosset/produkten. De massor som tidigare tagits emot på Sneby har än idag inte avsatts, vilket gör att nämnden ställer sig frågande till att behovet av dessa massor existerar i regionen i nuläget. Detta särskilt då det under utbyggnaden av tunnelbanan/pendeltågen och förbifart Stockholm körts bort enorma mängder massor och berg till andra delar av landet då avsättning saknats i Mälardalen.

Nämnden vill poängtera att entreprenadberg befinner sig i en gråzon och klassificeras som en biprodukt så länge det inte är förorenat. Om materialet däremot är förorenat betraktas det som farligt avfall. Det är därför viktigt att det säkerställs om materialet är en biprodukt eller avfall innan införsel sker.

Sulfidjordar

Med anledning av NCC:s svar att bolaget är medvetet om de problem och riskzoner som föreligger beträffande sulfidjordar inom kommunen, samt att entreprenadberg kommer att kontrolleras för förekomst av sådana ämnen redan i anbudsskedet, vill nämnden härmed förtydliga följande. Kontroll av sulfidhalter ska även omfatta samtliga jordmassor som tillförs verksamheten. Då även dessa massor kan utgöra en potentiell risk, särskilt om det saknas tidigare kunskap om deras ursprung, ska provtagning genomföras även i de fall där jordmassorna inte hämtas från kända riskområden.

Rutin vid inleverans

Nämnden anser att NCC inte har besvarat nämndens frågor kring NCC:s hantering av massor med okänt innehåll på ett tillräckligt tydligt sätt.

I övrigt noterar nämnden att NCC anger att massor från stadsmiljö, förorenade områden m.m. ”i regel” behöver vara provtagna avseende föroreningsinnehåll. Nämnden anser att användningen av uttrycket ”i regel” innebär en risk för att NCC tar emot massor från dessa miljöer som inte är provtagna och därigenom får in högre halter av föroreningar än acceptabelt. Nämnden anser vidare att okända massor som tas emot inom verksamheten och som förvaras i avvaktan på att NCC ska provta dem ska lagras på en tät yta. Asfalt kan i detta sammanhang inte anses uppfylla kravet på tät yta.

Vad gäller provtagning och kontroll mot de uppgifter som finns i länsstyrelsens så kallade EBH-stöd vill nämnden poängtera att de "punkter" som finns i dessa stöd inte är absoluta sanningar vad gäller plats för föroreningen samt att det utöver dessa punkter även finns exempelvis information om släckplatser där PFAS-skum använts. Information om dessa släckplatser finns ofta hos kommunerna, då baserade på uppgifter från Myndigheten för civilt försvar. Då underlaget ofta är bristfälligt från räddningstjänsterna om exakt plats för släckinsatsen så kan det punktvis finnas väldigt höga halter av PFAS. Genom att endast EBH-stödet används finns det risk för att dessa föroreningar missas och att föroreningarna då sprids vidare i samhället.

Hantering av invasiva arter

NCC uppger i bemötandet av den 17 december 2025 att invasiva arter inte ska tas emot vid anläggningen och då hantering av invasiva arter inte omfattas av den aktuella ansökan. Nämnden anser ändå att NCC behöver ha en implementerad rutin för hantering av invasiva arter vid dess specifika anläggning,

eftersom sådana arter kommer förekomma i mottagna jordmassor, även om detta inte sker dagligen.

Kontrollprogram för massmottagning

NCC anger i bemötandet av den 17 december 2025 att man inte har några invändningar mot de synpunkter nämnden har framfört gällande kontrollprogrammet och dess innehåll. Samtidigt framhåller NCC att de stickprovskontroller som bolaget föreslagit är fullt tillräckliga.

Nämnden förordar ett tätare kontrollintervall än 1 prov per 5 000 ton mottagna jord- och schaktmassor. I nuvarande stickprovsfrekvens tas jord från ca 200 lastbilstransporter à 25 ton emot innan det är dags att ta ett prov. NCC behöver redovisa en mer rimlig kontrollfrekvens sett till de osäkerheter nämnden ser i mottagningskontrollen.

Nämnden framför att kontrollprogrammet som tas fram bör minst innehålla följande:

- Kontrollprovtagning och analys av inkommande inert avfall ska ske löpande veckovis. Kontrollen ska ske genom att samlingsprov, som representerar högst en kalendervecka, tas ut slumpmässigt eller styrt som ett antal stickprov (representativa för varje intransport) ur inkommande transporter. De uttagna stickproven ska sparas separat minst tre månader för analys vid behov.
- Kontrollprovtagning av inkommande inert avfall ska därtill ske löpande genom stickprovstagning representativa för varje intransport för analys av vart 30:e lastbilsslag. Uppföljningen av föroreningshalt m.m. i externa massor ska ske enligt kontrollprogram i vilket anges bl.a. detaljerad redovisning av metodik för uppföljningen, vilka parametrar

som ska provtas, samt rutiner för avrapportering till tillsynsmyndigheten.

- Provtagning av massor kan även utföras vid misstanke om förorening, alternativt om klagomål inkommit och tillsynsmyndigheten bedömer att ytterligare kontroll är nödvändig.
- När det finns anledning, om t.ex. någon särskild förorening kan misstänkas, får tillsynsmyndigheten besluta om ytterligare rutiner och krav för mottagning och kontroll av massor.

Vatten och närliggande PFAS-förorening

Villkor för utsläpp till vatten och provtagningsparametrar

Vad gäller NCC:s förslag till villkor 19 vill nämnden framföra att de parametrar och haltnivåer som redovisats förefaller anpassade för en verksamhet som bedriver täktverksamhet utan sidoverksamheter.

Den planerade verksamheten innefattar emellertid omfattande masshantering, med återvinning, jordtillverkning, deponering och olika typer av konstruktioner. Detta medför att ett större antal relevanta parametrar behöver identifieras och inkluderas i provtagningsplanerna. Det gäller exempelvis:

- fysikaliska och kemiska parametrar,
- organiska parametrar,
- anjoner,
- närsalter (där NCC inte enbart bör förhålla sig till totalhalt kväve), metaller,

- PAH.

Nämnden ställer sig tveksam till om det, i förevarande fall, finns behov av att använda fasta värden i villkor för utsläpp till vatten. Eftersom ansökan avser en verksamhet med lång tidsutsträckning bedöms det lämpligt att det finns visst utrymme för anpassning till kommande förändringar i relevant lagstiftning.

PFAS-förening

Nordväst om bergtäkten finns det en PFAS-förening som i dagsläget har en outredd utbredning. En av källorna är läckage från en befintlig deponi, Annelundsdeponin. PFAS-föreningen i vatten finns alltså en bit bort från verksamhetsområdet. Deponin leder i dagsläget dag- och lakvatten till reningsverket, men kommer snart inte få fortsätta att göra det. Då kommer vattnet troligen istället ledas via diken till Fiskviks kanal. Vatten från NCC:s deponi kommer att ledas via delvis samma diken till Fiskviks kanal. Området runt bergtäkten och den nuvarande/planerade deponi är mycket sankt och grundvattnet står högt i dagen. Det kan därför förväntas tränga in i verksamhetsområdet och blandas med verksamhetens vatten och massor.

Täktverksamhet och deponering kan potentiellt förändra vattenflöden inom området varvid föreningen i grund- och ytvatten, bland annat från PFAS, kan komma att nå sökta deponin. Det kan förändra förutsättningarna för reningsanläggningens utformning.

PFAS-referensvärden och provtagningsstrategi

Nämnden anser att en PFAS-provtagning runt verksamhetsområdet ska göras för att säkerställa om det finns en föroreningshalt i dagsläget. Nämnden anser också att verksamheten ska utföra provtagning av området i framtiden för att se om spridning skett från NCC:s verksamhet.

Enköpings kommun har tagit fram ett underlag för nya riktlinjer för dagvattenhantering. NCC:s nuvarande förslag till recipientkontroll bedöms som undermåligt, eftersom det gäller deponivatten och provtagning av relevanta ämnen. Nämnden noterar särskilt att NCC inte avser att genomföra provtagning av PFAS-ämnen, vilket nämnden anser vara en självklarhet vid denna typ av verksamhet och historik. Hänvisa till att krav på PFAS-provtagning inte ställts tidigare är inte hållbart, eftersom tidigare provtagning redovisades till nämnden först i efterhand, när den redan var genomförd. Sammantaget saknas tydliga kriterier för provtagning och kontroll, vilket innebär att NCC i dagsläget inte har tillräcklig kännedom om sina utsläpp eftersom nödvändiga analyser inte har genomförts.

För att undvika att ett eventuellt tillstånd hamnar i konflikt med de kommande riktlinjerna, anser nämnden att NCC kommer behöva genomföra ytterligare provtagning och analysera fler parametrar än vad som hittills redovisats. Genom att utöka provtagningen och tydliggöra kontrollen säkerställs att verksamhetens påverkan på recipienten kan bedömas på ett tillfredsställande sätt, även i förhållande till de riktlinjer som är under framtagande.

Den närliggande deponin Annelund kommer att få förhålla sig till dessa riktlinjer för dagvattenhantering, när avloppsreningsverket inte längre tar emot deras lakvatten utan det kommer släppas till recipient. Denna förändring kommer att göras i närtid då Enköpings kommun har påbörjat dialog om detta med VAFAB. Då NCC:s sökta verksamhet ligger nedströms denna förorening är det angeläget att söka reda ut hur påverkan ser ut idag samt om den förändras efter att ändringen genomförts. PFAS följer tyvärr ingen tydlig struktur för spridning varför det inte säkert kan sägas att hela föroreningen fångas upp i det dike som ligger uppströms tälten.

När det gäller PFAS anger NCC att prover i grundvatten ska tas via ett grundvattenrör uppströms samt två nedströms deponietapp 1 respektive 2, i syfte att ta fram referensvärden. Nämnden bedömer att det finns en påtaglig

risk för att sådana mätningar inte ger representativa referensvärden, eftersom provtagningen för deponietapp 1 sker uppströms och nedströms en redan befintlig deponi. Denna deponi saknar i dagsläget provtagning avseende PFAS.

Därutöver finns misstankar om att en PFAS-förorening redan har spridit sig från Annelundsdeponin mot verksamhetsområdet. Mot denna bakgrund framstår sex provpunkter för PFAS i grundvatten, på ett så stort område som den planerade verksamheten omfattar, som otillräckligt.

Nämnden anser vidare att det är självklart att NCC bör inkludera PFAS i sina ordinarie provtagningsparametrar.

Befintliga massor

Verksamheten lämnade år 2008 in en anmälan till tillsynsmyndigheten som avsåg mottagning av upp till 100 000 ton schaktmassor per år. NCC angav att överskottsmassor från återvinningsverksamheten skulle användas till anläggningsändamål inom verksamheten. Volymerna det skulle röra sig om var 5-10 procent av den totala mängden på 100 000 ton massor från återvinningsverksamheten per år. NCC bedömde att föroreningsrisken för mark, vattenområde eller grundvatten var obefintlig eller högst ringa. Nämnden anförde i beslutet att massorna skulle återanvändas och inte fick deponeras på platsen, om inte tillstånd fanns för detta.

Vid inspektioner på verksamheten har det framkommit att verksamheten lagt massor utanför verksamhetsområdet och därmed bryter mot punkt 4 i tillståndet, från 2006, Dnr: 551-4687-06. Se kartbild som skickades i samband med inspektionsrapporten (bilaga 3 till nämndens yttrande den 13 november 2025).

Miljö- och byggnadsnämnden anser att verksamheten inte har följt sitt anmälningsbeslut då man har tagit emot 1,3 miljoner ton massor, enligt

ansökan. Enligt verksamhetens anmälan 2008, se bilaga 4 till nämndens yttrande den 13 november 2025, skulle verksamhetens återvinningsverksamhet omfatta upp till 100 000 ton per år. Av detta skulle 5-10 procent utgöra en rest som skulle användas för anläggningsändamål inom området. 10 procent av 100 000 ton är 10 000 ton, multiplicerat med 18 år (2008-2005) ger 180 000 ton. Eftersom det i dagsläget ligger 1,3 miljoner ton på verksamhetsområdet och inte 180 000 ton har NCC tagit emot och lagrat omkring 7 gånger mer massor än det som uppgetts i anmälan.

NCC genomförde med hjälp av NCC Teknik en egen provtagning 2016 av massorna som mottagits och lagts upp i området för Etapp 1. Miljö- och byggnadsnämnden tog del av provtagningen 2018. Analyser visar att massorna innehåller förhöjda halter av bl.a. fluorider, sulfat och PAH. Nämnden konstaterar att analys av andra föroreningar såsom exempelvis PFAS och PCB inte har gjorts inom ramen för denna undersökning. Det är mycket viktigt att föroreningsinnehållet i massorna utreds innan en eventuell deponi anläggs ovanpå dessa.

År 2018 påbörjade verksamheten ansökningsprocessen för att få tillstånd till deponering av inert avfall. Miljöprövningsdelegationen avslag 2022 ansökan om tillstånd till återvinning och deponering av inert avfall. NCC planerade då att gå vidare med en ansökan som omfattade både täkt och deponeringsverksamhet. 2023 fördes en diskussion med NCC om massorna som ligger utanför täktens verksamhetsområde. NCC angav då att det inte fanns några planer på att flytta befintliga massor, utan avvaktar besked av mark- och miljödomstolen.

I bilaga B7 anges att det idag vid anläggningen finns lagrade jord- och schaktmassor som NCC inte fått någon avsättning för och det bedöms inte heller finnas någon avsättning inom den närmaste tiden för större delen av massorna. Nämnden anser att det är problematiskt att massor har tagits emot för att användas inom anläggning och avsättning, men som i stället deponerats,

trots avsaknad av tillstånd. Nämnden ställer sig frågande till varför massor som finns på verksamheten, under förutsättning att de är lämpliga, inte kan användas för anläggningsändamål som uppstår inom verksamheten.

I bilaga 8 till miljökonsekvensbeskrivningen, Sneby markmiljöundersökning, anges att mäktigheten på massorna varierar mellan 0-15 meter, med en medelmäktighet på 6 meter och volymen till cirka 100 000 m². I ansökan anger NCC under 9.4.1 att totalt 7 miljoner ton inert avfall kommer tas emot, den totala mängden inkluderar 1,3 miljoner ton befintliga massor på platsen. Den geologiska barriären behöver, enligt vad som redovisats, vara 1 meter. Det bör alltså finnas utrymme till att använda de massor som man inte fått avsättning för inom verksamhetens kommande anläggningsändamål.

Nämnden kan konstatera att det vid tillsynsbesök har gjorts noteringar att upplagda massor klart överstiger 1-2 meters höjd. Det ifrågasätts om inte NCC egentligen haft som syfte att redan vid mottagning av massorna skapa en deponicell utan tillstånd för detta.

Då deponering är påbörjad, så som det får förstås, innan deponiplanen är inlämnad så ser nämnden risker med att deponin har en grund samt anläggning som gör att det finns frågetecken gällande massornas placering och lämplighet för ändamålet. Det framgår inte om NCC exempelvis säkrat att deponin har en lämplig grundläggning under dessa massor, och när denna i så fall lagts dit. Det framgår inte heller hur NCC säkrar uppsamling av exempelvis lakvatten från deponin om sådant underarbete som exempelvis utläggning av lakvattenuppsamlade rör inte är utfört.

*Vatten*Synpunkter på placering av dammar kring deponin

I flera bilagor till ansökan redovisas kartor med schematiskt redovisade dammar i utkanten av verksamhetsområdet. Dessa är principskisser.

Placering av dagvattendamm/lakvattendamm och lakvattendiken är helt olämpligt i den låglänt liggande marken väster om deponietapp 1 så som skisserats i principskisser över dammar. En utsträckning av deponin så långt åt väster-sydväst att deponin når fram till den låglänta marken skulle leda till att avskärande dike och damm placeras på mark med så ytligt liggande grundvatten att dammens kapacitet försämras samt att dagvatten/lakvatten riskerar påverka grundvattnet. Placering av dammar inom NCC:s verksamhetsområde behöver studeras mer noggrant för att undvika ovan beskrivna problem.

Artskydd

Nämnden hänvisar till länsstyrelsens yttrande gällande dessa frågor.

Täktverksamhet

Enligt tekniska beskrivningen kap 9.2 Täktverksamhet så kan pumpgröpar, ledningar och dammar komma att flyttas under pågående verksamheter. Det kan vara mindre lämpligt att flytta dammar som används för lekplats åt groddjur. Beskrivna ändringar omfattas lägst av anmälningsplikt enligt 1 kap. 10 § miljöprövningsförfordningens.

Utvinningsavfall

NCC avser att leda såväl vatten från deponi (lak/dag) som vatten från täkt till samma sedimentationsdamm. I dagsläget är det osäkert vilka halter av olika ämnen som vattnet kommer innehålla. NCC anger även att man kommer att

omhändertar sediment i dammarna och återföra det i produktion så inget utvinningsavfall uppstår. Men enligt ansökan så anger NCC även att dammarna är tänkta som lekplatser för groddjur varpå det knappast är möjligt att rensa dammarna utan att förstöra lekplatserna. Det borde alltså vara svårt att i dagsläget fastställa att inget utvinningsavfall uppstår.

Nämnden finner att NCC för närvarande inte med tillräcklig grad av säkerhet kan ange att utvinningsavfall inte kommer att uppstå inom verksamheten. Detta eftersom NCC saknar kännedom om de föroreningshalter som kan komma att ackumuleras i dammarna, då dessa tillförs vatten både från deponierna och från täktgropen.

Arbetstider

Nämnden har förståelse för att branschens arbetstider ofta är tidiga och att verksamheten kan bli extra intensiv under kampanjperioder. Starttid kl. 06:00 bedöms som acceptabel, med några tillägg som följer nedan.

Nämnden anser att det inte finns tillräckliga skäl för att tillåta verksamhet dygnet runt. Under kampanjperioder bör reparationer kunna tillåtas utanför de tider som annars begränsas i villkoren. Övrig verksamhet, inklusive transporter ska dock hållas inom angivna tider.

Det är rimligt att närboende får åtminstone någon period under dygnet utan störningar. Nämnden motsätter sig därför NCC:s föreslagna formulering av villkor för arbetstider.

För täktdelen anser nämnden att mindre störande verksamhet, enligt NCC:s egen definition, kan tillåtas mellan klockan 19:00 och 22:00. Mellan klockan 22:00 - 06:00 bör ingen verksamhet ske. Alternativt kan transporter tillåtas köra in på verksamhetsområdet nattetid, men utan att lasta eller lossa under denna tid. Om domstolen finner det lämpligt kan villkoren för tåkten utformas

så att mindre störande verksamhet, såsom NCC själv har angett, får ske mellan kl. 19:00 och 22:00. Sprängning, borrning, skutknackning och krossning bör dock inte tillåtas mellan klockan 06:00 - 07:00 eller efter klockan 19:00.

För återvinning och deponering bör krossning och sortering undvikas mellan klockan 06:00 - 07:00. Transporter, lastning och lossning bör följa tåktens tider.

Buller

Nämnden bedömer att det finns ett behov av att utreda kumulativt buller utifrån flera aspekter. Dels finns det närboende som riskerar att störas av en utökad verksamhet, eller från tillkommande verksamheter, då beräkningar visar att tåkt, deponi- och återvinningsverksamhet ligger nära gällande riktvärden. Dessutom är det viktigt att säkerställa att framtida verksamheter, som planeras på de exploateringsytor som pekats ut i den fördjupade översiktsplanen (FÖP), eller i planprogrammet inte hindras av befintliga bullernivåer.

Nämnden kan inte se att det finns något miljömässigt godtagbart skäl till att verksamheten skulle undgå att genomföra en kumulativ bullerberäkning; någon sådan motivering har i vart fall inte redovisats.

NCC har skrivit i ansökan att kontroll av bullernivå kommer att ske minst vart tredje år eller när tillsynsmyndigheten så kräver, alternativt att verksamheten förändrats på något betydande sätt. Nämnden anser att bullernivån ska mätas varje år de första kommande åren samt att NCC bör överväga en blandning av fasta och variabla mätplatser.

Markvibrationer och luftstötvågor

Nämnden konstaterar att NCC har redovisat överskridanden för luftstötvågor vid sprängning både under 2024 och 2025. Den senaste stötvågen som uppstod

vid driftstörning fick miljöavdelningen frågor om från så långt avstånd som Grillby och gränsen mot Håbo kommun. Vad gäller vibrationer har, såvitt nämnden erfar, inga mätvärden redovisats, vilket medför en osäkerhet i bedömningen. Mot bakgrund av försiktighetsprincipen, överskridanden av riktvärden har förekommit, samt att det inte är uteslutet att det kan ske igen, anser nämnden att det är rimligt att som försiktighetsåtgärd genomföra förbesiktning av fastigheter inför en utökad eller förändrad verksamhet. Detta eftersom det i efterhand kan vara mycket svårt för fastighetsägare att bevisa påverkan.

Elektrifiering

NCC har angett att tillsynsmyndigheten inte haft några synpunkter på elektrifiering. Nämnden är av en annan uppfattning. NCC har lyft frågan med tillsynsmyndigheten och den har utifrån detta tagits med i ansökan till miljöprövningsdelegationen som avlog ansökan om tillstånd och avvisade ändringen om utökad verksamhetsområde.

I sitt nuvarande tillstånd från 2006 har NCC ett villkor om att tåkten senast 31 december 2010 skulle vara försedd med eldriven utrustning för efterkrossning och sortering. NCC har aldrig haft denna utrustning elektrifierad i tåkten. I samband med sprängning så har en mobil utrustning (dieseldriven generator) använts.

Nämndens ställningstagande är att NCC i dagsläget inte efterlever villkor 20 i det nu gällande tillståndet, enligt vilket efterkrossning och sortering i tåkten ska ske med eldriven utrustning. Den av NCC valda lösningen med elverk, oavsett i vilken omfattning HVO används som bränsle, kan enligt nämndens uppfattning inte anses innebära att villkoret uppfylls, utan framstår snarare som en språklig efterkonstruktion.

Damning

Damning är oundvikligt en del av täktverksamheter. Det uppkommer bland annat vid sprängning, knackning, krossning, sortering, utkörning av material, med mera. För NCC:s del tillkommer nu dammbildning från avfallshanteringen och deponiuppläggningsen, bland annat från krossning av betong och asfalt, siktnings, avlastning, omflyttning av massor, med mera. Återvinningsytan där krossarna för avfallshantering kommer att placeras, ligger närmare RV 55 och fastigheter för boende jämfört med nuvarande verksamhet, där enbart krossar för bergmaterial används.

Nämnden anser att användning av salt för dammbekämpning i området bör undvikas.

Nämnden vidhåller att NCC bör använda bästa möjliga teknik som finns tillgänglig för att undvika störningar, bland annat genom nyttjande av inkapslad utrustning. Nämnden ber även om ett förtydligande från NCC avseende om lakvatten från deponierna kommer ledas till sedimenteringsdammar, vilka används för bevattning av verksamheten eller inte. Vidare saknas uppgifter om beräknade vattenmängder för bevattning.

NCC anger att dammbekämpande åtgärder inte kommer att påverka grundvattnet, men utan någon redovisning av skälen till denna slutsats eller de beräkningar som ligger till grund för den. Det är svårt för nämnden att ta ställning till de planerade vattenuttagen när verksamheten inte redovisar några beräkningar av det avsedda uttaget. Behovet av bevattning kan variera avsevärt beroende på väderlek, och vatten på exponerade ytor avdunstar snabbt och behöver kontinuerligt ersättas. Utan en redovisning av dimensionerande förutsättningar och beräknad vattenförbrukning är underlaget otillräckligt för att bedöma påverkan på vattenresurserna.

Efterbehandling

Nämnden önskar att NCC utvecklar verksamhetens efterbehandlingsplaner.

Villkor

Se nedan under rubriken HUVUDFÖRHANDLING.

Tekniska nämndens yttrande

Tekniska nämnden har yttrat sig genom VA-verksamheten och har följande synpunkter. VA-verksamheten vill uppmärksamma att de föreslagna villkoren för utsläpp till recipient inte är avvägda gentemot kommunens egna framtagna riktvärden och önskar att detta görs i samråd med kommunen. I övrigt önskar VA-verksamheten att ett tydligt fokus läggs på provtagning av PFAS, vilket inte lyfts tydligt i ansökan.

Ställande av utökad säkerhet gällande masshantering

Miljö- och byggnadsnämnden vill framföra att en utökad säkerhetsberäkning behöver göras utifrån det faktum att NCC avser att ta emot signifikanta mängder massor på anläggningen. Vid ett eventuellt obestånd behöver dessa massor hanteras på lämpligt sätt och transporteras till godkänd mottagare.

NCC behöver därför redovisa även en beräkning för kostnaden för omhändertagande av massor i återvinningsverksamheten. Nämnden anser att beräkningen bör utgå från kostnaden att ta hand om motsvarande en årsmängd massor.

Så som nämnden förstår handlingarna är årsmängden för mottagna massor ca 420 000 ton. Att köra i väg dessa till en mottagningsanläggning som får hantera KM-massor kan bli kostsamt. En beräkning på aktuella priser för en anläggning i närområdet ger en snittkostnad på mellan 75 - 425 kr/ton för hantering beroende på massornas egenskaper.

En överslagsberäkning ger att kostnaden för att ta hand om en årsmängd av KM-massor landar på mellan 31 500 000 kr till 178 500 000 kr. NCC behöver ta fram ett förslag på lämplig säkerhet för denna hantering som komplettering till nuvarande redovisad säkerhet som är baserad på deponi och täktverksamhet.

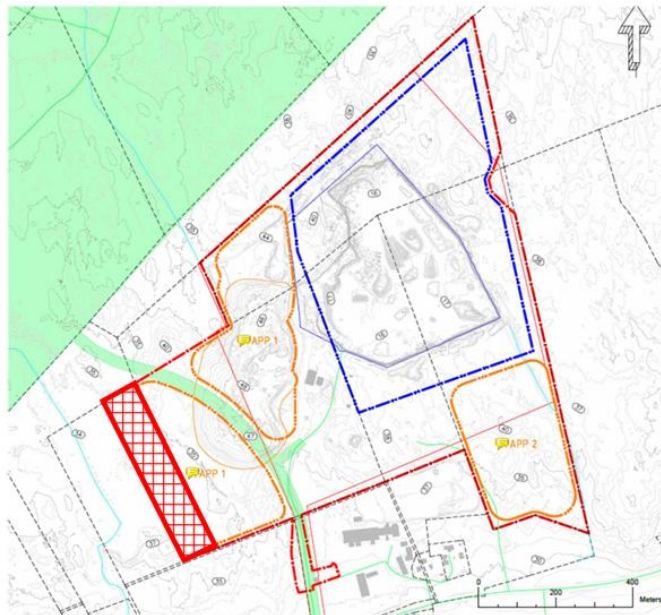
Ljusstörningar

Vid uppförandet av deponidelen, särskilt när denna har byggts upp till en viss nivå, finns det risk för att ljusstörningar kan påverka närliggande fastigheter och boende, särskilt under årets mörkare perioder.

Enköpings kommun

Enköpings kommun ser sammantaget positivt på ett förlängt och delvis utökat tillstånd för bergtäkt, masshantering och deponi. Verksamheten är en viktig del av samhällsbyggnadens utveckling i kommunen. Då NCC avser att revidera ansökan i enlighet med förd dialog ställer sig Enköpings kommun positiv till den reviderade geografiska avgränsningen av tillståndsansökan.

Enköpings kommun och NCC har under 2026 fört en dialog om utvecklingen av täktområdet och närliggande kommunalt utvecklingsområde och kommit överens om detta. Kommunen har initierat en ny detaljplan som möjliggör en ersättningsväg till dagens vägområde över täktområdet och NCC kommer att revidera den geografiska avgränsningen i sin ansökan till mark- och miljödomstolen.

NCC's ansökan där NCC avser att revidera ansökan med att det skrafferade området utgår ur ansökan.

SGI

SGI har tagit del av NCC:s bemötande av den 17 december 2025 och har inga ytterligare synpunkter.

SMHI

SMHI har tagit del av NCC:s bemötande av den 17 december 2025 och har inga ytterligare synpunkter.

Försvarmakten

Försvarmakten har inget att erinra i ärendet.

Övriga myndigheter

Havs- och vattenmyndigheten och Myndigheten för civilt försvar har avstått från att yttra sig.

Aros Property

Aros Property är lagfaren ägare till fastigheten Sneden 1:5. NCC:s ansökan omfattar del av Sneden 1:5 (cirka 4,2 hektar). Aros Property begär att mark- och miljödomstolen konstaterar:

- att NCC inte visat att bolaget har giltig dispositionsrätt till den aktuella marken Sneden 1:5,
- ger Aros Property ställning som sakägare i målet,
- förelägger NCC att komplettera ansökan med korrekta uppgifter om markens nyttjanderätt,
- avvisar eller återförvisar ansökan till dess att frågan om dispositionsrätt är klarlagd.

NCC:S BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDE

NCC har i bemötande av inkomna yttranden under målets handläggning i huvudsak anfört följande.

Bemötande av yttrande från länsstyrelsens*Verksamhetskoder*

Utöver huvudkod 10.11 bedömer NCC att nedanstående verksamhetskoder är relevanta för den ansökta verksamheten.

- 10.50 (krossning av entreprenadberg)
- 90.110 (återvinning av avfall för byggnads- och anläggningsändamål)
- 90.131 (återvinning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål)

- 90.310 (deponi)

Återvinning och deponering av avfall

NCC godtar länsstyrelsens förslag på tillägg i villkor 12 som reglerar halter i mottagna massor för återvinning inklusive återvinning för anläggningsändamål, med vissa justeringar som framgår ovan.

Vad gäller länsstyrelsens förslag om att tillsynsmyndigheten ska få meddela ytterligare villkor avseende mottagning och kontroll av massor anser NCC att det är tillräckligt att detta regleras i kontrollprogrammet. NCC motsätter sig således delegation i denna del.

Avseende länsstyrelsens förslag på nytt villkor (Lst 1) om godkännande av geologisk barriär har NCC inget att erinra mot detta vad gäller deponietapp 2. Då det finns en naturlig geologisk barriär inom deponietapp 1 saknas skäl att reglera om att sådan ska godkännas. NCC föreslår den lydelse som framgår av villkor 23 (Lst 1).

Vattenverksamhet och vattenhantering

NCC har i ansökan beskrivit att vattnet från verksamheten planeras att bortledas via pumpgrop, pump och sedimentationsdamm norrut via ett dike (vattendrag 3), precis som idag. Bedömningen är att cirka 5 liter vatten per sekund (medelflöde) behöver avledas i täktens slutskede då avledningen är som störst.

Diken, vägar och vägtrummor tillhörande markavvattningsföretag bedöms inte påverkas negativt av den utökade verksamheten. NCC föreslår dock, för att säkerställa att skada på nedströms markavvattningsföretag inte uppstår, att mängden avlett vatten regleras genom villkor 24.

Det är pumpningskapaciteten från tälten som i första hand styr hur höga flöden som kan avledas till dammen, inte mängden nederbörd. Vid intensiva nederbördstillfällen, som 100-årsregn, kommer pumpkapaciteten inte att vara lika stor som nettonederbörden. Då kommer vattnet att lagras nere i tälten, i sylvan. Därmed finns inget behov av ytterligare åtgärder för att minimera risken för bräddning.

NCC vill förtydliga att pumpning från tälten inte sker direkt till diket/recipienten utan till en renings-/sedimenteringsdamm som även fungerar som utjämningsmagasin. Styrningen av hur mycket vatten som släpps till diket sker därför från dammen och inte via pumpningen. Utflödet från dammen kommer att ske genom ett jämt flöde som kommer att anpassas efter kapaciteten på det efterföljande diket.

Vad gäller det dike som ska flyttas i sidled kommer NCC att genomföra flytten av diket i samråd med naturvårdskunnig konsult/resurs för att utforma diket för att gynna akvatiska organismer. De närmare detaljerna kring utformningen av det nya diket hanteras således i senare skede. Flytten kommer att utföras under en period på året som minskar risken för påverkan på naturmiljön. NCC har inte heller något att invända emot, om domstolen finner det påkallat, att den närmare utformningen även stäms av med tillsynsmyndigheten.

NCC har för avsikt att fortsatt leda vatten via diket/vattendraget (vattendrag 3) som går norrut. Bedömningen är dock att detta vattendrag inte innehåller naturvärden som är särskilt beroende av ett konstant flöde. Vattendrag 3 har lite olika förutsättning längs med dess sträckning. Dess naturvärde (påtagligt naturvärde, värdeklass 3) motiveras främst av att vattendraget fungerar som spridningskorridor för tidigare observerade groddjur mellan lekvatten och födosöksområden, dvs. inte av att vattendraget har värdeelement längs med hela dess sträckning. Vissa delar av vattendraget rinner genom produktions-skog och är då mer av karaktären skogsdike (se figur 11 och figur 12 i Bilaga B5) till ansökan. Vattendraget får även tillflöde från det omgivande skogs-

området på sin väg norrut. När det sedan kommer ut i jordbrukslandskapet har det övergått till ett mer naturligt meandrande vattendrag. Sammantaget består naturvärdet i diket av att diket och vattendraget kan fortsätta fungera som en spridningskorridor för groddjur och inte läggs igen eller kulverteras. Detta har NCC heller ingen avsikt att göra inom de områden som NCC har rådighet över.

NCC har låtit Sweco genomföra en naturvärdesinventering av de diken som finns runt anläggningen, se bilaga B5 till bolagets bemötande av den 19 mars 2026. Enligt inventeringen är naturvärdena i och i anslutning till diken lågt klassade. Den del av diket som är aktuellt för flytt har inte några naturvärden som gör att det når upp till naturvärdesklass "Visst naturvärde" (som är den lägsta klassen), varför det inte klassats. Diket beskrivs som ett kraftigt rätat skogsdike. Floran i och runt diket indikerar att det inte är vattenförande under stora delar av året. Naturtypen bedöms som antropogenterrest miljö.

Vad gäller länsstyrelsens förslag på nytt villkor avseende kontroll av grundvattenbortledning m.m. (Lst 2) motsätter sig NCC första stycket i villkorsförslaget. Vad gäller det andra och tredje stycket i det föreslagna villkoret (Lst 2) kan NCC gå med på ett villkor om kontroll av grundvattenbortledning. NCC föreslår dock att ett sådant villkor ges den lydelse som framgår av villkor 25.

Energi

Villkor om elektrifiering

NCC har låtit ta fram utredning avseende fråga om elektrifiering av verksamheten - PM Elektrifiering (bilaga 2 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025). Som framgår av denna PM är Sneby bergtäkt lokaliserad inom Vattenfalls Eldistribution AB (Vattenfall) regionala nätområde och den närmaste anslutningspunkten för högspänning ligger långt borta, cirka 8 km nordost om takten. Verksamheten ligger således sist på det regionala nätet. Takten ligger cirka 200–300 m från anslutningspunkt i E.ON:s regionnät, och

kostnaden för en sådan anslutning hade därför varit avsevärt lägre. På grund av reglerna avseende områdeskoncession är dock en anslutning till E.ON:s nät inte möjlig. Detta är en fråga utanför NCC:s och prövningsmyndighetens kontroll.

NCC har efter ytterligare utredning kommit till slutsatsen att det är möjligt att elektrifiera krossar och sorteringsverk vid Sneby bergtäkt genom anslutning till högspänningsnätet. NCC kan mot denna bakgrund åta sig att elektrifiera krossar och sorteringsverk genom anslutning till det fasta högspänningsnätet. Tidpunkten för en elektrifiering är dock helt beroende av när Vattenfalls nätanslutning för NCC kan vara på plats, vilket enligt uppgift från Vattenfall bedöms kräva förstärkning av regionnätet och kunna ske tidigast under 2028. Detta förutsätter i sin tur också att NCC kan beställa en nätanslutning och att kapacitet i nätet reserveras, vilket kan göras först efter det att nytt tillstånd för verksamheten vunnit laga kraft. Enligt NCC:s erfarenheter från andra anläggningar är det tidskrävande att få samtliga elinstallationer utförda. En närmare redogörelse för de kostnader och överväganden som är hänförliga till elektrifieringen framgår av PM Elektrifiering av verksamhet vid Sneby bergtäkt av den 20 april 2026. NCC föreslår att frågan om elektrifiering regleras genom av NCC:s villkorsförslag 31.

Villkorsefterlevnad av villkor 20 i nu gällande tillstånd

De aktuella delarna av verksamheten, det vill säga efterkrossar och sorteringsverk, drivs med elverk och har drivits med elverk sedan 2010. Detta har framgått av NCC:s miljörapporter och tillsynsmyndigheten har inte haft några synpunkter. Efterkrossning och sortering sker därför med eldriven utrustning enligt föreskrivet villkor.

Klimatpåverkan och utsläpp från förbränningsmotorer

En jämförande analys har genomförts av utsläpp kopplade till dieseldrift respektive fast eldrift av krossar och sorteringsverk. Utvärderingen omfattar både växthusgaser (ut tryckt som CO₂-ekvivalenter) och utsläpp av kväveoxider (NO_x). Se PM Klimatpåverkan och utsläpp från förbränningsmotorer, bilaga 4 till NCC:s bemötande av den 19 mars 2026.

Buller och transporter

Efterklang har genomfört bullberäkningar avseende värsta fall vilka har bilagts ansökan, se bilaga B2. Därtill har Efterklang nu låtit genomföra kompletterande beräkningar av hela verksamheten, inklusive situationen att bägge deponietapperna är fullt utbyggda, se bilaga 5 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025. Även dessa utgår från värsta fall. Efterklangs beräkningar visar att gällande riktvärden för industri- och verksamhetsbuller innehålls vid maximal produktion. Det saknas stöd i praxis för att använda en säkerhetsmarginal med ljudnivåer under gällande riktvärden (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens avgörande M 8236-12, M 7022-11 och M 8512-11). En säkerhetsmarginal skulle i praktiken innebära ett strängare begränsningsvärde än gällande riktvärden, vilket varken är nödvändigt eller förenligt med praxis.

Vad gäller länsstyrelsens synpunkt om att borring alltid bör ske med bullerdämpad borrhög har Efterklang i bilaga 5 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025 förtydligat inom vilka områden och när bullerdämpande borrhög kan behövas. Efterklangs bedömning är att bullerdämpad borrhög bör användas inom det område som markerats i Figur 1 och enbart då borring sker i marknivå.

NCC anser inte att det är nödvändigt att reglera i villkor exakt vilka skyddsåtgärder som ska vidtas avseende buller. En sådan reglering riskerar att bli allt för detaljerad och att inte vara ändamålsenlig. Detta inte minst om det under

tillståndstiden skulle visa sig finnas andra, mer effektiva, skyddsåtgärder att vidta. Oavsett vilka skyddsåtgärder som vidtas måste NCC därtill följa gällande bullervillkor.

NCC håller inte med länsstyrelsen om att det skulle vara rimligt att begränsa verksamheten genom att vissa typer av aktiviteter inte får ske under perioden 1-31 juli. Som angetts ovan har NCC visat att gällande riktvärden kan innehållas, även utifrån ett värsta scenario. I sammanhanget noteras även att motsvarande villkor saknas för verksamheten idag, att mycket få klagomål om buller inkommit under den tid verksamhet bedrivits på platsen samt att endast några få synpunkter från närboende inkommit under samrådet varav inga önskemål om motsvarande begränsning framförts. Sammantaget saknas skäl för länsstyrelsens villkorsförslag i denna del.

Naturmiljö och artskydd

Groddjur

Vad gäller länsstyrelsens synpunkter avseende groddjur har NCC uppdragit åt Naturföretaget att besvara dessa, se bilaga 3 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025, för svaret i dess helhet.

Vad gäller hänsynsområden för groddjur föreslår Naturföretaget att sparade och nyanlagda dammar med sammanbindande dike samt föreslaget grönstråk, se mer nedan, pekas ut som hänsynsområde för groddjur. Ingen verksamhet kommer att ske inom hänsynsområdet, förutom rensning av sediment och dammar vid behov, se mer nedan.

Vad gäller direkta skyddszoner runt konstaterade lekvatten föreslår Naturföretaget att ingen brytning får ske inom en skyddszon om 50 meter från bevarade och nyanlagda dammar. Avståndet baseras på att flera av de

befintliga dammarna idag ligger 50 meter från brytområdet och att dessa i hög grad nyttjas av groddjur.

Beträffande länsstyrelsens synpunkt om skyddsavstånd bedöms 50 meter vara tillräckligt baserat på att det redan i dagsläget finns 3 funktionella lekvatten inom 50 meter från det befintliga brytområdet, varav 2 nyttjas i hög grad av groddjur (bland annat paddor och större vattensalamander). Vidare bedrivs ingen verksamhet vid gryning och skymning under sommarhalvåret, vilket är de tider då groddjuren främst rör sig på land i anslutning till sina lekvatten.

Övrig verksamhet runt dammarna bedöms inte störa groddjuren. Denna bedömning baseras på att groddjuren redan i dagsläget nyttjar dammar där övrig verksamhet förekommer samt att groddjuren främst rör sig på landmiljöer under sommarhalvåret mellan skymning och gryning, då ingen verksamhet som regel bedrivs. NCC åtar sig att följa dessa rekommendationer.

Vad gäller länsstyrelsens förslag på nytt villkor angående anläggande av ersättningsdammar (Lst 3) har NCC inget att erinra mot ett sådant villkor. NCC anser dock inte att det finns något skäl att reglera om att minst en damm ska anläggas för respektive lekvatten för groddjur som tas bort. Enligt Naturföretagets bedömning är det tillräckligt att den totala yta som tas i anspråk ersätts med minst lika stor yta. Det bedöms till och med vara en fördel under torra år att vissa lekvatten ersätts med en större damm, se närmare bilaga 3 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025. NCC instämmer i att ingen befintlig damm bör tas bort innan det konstaterats att det finns nya gynnsamma ersättningsdammar i området. NCC föreslår villkor 26 (Lst 3) i den lydelse som redovisats ovan.

NCC har inget att erinra mot länsstyrelsens förslag att tillsynsmyndigheten ska bemyndigas att meddela ytterligare villkor avseende den närmare utformningen av skyddsåtgärder för grodor.

Vad gäller spridningsvägar och konnektivitet, se Naturföretagets bemötande i bilaga 3 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025. I tillägg till de dammar och diken som planeras inom verksamhetsområdet har Naturföretaget även föreslagit att ett grönstråk längs med verksamhetsområdets södra kant sparas som ytterligare spridningsväg. NCC åtar sig att spara ett sådant grönstråk.

NCC har inget att erinra mot länsstyrelsens förslag om att i villkor föreskriva närmare vilken uppföljning och kontroll av groddjurens dammar som ska göras, med några mindre justeringar. NCC föreslår därför villkor 27.

NCC har inget att erinra mot länsstyrelsens förslag om att tillsynsmyndigheten ska bemyndigas att meddela ytterligare villkor avseende uppföljningen av ersättningsdammarnas kvalité.

NCC noterar att länsstyrelsens invändning mot förslaget att binda samman en gammal damm med en ny adresseras denna redan genom villkor 26, enligt vilket ett befintligt lekvatten först får tas bort när reproduktion av groddjur genom inventering har konstaterats i dess ersättningsdamm. Länsstyrelsens invändning saknar därmed relevans i förhållande till det föreslagna villkoret. Vidare har NCC i sitt bemötande av den 17 december 2025 godtagit länsstyrelsens förslag om uppföljning av ersättningsdammarnas funktion genom införandet av villkor 27, innefattande kontroll av vattennivåer, grad av igenväxning och förekomst av lekande groddjur. NCC har även godtagit att tillsynsmyndigheten bemyndigas att meddela ytterligare villkor avseende uppföljningen av ersättningsdammarnas kvalité. Mot denna bakgrund anser NCC att de föreslagna villkoren sammantaget utgör långtgående skyddsåtgärder som fullt ut adresserar länsstyrelsens invändningar.

I detta avseende noteras att Lekvatten 6 utgör ett relativt igenväxt dike som är sammanbundet med Lekvatten 7 genom ytterligare ett litet dike. De två lekvattnen kan därmed anses utgöra ett enda lekvatten och bedöms kunna

ersättas med en damm i stället för två. Fyra till fem lekvatten planeras således att ersättas med fyra nya lekvatten. Om domstolen trots detta anser att det finns behov av ytterligare lekvatten finns möjlighet för ytterligare en ersättningsdamm i norra delen av deponiområdet (se figur 2 i bilaga 3 till NCC:s bemötande den 19 mars 2026), vilket i sådant fall innebär att fyra till fem lekvatten ersätts med fem nya lekvatten. Om domstolen anser att sådant villkor ska föreskrivas anser NCC att meningen ”Flera lekvatten kan ersättas med en ersättningsdamm” i villkorsförslag 26 i andra hand ska utgå.

Sammantaget föreslår NCC långtgående villkor och skyddsåtgärder avseende groddjur. NCC erinrar om Mark- och miljööverdomstolens resonemang i dom den 7 januari 2025 i mål nr M 7868-23 där domstolen uttalade att en skyddsåtgärd som utgångspunkt ska vara etablerad och fungerande innan påverkan på arten uppkommer.

Slutligen, vad gäller länsstyrelsens förslag på nytt villkor (Lst 7) om konsekvenserna för större vattensalamander i samband med avslut av verksamheten ska återigen understrykas att NCC, med de föreslagna villkoren och skyddsåtgärderna, måste anses ha visat att den ansökta verksamheten inte kommer i konflikt med 4 a § artskyddsförordningen. NCC kommer inte att ta bort något befintligt lekvatten förrän reproduktion av groddjur har konstaterats i dess ersättningsdamm och uppföljning av ersättningsdammarnas funktion kommer att ske. NCC har även justerat sitt föreslagna villkor 20 om efterbehandling genom att bl.a. lägga till en mening om att efterbehandling ska utföras så att biologisk mångfald gynnas. Vidare är det Naturföretagets bedömning att om ersättningsdammarna bedöms som ekologiskt funktionella vid sista uppföljningstillfället krävs inga ytterligare åtgärder i efterbehandlingsskedet. Något behov av att reglera om ytterligare åtgärder för större vattensalamander efter/i samband med att verksamheten upphör finns således inte. Inte heller är det lämpligt att i detalj reglera om vad som ska ingå i efterbehandlingsplanen redan i dagsläget. NCC motsätter sig sammantaget länsstyrelsens föreslagna villkor 7.

Skyddsklassad fågelart

Vad gäller länsstyrelsens synpunkter avseende den skyddsklassade arten besvaras dessa av Naturföretaget i bilaga 4 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025. NCC föreslår villkor 28 för den skyddsklassade arten.

NCC har vidare sedan tidigare åtagit sig att under samma period undersöka så att aktuell brytfront inte hyser häckande skyddsklassad fågelart. Därtill eftersträvar NCC att ingen uppehåller sig på klippavsatsen där den skyddsklassade fågelarten häckar under samma period.

Backsvalor

Avseende länsstyrelsens villkorsförslag gällande backsvalor har NCC inget att erinra mot att föreskriva villkor i enlighet med länsstyrelsens förslag, med vissa förtydliganden, se villkor 29 (Lst 5).

Sumpskog

Vad gäller länsstyrelsens synpunkter om sumpskog ska noteras att stora delar av det område som ligger i sydvästra delen av bergtäkten, dvs. där det tidigare legat en sumpskog, är avverkat och områdets förutsättningar att vara livsmiljö för fuktighetskrävande arter såsom groddjur har minskat markant. Se även bedömningen i Naturföretagets inventering av groddjur avseende förutsättningarna för groddjursbiotoper i detta område, bilaga B4 till ansökan.

Inga av de småvatten som identifierades under våren fanns kvar vid uppföljningen i juni. Som angetts ovan har NCC därtill visat att den ansökta verksamheten inte kommer innebära någon skada för närliggande naturvärden då grundvattensänkning inte kommer att ske utanför brytområdet. Det saknas sammantaget skäl att följa upp och kontrollera området med den tidigare sumpskogen.

Vattendrag 3

Avseende länsstyrelsens synpunkter om vattendrag 3 samt mängd utgående vatten, se bemötande ovan.

Ytvatten och grundvatten

Utgående vatten från dammar för omhändertagande av vatten, från inert-deponier och avfallshantering med aktuell inriktning, har generellt låga halter av kväve i alla former. Utgående vatten från sedimentationsdamm för omhändertagande av vatten från bergtäkten har högre halter av kväve, dock är det inte ammonium som är den kväveform som finns i högst andel utan i huvudsak är det nitratkväve som är den dominerande kväveformen.

NCC har inget att erinra mot länsstyrelsens förslag på tillägg till NCC:s föreslagna villkor 19. NCC noterar att länsstyrelsen, till skillnad från bolaget, inte har med koppar som parameter i sitt villkorsförslag. NCC förutsätter att detta är ett skrivfel och har därför valt att fortsatt ha med detta i villkoret.

Angående länsstyrelsens synpunkt om att tillsynsmyndigheten bör ges delegation att föreskriva ytterligare villkor om kompletterande rening av dagvatten godtar NCC länsstyrelsens förslag om delegation i den del som rör utformningen av vattenbehandlingsdammarna. NCC motsätter sig dock länsstyrelsens förslag om delegation avseende ytterligare behandling av utgående vatten. Detta kan inte anses vara villkor av mindre betydelse.

Landskapsbildskydd

NCC accepterar intentionen i länsstyrelsens förslag på villkor avseende sparande av skogsridå som insynsskydd (Lst 8) men anser att denna bättre lämpar sig för ett åtagande med följande något anpassade lydelse:

NCC åtar sig att spara en skogsridå som insynsskydd vid gränsen för verksamhetsområdet i den mån skog finns i området.

Seveso, handlingsprogram

NCC noterar att länsstyrelsen anser att handlingsprogrammet för Sevesoverksamheten som bifogats ansökan uppfyller kraven enligt Sevesolagstiftningen. Med anledning av de förtydliganden länsstyrelsen önskar har NCC dock låtit uppdatera handlingsprogrammet. Uppdaterad version biläggs som bilaga 6 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025.

Efterbehandling

Av avsnitt 14.1 i den tekniska beskrivningen, bilaga A till ansökan, framgår att NCC har för avsikt att skapa förutsättningar för bl.a. biologisk mångfald vid efterbehandlingen av verksamheten genom att skapa ett varierat landskap. Bergsslänter och klippbranter i denna typ av miljö kan utgöra viktiga livsmiljöer för fågelarter samt för en del växter såsom lavar och mossor. Skuggiga nordvända väggar och branter ger ett stabilt fuktigt mikroklimat för fuktkrävande arter medan torra sydvända solexponerade bergväggar gynnar värmeälskande arter. Målet med efterbehandlingsåtgärderna bör vara att skapa branter och klippväggar med en stor variation i fysisk struktur. Det är dock viktigt att kvarvarande bergväggar lämnas kvar på ett säkert sätt så att det inte finns risk för ras eller nedfallande sten. Där nerfartsrampen ligger idag kan t ex. en strandzon skapas av befintliga avbaningsmassor. De efterbehandlingsplaner som getts in med ansökan, se ritning M3A och B i bilaga A3 till ansökan, tar således höjd för att sjön kan användas som badsjö samt för att gynna biologisk mångfald.

Inför avslutning av verksamheten kommer en detaljerad efterbehandlingsplan för tåkten och avslutandeplan för deponin att tas fram. I dessa ingår detaljformning av slänter och täktsjön. NCC har föreslagit ett villkor (villkor 20)

som anger att förslag till slutlig efterbehandlingsplan för täkt- och deponiverksamheten ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast två år innan tillståndstidens utgång samt att avvecklingsarbetena ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten. NCC har emellertid inget emot att, i enlighet med länsstyrelsens synpunkter, ändra tiden till tre år. Vad gäller länsstyrelsens övriga förslag på ändringar av villkor 20 anser NCC att det inte är nödvändigt att föreskriva i villkor att samråd ska ske med markägaren inför avslut av täkt- och deponiverksamheten. NCC accepterar länsstyrelsens tillägg om att efterbehandling ska utföras så att biologisk mångfald gynnas. NCC anser dock att det är underförstått att hantering av invasiva arter ingår i detta och inte behöver regleras uttryckligen i villkoret, se NCC:s förslag på ny lydelse av villkor 20.

NCC godtar länsstyrelsens förslag om att tillsynsmyndigheten ska bemyndigas att meddela ytterligare villkor avseende åtgärder för avslut och efterbehandling.

Verkställighet

Med anledning av länsstyrelsens synpunkter avseende verkställighet får NCC tydliggöra att det verkställighetsförordnande som NCC yrkat att domstolen ska meddela endast avser täktverksamheten inom det befintliga brytområdet samt återvinningsverksamheten, då denna är starkt sammankopplad med täktverksamheten. För det fall domstolen skulle meddela verkställighet kommer NCC således inte ta i anspråk någon ny mark inom ramen för detta.

Ekonomisk säkerhet

NCC har, med anledning av att det slutliga valet av efterbehandling inte fastställts, beräknat säkerheten utifrån den principiella efterbehandlings- och avslutningsplanen, se avsnitt 14 i teknisk beskrivning och bilaga G (beräkning ekonomisk säkerhet) till ansökan. Kostnaden för efterbehandling av brytområdet har satts till 8 kr/m². Kostnaden motiveras av att planerad efterbehandling av täktområdet syftar till att skapa en grundvattensjö i täktens

brytområde, jfr. Mark- och miljööverdomstolens resonemang i dom den 3 juni 2021 i mål M 10574-19. Inga efterbehandlingsåtgärder kommer behöva genomföras av täktbotten. Det noteras att även länsstyrelsen delar NCC:s uppfattning om att Miljösamverkans beräkningsmodell inte är anpassad för efterbehandling som innebär grundvattensjö.

Skyddsåtgärder runt brytområdet som vallar, stenrad och/eller en lägre hylla som anläggs runt kanterna på den tänka sjön kan därtill i möjligaste mån anläggas under driftskedet av verksamheten.

NCC anser sammantaget att den beräknade ekonomiska säkerheten är betryggande för sitt ändamål och bolaget motsätter sig därför en höjning av den ekonomiska säkerheten.

Villkor

Länsstyrelsen har föreslagit flertal ändringar och tillägg till NCC:s föreslagna villkor samt därtill förslag på flera nya villkor samt delegationspunkter. Som angetts ovan har NCC godtagit flera av de föreslagna villkoren, dock med vissa justeringar. Nedan anges kortfattat NCC:s inställning avseende de föreslagna justeringarna och nya villkorsförslagen. För tydlighets skull har NCC låtit sammanställa en konsoliderad villkorslista.

Vad gäller föreslagna justeringar av villkor 12 (halter i mottagna massor för återvinning inklusive anläggningsändamål) har NCC i stort accepterat länsstyrelsens förslag på tillägg med vissa justeringar.

Avseende föreslagna ändringar av villkor 19 (utgående vatten) har NCC accepterat detta.

Länsstyrelsen har också föreslagit flera ändringar av villkor 20 (efterbehandling) och 21 (kontrollprogram). NCC har accepterat de flesta justeringar

gällande villkor 20. Vad gäller villkor 21 föreslår NCC justeringar utifrån länsstyrelsens förslag.

Länsstyrelsen har även föreslagit flera nya villkor. NCC har accepterat villkor ”Lst 1” (godkännande av geologisk barriär), ”Lst 3” (ersättningsdammar), ”Lst 4” (uppföljning av groddjurens dammar) och ”Lst 5” (förbud mot schaktning med hänsyn till backsvala) med vissa justeringar. Vad gäller länsstyrelsens villkorsförslag ”Lst 2” och ”Lst 6” om kontroll av grundvattenbortledning m.m. noteras att dessa är samma villkorsförslag, dock att ”Lst 2” även innehåller förslag på reglering om mätning och kontroll av grundvatten (stycke 2-3). NCC motsätter sig såväl ”Lst 2” samt ”Lst 6”. NCC har emellertid inget att erinra mot ett villkor som reglerar kontroll av grundvatten och har själv föreslagit ett sådant.

Avseende länsstyrelsens förslag ”Lst 7” om åtgärder inför efterbehandling med hänsyn till groddjur anser NCC inte att ett sådant villkor är motiverat eller lämpligt.

Slutligen, vad gäller föreslaget villkor ”Lst 8” (sparande av skogsridå) har NCC accepterat intentionen i detta men föreslår ett åtagande på temat i stället för att detta regleras i villkor.

NCC godtar, med vissa justeringar, länsstyrelsens förslag om att tillsynsmyndigheten bemyndigas att meddela villkor om den närmare utformningen av vattenbehandlingsdammarna (villkor 19), ytterligare åtgärder för avslut och efterbehandling (villkor 20), den närmare utformningen av skyddsåtgärder för groddor (villkor 26) samt uppföljning av ersättningsdammarnas kvalitet (villkor 27).

Då NCC motsätter sig ”Lst 2” och ”Lst 6”, se ovan, motsätter sig NCC följaktligen även att dessa ska omfattas av delegation till tillsynsmyndigheten.

NCC motsätter sig, på de skäl som anges ovan, även länsstyrelsens förslag om delegation beträffande villkor 12 om mottagning och kontroll av massor.

Bemötande av yttrande från Naturvårdsverket

Behovet av det ansökta täktmaterialet

Med anledning av Naturvårdsverkets synpunkter angående behovsutredningen för Sneby bergtäkt har NCC låtit ta fram en förtydligande PM där frågorna besvaras, se bilaga 10 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025, för utförligt svar. Vidare har NCC i bilaga 2 till NCC:s bemötande av den 19 mars 2026 förtydligat behovsutredningen.

Nedan sammanfattas de viktigaste slutsatserna från promemorian och förtydligandet.

Vidare har NCC vänt sig till branschföreningen Sveriges Bergmaterialindustri (SBMI) för att inhämta dess inställning. Som framgår av SBMI:s yttrande av den 30 april 2026 anser SBMI att domstolen varken bör tillmötesgå (i) en ny form av behovsprövning som saknar stöd i såväl gällande praxis som hur marknaden ser ut eller (ii) en för ändrad och restriktiv reglering av tillståndstid.

Avsättningsområdet m.m.

Tillgången på entreprenadberg och överskottsmassor som är möjliga att använda som ersättning för jungfruligt bergmaterial finns inom det aktuella försörjningsområdet men i begränsad omfattning och kommer inte räcka till det bedömda behovet av ballastmaterial inom försörjningsområdet. I dagsläget känner inte NCC heller till något pågående eller kommande stort projekt i närområdet där stora mängder entreprenadberg uppstår likt situationen Stockholm, då dessa projekt pågår på alltför långa transportavstånd från verksamheten vid Sneby.

Kvaliteten på återanvänt och återvunnet material uppfyller sällan kundens tekniska eller miljömässiga krav. Ett ökat behov av material bedöms därmed inte kunna tillgodoses genom ytterligare materialåtervinning eftersom det under en överskådlig framtid saknas förutsättningar för att i stor skala ersätta uttag av jungfruligt berg med annat material.

Det noteras att tåkten är den enda befintliga tåkten i/kring Enköping i dagsläget och är därför särskilt viktig för att kunna tillgodose den lokala marknadens behov av bergmaterial.

För att entreprenadberg och överskottsmassor ska kunna återanvändas i anläggningsprojekt krävs att det uppfyller ett antal grundläggande tekniska egenskaper, t.ex. hållfasthet och slitstyrka, kornstorleksfördelning, frostbeständighet, vattenabsorption och dränering samt ha en viss packningsförmåga. NCC vill också betona att det är skillnad på berg och berg. Entreprenadberg uppstår där exploateringen så kräver och kvaliteten blir därefter. NCC erfar som stor aktör i branschen, där stora mängder entreprenadberg hanterats av bolaget, att entreprenadberg har väldigt varierande kvalitet och kornstorlek, det kan innehålla sprickor eller föroreningar som gör det olämpligt att använda i vissa konstruktioner.

Jordarterna i Enköpingsområdet domineras av leriga moräner samt lera och silt, som bolaget erfar har dåliga tekniska egenskaper för att kunna bearbetas och återvinnas till produkter som fullt ut kan ersätta jungfruligt bergmaterial. Det finns naturligtvis undantag, i form av bättre massor, men dessa förekommer i begränsade mängder inom försörjningsområdet.

NCC vill förtydliga att avsättningsområdet för leveranser av ballastmaterial avser intilliggande kommuner som geografiska områden och inte Uppsala och Västerås som städer. Vidare vill även NCC klargöra att de allra flesta av de konkurrerande täktverksamheter som miljö- och byggnadsnämnden nämner inte ligger inom NCC:s definierade avsättningsområde om 25–30 km.

Vidare är NCC inte emot att överskottsmassor och entreprenadberg ersätter jungfruligt berg där det är möjligt, tvärt om, men som nämnts uppfyller de inte alltid kundens tekniska eller miljömässiga krav vilket medför att de produkter som vi önskar framställa inte kan CE-märkas vilket i de allra flesta fall är en förutsättning för att kunna användas i bygg- och anläggningsprojekt

Sedvanlig tillståndstid – en förutsättning

NCC vill betona vikten av att en för täktverksamhet sedvanlig tillståndstid om minst 25–30 år för Sneby bergtäkt medges eftersom det möjliggör långsiktig planering av verksamheten och att viktiga investeringar och moderniseringar kan genomföras. Långsiktiga tillstånd ger verksamhetsutövare förutsättning att investera och genomföra åtgärder som främjar klimatet såsom exempelvis elektrifiering av en anläggning. Längre tillståndstider ökar också möjligheterna till effektivare samordning av naturvårdsinsatser för att gynna den biologiska mångfalden och vid efterbehandlingen.

Kortare tillståndstider, likt den som Naturvårdsverket anser bör medges för Sneby bergtäkt, saknar motivering då dagens tillståndsprocesser är så pass omfattande och många gånger tar flera år. Inte heller är det praxis för denna typ av verksamhet. Kortare tillståndstider ökar dessutom den administrativa bördan för NCC som verksamhetsutövare samt inblandade myndigheter, utan att ge någon som helst miljönytta. En kortare tillståndstid utgör kort och gott hinder för verksamheten vid Sneby.

För bergtäkter innebär dessutom tidsbegränsning en form av dubbelreglering då NCC som verksamhetsutövare även är begränsad av det totala uttaget av material som tillståndet medger. Ingen verksamhetsutövare vill kvarstå med outnyttjat tillstånd i onödan om det inte finns avsättning för det brutna materialet.

Bergkross till betong från Sneby

Allteftersom naturgrustäkterna fasas ut blir betongindustrins behov av bergkross viktig. Då tillgång till naturgrus för betongtillverkning har funnits traditionellt är många befintliga bergtäkter öppnade innan arbetet med omställning av krossat berg till betong på allvar tagit fart och för andra ändamål (vägbyggnad). Det är således svårt att finna ballast som klarar krav för betongtillverkning likt berget i Sneby i regionen. En dominerande bergart både norr och söder om Mälaren är metagråvacka som är relativt glimmerrik. Berg som innehåller en större andel glimmer går inte att använda som insatsmedel i betong.

Kraven på gammastrålning från byggnadsmaterial har blivit tydligare på senare år, vilket lett till att flera täkter som tidigare kunde leverera ballastmaterial till bostadsbyggande nu inte längre bedöms vara lämpliga. Inom vissa täkter finns även problem med för mycket magnetit för att vara lämpligt till betong (ger missfärgning på grund av det höga järninnehållet). Densiteten kan också vara ett problem vid proportionering av betong.

Såvitt avser större fraktioner av materialet är det möjligt att ställa lägre kvalitetskrav. Vad gäller de mindre fraktionerna är dock kvalitetskraven högre och frågor såsom låg glimmerhalt samt aktivitetsindex blir därmed mer relevanta. Detta är fallet för flera befintliga täkter i både Uppsala och Västerås kommuner.

Få bergtäkter inom och utanför det av NCC definierade avsättningsområdet till Sneby kan därför leverera ballast till betongtillverkningen. Nämnas kan att Sneby sett till den senaste 10-årsperioden stått för dryga 15 % av de totala leveranserna i Uppsala län av ballastmaterial till betong. Där vill NCC även förtydliga vad som redan framgått av tidigare PM gällande behovet av vissa produkter såsom ballastprodukter som ersätter naturgrus för betong. Dessa kan transporteras längre än mindre specialiserade produkter som främst har

avsättning i närområdet runt Enköping. Likt de leveranser av ballast till betongtillverkningen som sker från Sneby till Heidelbergs betongstation i Hallstahammar dit leveransavståndet är ca 58 km.

NCC bedömer således utifrån de historiska leveranser som hittills skett samt sett till framtida behov att det finns ett behov om minst 3–4 miljoner ton utöver de mängder som tidigare redovisas kommer åtgå till bostadsbyggandet i kommunen.

Det finns således en risk att brist på täkter uppstår inom regionen som kan förse betongindustrin med lämpligt bergmaterial och som uppfyller de högt ställda kraven.

Stabil försäljning från täkten

Leveranserna av bergmaterial har under de senaste 10 åren (2015–2024) varit stabila och legat i snitt på ca 350 000 ton per år med ett toppår 2023 där ca 600 000 ton levererades.

Sett till de totala leveranserna av krossat berg i Enköpings kommun går historiskt sett att uttyda att Sneby bergtäkt i snitt har stått för ca 80 % av dessa leveranser. Med detta sagt så innebär det inte att vare sig leveranserna från NCC:s täkt Sneby eller andra konkurrerande täkter inom Enköpings kommun endast har levererats inom kommungränsen. Men siffrorna talar sitt tydliga språk i att bergtäkten vid Sneby är väl lokaliserad med väldigt korta transportavstånd till Enköpingsområdet, vilket inte NCC:s huvudsakliga konkurrenter har.

Sårbar ballastförsörjning

Såsom tidigare har beskrivits så vill NCC återigen understryka att ballastförsörjningen i Sverige är sårbar då antalet täkter fortsätter att minska, trots ett

ökat behov av ballastmaterial. Detta är något som flera aktörer i branschen flaggar för och uppmärksammat under flera år, däribland NCC:s branschorganisation SBMI och SGU. När färre täkter ska försörja ett växande behov blir varje täkt alltmer kritisk för byggkedjan.

Användningen av naturgrus fortsätter stadigt att minska och uppgick 2024 till endast 3,8 miljoner ton – den lägsta nivån hittills och motsvarar cirka 4 procent av den totala ballastproduktionen.

Sammantaget pekar alla analyser på ett kraftigt ökat behov av ballast de kommande åren.

Sammantaget bedöms inte fråga om överskottsmassor förändra behovet av ansökt verksamhet.

Etablering av Natobas i Enköping

Försvarmakten planerar för att genomföra en betydande utbyggnad i Enköping, med fokus på att etablera en ny Natostab för logistikledning under 2027. Samtidigt växer även regementet i Enköping och garnisonen är därmed en av de garnisoner som växer mest i Sverige. Utvecklingen är en direkt följd av det stärkta försvaret och det svenska Natomedlemskapet och ett signalkompani kommer även etableras här till följd av detta som ska uppnå full förmåga 2029. Försvarmaktens utbyggnad i Enköping medför ett ökat behov av ballast för uppförande av nya byggnader, infrastruktur och markanläggningar. För närvarande finns en förfrågan ute om leverans av 100 000 ton ballast för anläggande av upplagsplaner, men det samlade behovet bedöms över tid vara avsevärt större.

*Artskydd*Fåglar

Det noteras att Naturvårdsverket i huvudsak delar NCC:s bedömning att den ansökta verksamheten inte kommer att påverka fåglars populationsnivå. Som angetts ovan under bemötandet av länsstyrelsens yttrande har NCC nu föreslagit villkor (villkorsförslag 28) med hänsyn till den skyddsklassade arten, se även bilaga 4 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025. NCC har vidare sedan tidigare även åtagit sig att under samma period undersöka så att aktuell brytfront inte hyser häckande skyddsklassad fågelart.

NCC kan godta att åtagandet om att avverkning inte får ske under perioden 1 mars–31 juli föreskrivs i villkor.

Rosenfink

Vad gäller Naturvårdsverkets synpunkter avseende rosenfink har NCC låtit Naturföretaget bemöta dessa, se bilaga 3 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025. Som framgår av bilagan är rosenfink främst knuten till kortvariga igenväxningssuccessioner. Arten är beroende av halvöppen, buskrik, gärna fuktig mark. Inom det ansökta verksamhetsområdet är det främst norra delen av deponiområdet väster om tåkten som i dagsläget är en lämplig miljö för arten. Tåktens utökning sker nästan uteslutande åt norr, öst eller syd på mark med barrskog som är olämplig för rosenfink. Utökning av tåkten bedöms således inte påverka storleken på det eventuella parets revir negativt.

Den ansökta deponiverksamheten kan dock göra att miljön tillfälligt blir mindre attraktiv för rosenfink när buskmark ersätts med naken jord. Skulle ingen utökning av verksamheten ske i den riktningen skulle rosenfinkens eventuella habitat successivt bli sämre genom att området växer igen och arten skulle lämna platsen inom några år. Rosenfinkens lämpliga habitat vid Sneby bergtäkt är således temporärt. Naturföretaget anser inte att den ansökta

verksamheten har en negativ inverkan på artens bevarandestatus. Varken på lokal, regional eller nationell nivå. I närområdet finns även nyupptagna hyggen som sannolikt kommer innehålla buskrika miljöer under de närmsta åren, där det finns möjlighet för arten att häcka.

Oaktat Naturföretagets bedömning om bevarandestatus åtar sig NCC att, i enlighet med Naturföretagets förslag, tillse att det alltid finns buskrika biotoper inom verksamhetsområdet. Initialt sparas förslagsvis det buskrika partiet i norra delen av deponietapp 1. När sly och buskar vuxit upp på annan plats inom området kan norra delen av deponietapp 1 tas i anspråk. På detta sätt kan verksamheten i sig säkerställa att habitatet inte försämras (genom igenväxning) och alltså tvärtom bidrar positivt. Naturföretaget anser inte att ytterligare inventering skulle påverka den bedömning som gjorts, se närmare bilaga 3 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025.

Utifrån Naturföretagets bedömning om bevarandestatus samt med det åtagande om bevarande av buskmarker som NCC nu gjort bedöms den ansökta verksamheten inte komma i konflikt med förbudet mot störning i 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen.

NCC instämmer således inte i Naturvårdsverkets bedömning avseende rosenfink.

Naturvårdsverket menar att då det är oklart om rosenfink häckar inom området, skulle prövningsmyndigheten med anledning av försiktighetsprincipen utgå ifrån att rosenfinken häckar i området. Naturvårdsverket anser därutöver, åter med hänsyn till försiktighetsprincipen, att NCC skulle säkerställa att det alltid finns minst 2 hektar buskrika habitat inom verksamhetsområdet. Detta trots att Naturvårdsverket själv, utifrån flygbilder, gjort en bedömning att verksamheten kan medföra en förlust om cirka 1,4 hektar lämpliga habitat. NCC anser att denna dubbla tillämpning av försiktighetsprincipen leder till omotiverade krav

avseende sökt verksamhet. Som noterats har det vid de inventeringar som gjorts inte kunnat fastställas att rosenfink häckar i området.

Som framgår av bilaga 3 till NCC:s bemötande av den 19 mars 2026 anser Naturföretaget att bevarande av minst 0,5 hektar buskmark i anslutning till någon av dammarna är tillräckligt för att tillgodose behovet av häckningsmiljö som potentiellt skulle kunna nyttjas av rosenfinken. Om detta uppfylls tillsammans med att det fortsatt finns födosöksområden i deponiområdet, vilket bedöms vara fallet även vid en utvidgning av verksamheten, anser Naturföretaget att om rådets kontinuerliga ekologiska funktion (KEF) för rosenfinken upprätthålls.

Backsvala

Av de naturvårdsintressanta fågelarter som har noterats som möjligt-säkert häckande inom området vid Sneby är det främst backsvala, samt den skyddsklassade fågelarten, som återanvänder sina bon. För att inte förstöra backsvalornas häckning samt för att undvika övrig störning på arten har NCC föreslagit ett villkor (villkorsförslag 29) som anger att ingen schaktning får ske i och vid aktiva boplatser under backsvalornas häckningsperiod, se även ovan under bemötandet av länsstyrelsen yttrande. I övrigt bedömer Naturföretaget att verksamheten inte stör backsvalorna, se bilaga 3 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025.

NCC har efter synpunkter även föreslagit villkor avseende backsvala och bolaget och länsstyrelsen är nu eniga om villkorets utformning. NCC anser därför att det inte är nödvändigt att föreskriva ytterligare villkor i förhållande till backsvala. Om domstolen trots detta anser att sådant villkor ska föreskrivas anser NCC att detta i andra hand bör få följande lydelse (se tillägg i kursivt nedan till villkorsförslag 29):

Schaktning får inte utföras i och vid aktiva boplatser för backsvala under backsvalans häckningsperiod 15 april-31 augusti.

Senast den 15 april varje år ska det säkerställas att det finns tillgång till lämpliga livsmiljöer för backsvala i form av branta skärningar i morän, sand eller liknande lösa jordarter. Utformningen och lokaliseringen av åtgärden ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Talltita och tofsmes

Även talltita och tofsmes kan ibland återanvända gamla bohål, men oftast hackar arterna ut nya hål i murkna trädstammar. Om tidigare bohål försvinner är det Naturföretagets bedömning att kommande häckning inte påverkas och därmed bedöms ingen hänsyn krävas till arternas använda bohål utanför häckningsperioden.

Den skyddsklassade fågelarten

Beträffande den skyddsklassade fågelarten vill NCC påtala att ett ersättningsbo i form av en holk redan har uppförts i närheten av täktområdet. NCC har efter synpunkter vidare föreslagit villkor avseende den skyddsklassade arten och NCC och länsstyrelsen är nu eniga om villkorets utformning. NCC anser därför att det saknas anledning att föreskriva om villkor avseende ianspråktagande av befintligt bo.

Till undvikande av missförstånd ska även förtydligas att det inte är fråga om att NCC kommer att ta bort det befintliga boet, varför det av Naturvårdsverket föreslagna villkoret även av det skälet inte är relevant.

Med föreslagna villkor och åtaganden bedöms sammantaget ingen otillåten påverkan uppstå på berörda fågelarter. NCC anser att det är visat att verksamheten inte kommer i konflikt med artskyddsförordningen.

Groddjur

Vad gäller groddjur har NCC i ansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivningen redogjort för att NCC kommer att anlägga nya dammar som ersättningsdammarna för de lekvatten som försvinner i samband med etableringen av den ansökta verksamheten, se ansökan samt avsnitt 8.3 i miljökonsekvensbeskrivningen. Med anledning av de yttranden som inkommit i målet har NCC låtit Naturföretaget bemöta synpunkter som rör groddjur, se bilaga 3 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025. Som angetts ovan har NCC föreslagit flera nya villkor och åtaganden med hänsyn till groddjur.

Med anledning av Naturvårdsverkets synpunkter om lakvatten och hur detta eventuellt kan påverka de tillskapande vattenmiljöerna för groddjur ska framhållas att lakvattnet främst innehåller suspenderat material och partikelbundna metaller, vilket inte bedöms utgöra någon risk för groddjur. Påverkan på groddjur bedöms främst kunna ske genom grumling. För att minska risken för grumling av vatten i dammarna har Naturföretaget föreslagit att diken för tillrinning utformas så att möjlighet till sedimentering ges genom att hinder i form av stenar eller grävda krökar och djupare partier skapar sektioner där vatten bromsas upp. Vidare föreslås att det vid dammen sydväst om deponietapp 1 anläggs en vall för att förhindra ytvatten från upplagda massor att rinna direkt till dammen. NCC åtar sig att vidta dessa åtgärder för att minimera grumling.

NCC har tidigare efter synpunkter föreslagit ytterligare villkor och åtaganden avseende groddjur och är nu överens med länsstyrelsen vad gäller dessa åtaganden. Med de förslag till ändringar som NCC tidigare har gjort föreligger det alltså inte skäl att före skriva åtagandena som villkor.

Vissa av de åtaganden som NCC har gjort är även sådana att de lämpar sig bättre som just åtaganden och inte villkor. NCC, som alltså inte finner det finns skäl att vidare reglera dessa frågor, överlämnar åt domstolen att avgöra om Naturvårdsverkets önskemål bör efterkommas utöver vad NCC och länsstyrelsen är eniga om.

Bemötande av yttrande från Enköpings kommun

NCC noterar inledningsvis att Enköpings kommun ser positivt på ett förlängt och delvis utökat tillstånd för bergtäkt, masshantering och deponi.

Kommunstyrelsens plan- och exploateringsutskott i Enköpings kommun har den 11 mars 2026 fattat beslut om att kommunen genom ny detaljplan ska förändra markanvändningen för vägområdet inom NCC:s verksamhetsområde på sådant sätt att marken inom Sneby 1:4 inte längre ska vara planlagt som vägområde. NCC justerar sökt verksamhetsområde, så att detta inte längre inkluderar Sneden 1:5. Detta efter en överenskommelse mellan NCC och Enköpings kommun. Se bilaga 5 till NCC:s bemötande av den 19 mars 2026 med justerat verksamhetsområde.

Bemötande av yttrande från miljö- och byggnadsnämnden

Verksamhetskoder

Se svar ovan under bemötande av yttrande från länsstyrelsen.

Återvinningsverksamhet

Med anledning av miljö- och byggnadsnämndens synpunkter avseende vilken total mängd massor NCC avser att ta emot har bolaget låtit ta fram nedan tabell som tydliggör vilka massor bolaget avser att ta emot samt årlig mängd.

Typ av massor	Årlig mängd	Kommentar
Inert avfall för deponering	7 miljoner ton total mängd (inklusive befintliga massor på platsen) 150 000 ton årligen	Jämför yrkande d) Yrkad mängd inkluderar massor för konstruktion av deponi
Återvinning av icke farligt avfall för anläggningsändamål	220 000 ton total mängd	Jämför yrkande e) Yrkad mängd inkluderar massor för marknivåjustering, anläggande av bullervall samt geologisk barriär inom etapp 2
Återvinning av icke farligt avfall (jord- och schaktmassor)	100 000 ton årligen	Jämför yrkande f) Inkluderar även massor för jordtillverkning, jämför yrkande g
Returasfalt och entreprenadberg för hantering	100 000 ton årligen	Jämför yrkande h)

NCC har ansökt om att totalt under tillståndstiden ta emot en total mängd om 220 000 ton icke-farligt avfall för återvinning i anläggningsändamål, jämför yrkande e). De massor som NCC ansöker om att få ta emot för anläggningsändamål kommer att användas för marknivåjustering och bullervall vid återvinningsytan samt geologisk barriär inom deponietapp 2.

Den årliga mängden inert avfall för deponering uppgår till maximalt 150 000 ton och inkluderar även de massor som behövs för konstruktion av deponin, jämför yrkande d). Detta innebär att om NCC får tillgång till massor som uppfyller kriterierna för en konstgjord geologisk barriär och för att kunna anlägga en bullervall (återvinning för anläggningsändamål) så kan den mottagna mängden avfall under ett enskilt år vara högre än 150 000 ton (dvs. deponering plus anläggningsändamål). Totalt under tillståndstiden kommer mängden avfall som tas emot för deponering (7 miljoner ton) överstiga mängden avfall som tas emot för anläggningsändamål (220 000 ton).

NCC får även förtydliga att bolaget yrkat på tillverkning av 60 000 ton jord per år, jämför yrkande g). Återvunna jord- och schaktmassor som tas emot, dvs. i enlighet med yrkande f) kommer att ingå som en del av beståndsdelarna i jordtillverkningen. Det är således inte fråga om att NCC, utöver de mängder

som anges i tabellen ovan, ska ta emot ytterligare icke farligt avfall för jordtillverkning.

I den tekniska beskrivningen, bilaga A till ansökan, är det beskrivet att vid tillverkning av jord finns olika recept att följa beroende på vilken jordprodukt som ska framställas. Ett av insatsmaterialen är jord- och schaktmassor. Huvudingrediensen i de flesta kommersiella jordar är torv som sedan blandas med sand, lera och/eller jord- och schaktmassor m.m. En mindre andel jord- och schaktmassor används alltså vid tillverkningen. NCC erfar, utifrån uppgifter från andra anläggningar där bolaget har liknande tillstånd, att det går åt mellan ca 1 500–4 000 ton jord- och schaktmassor (beroende på recept) vid tillverkning av 60 000 ton jord.

Vad gäller frågan om massors ursprung får vidare noteras att kunskap om misstanke och risk för föroreningar inom ett område är så mycket mer än bara provtagning och analyser. Grunden i att bedöma risk för att det kan förekomma föroreningar inom ett specifikt område börjar alltid med att se på områdets historia, såsom exempelvis historiska flygfoton samt i specifika databaser för MIFO-objekt. Via detta kan NCC få en god bild av vilka verksamheter som har bedrivits på en plats och det kopplat till allmän kunskap om vilken risk som finns för de olika föroreningarna.

Vad gäller avfall som omfattas av avfallskoden 17 01 07 (blandningar av betong, klinker och keramik), och som nämnden kommenterar särskilt i sitt yttrande, framgår av föreslaget villkor 11 att sådant avfall får användas till återvinning samt deponikonstruktion. För att tydliggöra hantering av de olika massor som ansökan omfattar har NCC sammanställt renhetsgrad för de olika typerna av massor i tabell i ansökan. För att betong ska kunna användas för konstruktionsändamål i deponin krävs att denna uppfyller kriterierna för inert avfall i NFS 2004:10 eller senare uppdatering av denna, detta framgår även av villkor 11.

Vidare bedömer NCC att de införselrutiner som bolaget har för betong som ska återvinnas är fullt tillräckliga i dagsläget, där bolaget ställer krav på att till exempel rivningsbetong ska vara provtagen med avseende på krom VI innan införsel. För övrigt betongavfall görs en bedömning från fall till fall om provtagning innan införsel krävs eller inte.

Som kort sammanfattning kommer alla massor som tas in ha en färdig avfalls-karaktärisering och vara klassade som IFA (enligt avfallsförordningens definition). Halterna i de jord- och schaktmassor som NCC ansöker om att ta emot för återvinning inklusive anläggningsändamål får enligt föreslaget villkor 12 inte överstiga vid var tid gällande nivåer för känslig markanvändning (KM) enligt Naturvårdsverkets vid var tid gällande generella riktvärden för förorenad mark, för närvarande NV Rapport 5976. Observera att detta inte gäller massor för konstruktionsändamål i deponin. NCC:s mottagningskontroll för att säkerställa detta ska framgå av kontrollprogrammet.

Gällande anpassning av provtagning för olika avfallsslag kan generellt sägas att det krävs mer kontroll av jord- och schaktmassor än t.ex. asfalt och betong, främst på grund av att dess höga heterogenitet (varierande sammansättning och struktur). Jord- och schaktmassor hanteras allt som oftast i större volymer. Betong och asfalt är industriprodukter med relativt homogen sammansättning. Variationerna är därför betydligt mindre för dessa material. Här tar NCC också stöd i Naturvårdsverkets vägledning "Under sökning av avfallets egenskaper" och dess olika intervall som rekommenderas för olika avfallsslag.

Av villkor 13 framgår vidare att innehållet av PAH-16 i den asfalt som NCC ansöker om att få återvinna inte får överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm).

Texten i den tekniska beskrivningen om möjlighet att ta emot icke-farligt avfall med en något högre föroreningsnivå än KM är en felskrivning.

NCC är väl medvetet om att vissa ämnen som inte ingår i standardpaketen är vanligt förekommande i yttlig jord. Det är därför nödvändigt att göra en riskbedömning från fall till fall. Det finns dock ett antal utpekade branscher och verksamheter där produkter innehållandes t.ex. PFAS har använts i större utsträckning, vilket har lett till spridning av PFAS till omgivningen och förhöjda halter i mark. Genom NCC:s koncerngemensamma interna rutin har bolaget fått mycket god erfarenhet och kunskap om var sådana massor kan förväntas uppkomma runt sina anläggningar, inklusive inom Snebys upptagningsområde. NCC kräver därför kompletterande analyser av innehållet för utvalda ämnen i avfallsmassor i de fall det bedöms nödvändigt. NCC delar nämndens uppfattning att risken för fler ämnen än de som ingår i standardpaketen behöver beaktas i samtliga fall, vilket NCC gör i samband med karakteriseringen och den interna kontrollen. NCC bedömer dock att det inte är miljömässigt motiverat att kräva analys av sådana ämnen i alla projekt inom Snebys upptagningsområde. Det skulle både medföra onödiga kostnader för avfallslämnaren och i många fall endast resultera i ett påvisande av bakgrundshalter.

NCC ansöker om möjlighet att ta emot karakteriserade massor från olika projekt vars ursprung medför att den miljötekniska bedömningen ska kompletteras med provtagning. Det innebär att verifierande provtagning, när detta bedöms erforderligt, sker i NCC:s egen regi när de har kommit till anläggningen. Fördelen med detta förfarande är att NCC har kontroll över hur sådan provtagning sker och kan anpassa omfattningen efter typ av avfall som tas emot och vilket område avfallet kommer från. Innan införsel görs alltid en riskbedömning och karakterisering av de massor som ska tas emot i tåkten i varje enskilt fall. Bedömningen baseras bland annat på vilket underlag som kommer in, vilka tidigare kontakter och erfarenheter som finns i förhållande till avfallslämnaren samt lokalkännedomen om platsen där avfallet uppkommit. Det görs även en kontroll av att karakteriseringen stämmer överens med den information som lämnats av avfallslämnaren. Avfallets ursprung (plats) kontrolleras och jämförs med informationen i Länsstyrelsens karta över

förorenade områden, EBH-kartan, samt historiska flygfoton. Vid behov tas kontakt med avfallslämnaren för att komplettera uppgifterna. Först därefter kan massorna godkännas för inleverans till anläggningen. Halterna i massorna får, som framgår ovan samt av föreslaget villkor 12, inte överstiga vid var tid gällande nivåer för känslig markanvändning (KM). NCC:s mottagningskontroll för att säkerställa detta ska framgå av kontrollprogrammet.

Återkoppling på material (behov)

NCC har tagit fram en uppdaterad PM avseende behov, se bilaga 2 till bolagets bemötande av den 19 mars 2026.

Mottagning av material och kontroll

Entreprenadberg

NCC vill förtydliga att det entreprenadberg som bolaget vill kunna ta emot ersätter användningen av jungfruligt berg i processen och vid försäljning. Genom att återanvända entreprenadberget minskar behovet av att bryta ut jungfruligt berg, vilket i sin tur innebär en god hushållning med naturresurser.

Det åligger innehavaren av en restprodukt, dvs. producenten av entreprenadberget, att avgöra om uppstådda bergmassor ska anses vara en biprodukt istället för avfall enligt de krav som anges i 15 kap. 1 § andra stycket punkterna 1–4 miljöbalken. Det är alltså inte NCC som gör bedömningen kring huruvida berört entreprenadberg är eller inte är ett avfall eller biprodukt. NCC har inte för avsikt att deponera något entreprenadberg och avser endast att ta emot entreprenadberg för återvinning från projekt som inte klassas som avfall. Entreprenadberg som har förädlats är fortsatt en produkt och det uppkommer alltså aldrig några deponifrågor relativt sådant hanterat material.

NCC har således inte för avsikt att ta emot förorenat entreprenadberg som är klassat som avfall, utan bolaget tar endast emot de avfallsslag med de halter som framgår av föreslagna villkor 11 och 12. Sådant avfall omfattas av yrkande e) och f), medan entreprenadberg som av producenten av entreprenadberget inte har bedömts utgöra avfall omfattas av yrkande h).

NCC instämmer i nämndens uppfattning avseende vikten av säkerställande av renhetsgrad för entreprenadberg. Införsel och hantering av externt entreprenadberg (som inte är avfall) förutsätter således att producenten av entreprenadberget gjort bedömningen av att entreprenadberget är en biprodukt. NCC:s rutin för mottagningskontroll av entreprenadberg omfattar kontroll av nämnd bedömning. Rutinen omfattar även en avstämning att kontroll av sulfidhalt samt andra grundämnesmetaller har skett.

NCC anser inte att allt inkommande avfall behöver vara provtaget innan införsel, dels med hänvisning till det som angetts ovan om bolagets rutiner för sådant avfall som inte provtagits innan införsel, dels med hänvisning till att det avfall som uppstår på vissa platser är opåverkat av antropogena aktiviteter, t.ex. jord- och schaktmassor från opåverkad skogsmark eller vissa avfall av betong som NCC av erfarenhet vet inte innehåller förhöjda halter av krom VI. Dock behöver allt inkommande avfall vara karakteriserat av avfallslämnaren innan införsel kan godkännas.

Sulfidjordar

NCC är medvetet om att det finns en viss problematik med vissa riskzoner inom kommunen där sulfidjordar kan förekomma. Kontroll av eventuellt sulfidinnehåll och metaller i entreprenadberg görs i första hand i anbudsskedet som en del av kontrollen av informationen kring bergmassornas kvalitet, innan inleverans sker till anläggningen.

Det finns en rutin för avstämning och kontroll av sulfidhalt samt andra grundämnesmetaller som även har bifogats ansökan, se bilaga A5 till ansökan.

NCC vidhåller att det inte är miljömässigt motiverat att provtagning alltid ska ske av sulfid i jord även i områden där dessa jordarter inte förekommer och det inte förekommer mer indikationer som till exempel avvikande lukt, färg eller geologi.

Rutin vid inleverans

Som framgår av bilaga A5 till ansökan ska stickprovtagning genomföras regelbundet för att säkerställa uppgifter som kunden lämnat. Stickprovtagningen kan omfatta kompletterande fälttest och/eller uttag av prov för analys vid externt miljölaboratorium på massorna. Av samma bilaga framgår att tre olika typer av stickprovtagning är aktuella:

1. Frekvensstyrd stickprovtagning – den provtagning av inkommande material som görs slumpmässigt och som utgör Bolagets egenkontroll av att kedjan innan mottagandet fungerar tillfredsställande.
2. Stickprovtagning vid misstanke om förorening – t.ex. om dokumentation av massorna inte överensstämmer med massornas karaktär avseende utseende, färg eller lukt.
3. Riktad stickprovtagning – t.ex. om ett projekt har bedömts innebära större risker än normalt. Då kan utökad provtagning riktad mot ett specifikt projekt vid mottagning bli aktuell.

Stickprovtagning ska som regel ske enligt nedan angivna intervaller:

- Jord- och schaktmassor: 1 prov per 5 000 ton.
- Betong: 1 prov per 500 ton.

- Returasfalt: 1 prov per 500 ton.

Alternativt kan provtagningen verifieras med minst 4 stickprov per år och avfallsslag/produkt, oavsett hur liten mottagen mängd är. I Sneby avser NCC i första hand tillämpa stickprovtagning med de intervaller som anges i stycket ovan. Detta under förutsättning att inte tätare frekvens framgår av aktuellt tillstånd eller kontrollprogram för verksamheten.

De parametrar som NCC avser att analysera framgår av bilaga A5 till ansökan och redovisas även i bilaga 7 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025.

Det stämmer att NCC planerar för att ta emot avfall som inte provtagits. Massor som exempelvis kommer ifrån stadsmiljö, väg- eller järnvägsområden, mark med pågående eller tidigare industriverksamhet eller andra potentiellt förorenade områden ska anses innebära en risk att vara förorenade. Dessa massor behöver i regel vara provtagna avseende föroreningsinnehåll innan införsel.

Hantering av invasiva arter

NCC vill förtydliga att den interna rutinen för inleverans av avfall som framgår av bilaga A5 till ansökan är framtagen för samtliga sites i Sverige som har tillstånd för att hantera avfall, varav bilagan täcker in klart fler typer av avfallshantering än den som ska bedrivas vid Sneby. Nämnden har därför sannolikt missförstått instruktionerna i rutinen. Precis som det är beskrivet i rutinen finns det specialiserade anläggningar som har särskilda deponiceller för att hantera invasiva arter, varvid den redovisade rutinen är relevant. Det är inte fallet för Sneby då hantering av invasiva arter inte ingår i ansökan. De massor som avses avlämnas vid anläggningen får inte innehålla några synliga växt- delar, såsom rötter, grenar eller andra växtdelar. Massor som inte uppfyller dessa kriterier kommer att avvisas. Utöver detta genomför NCC även löpande okulära kontroller/ronderingar inom verksamhetsområdet under växtsäsongen

för att kontrollera behov av eventuell bekämpning av invasiva arter. För det fall invasiva arter skulle påträffas inom verksamhetsområdet kommer de att bekämpas och hanteras på det sätt som rekommenderas för respektive art och skickas till godkänd avfallsanläggning.

Kontrollprogram för massmottagning

NCC har inget att erinra mot de synpunkter nämnden har avseende vad kontrollprogrammet för verksamheten minst ska innehålla. Vad gäller stickprovskontrollen anser dock NCC att bolagets egna rutiner är fullt tillräckliga. Beträffande schaktmassor följer NCC Naturvårdsverkets vägledning av masshantering och användning av massor för anläggningsändamål (version 3, publicerad 2023-01-30). Gällande betong har NCC tätare kontrollintervall än vad Naturvårdsverket föreslår.

PFAS-förorening i närområdet

Det ska inledningsvis understrykas att en vid en senare tidpunkt eventuellt tillkommande belastning på Fiskviks kanal får bedömas utifrån de förutsättningar som råder vid denna tidpunkt. Det åligger vidare även verksamhetsutövaren av Annelundsdeponin att kontrollera eventuella utsläpp från sin verksamhet och att se till att det inte sker någon otillåten påverkan på omgivningen. Skulle skada eller olägenhet ändå uppstå är det den som orsakat denna som ansvarar för att sådan avhjälpes, jfr. 2 kap. 10 § samt 10 kap. miljöbalken.

Att PFAS-förorenat vatten från Annelundsdeponin skulle kunna nå NCC:s verksamhetsområde finner bolaget därtill som osannolikt då avskärmande diken kommer att omge deponietapperna. Dikena har som funktion att dels förhindra att ytvatten från omgivande mark tränger in i deponietapperna, dels att samla upp lakvattnet från densamma. De hydrogeologiska förhållandena i området vid Sneby beskrivs och illustreras bland annat närmare i underbilaga 2

till den hydrogeologiska utredningen som bifogats ansökan, bilaga B7. Av denna framgår att en sprickkartering har utförts av bergtäkten. Dessutom finns ett dike som så småningom mynnar i Fiskviks kanal mellan Annelundsdeponin och NCC:s verksamhet som kommer fånga upp dessa eventuella föroreningar.

De strikta mottagningskriterierna som gäller vid inert deponi innebär att några högre halter av föroreningar i ytvatten inte kan förväntas. Därav bedömer NCC att de analysparametrar med haltnivåer som har föreslagits är relevanta utifrån den verksamhet som bolaget ansökt om.

Det kan även bli aktuellt att analysera fler parametrar än så. Detta kommer att avgöras i samband med utformandet av kontrollprogrammet.

NCC avser att innan deponering påbörjas genomföra mätning och provtagning av grundvattnet i ett grundvattenrör uppströms och två grundvattenrör nedströms respektive deponietapp för att fastställa referensvärden, vilket följer av bestämmelserna i NFS 2004:10. Vid en sådan provtagning bör lämpligen även PFAS ingå som en analysparameter.

Befintliga massor

Med anledning av nämndens synpunkter gällande befintliga massor på platsen får NCC tydliggöra att den markmiljöundersökning som bolaget låtit genomföra under 2016 visar på att de massor som lagras inom deponietapp 1 uppfyller kraven enligt 22 och 23 §§ NFS 2004:10 avseende gränsvärden för utlakning och totalhalter av organiska parametrar för att kunna lagras i en deponi för inert avfall.

Vid samtliga av de provpropar som grävdes, förutom en, grävdes det ner till av ett djup om 1–2 meter, dvs. ner till naturligt lagrad jord. De överlagrande massornas mäktighet inom aktuellt område är således litet.

Vid den tidpunkt som miljöundersökning gjordes så ställdes inga krav från tillsynsmyndigheten om att vare sig PFAS eller PCB skulle provtas i massorna. NCC har därför för avsikt att inkludera dessa i den grund- och ytvattenprovtagning som ska utföras för att fastställa referensvärden uppströms och nedströms innan deponering påbörjas i enlighet med 42 § NFS 2010:4.

De jord- och schaktmassor som finns inom det befintliga lagret av massor utgörs i huvudsak av sådana massor som bedöms sakna de specifika tekniska egenskaperna som gör dem lämpliga att återvinna, som exempelvis bärighet, stabilitet och permeabilitet. Det saknas därför avsättning för massorna. NCC anser således att de fortsatt bör ligga där de ligger och utgöra en del av ansökt inert deponi.

Vad gäller nämndens synpunkter om släntlutning ska framhållas att under avsnitten 6.2 och 6.3 i den tekniska beskrivningen, bilaga A till ansökan, beskrivs utformning av deponin i närmare detalj. Det framgår av beskrivningen även att släntlutningen inom de båda deponietapperna kommer att bli 1:3. Dock finns inom deponietapp 1 lokalt relativt branta partier med lutning om ca 1:1,5 dessa avser NCC att justera till lutning om 1:3. Detta kommer även framgå av den deponeringsplan som NCC ska ta fram och ge in till tillsynsmyndigheten innan deponering påbörjas.

Deponiområdet kommer att utformas i enlighet med kraven i förordning (2001:512) om deponering av avfall rörande den geologiska barriären. För en deponi för inert avfall krävs enligt samma förordning att transporttiden för lakvatten genom den geologiska barriären inte är kortare än ett år. Syftet med dessa krav är att fördröja lakvatten från deponin att spridas till kringliggande mark eller vatten.

NCC har anlitat Golder för att bedöma om de naturliga jordlagren motsvarar kraven i deponeringsförordningen för den geologiska barriären. Av utredningen framgår, se underbilaga 2 till hydrogeologisk utredning bilaga B7

till ansökan, att de naturliga jordlagren bedöms uppfylla dessa krav för naturlig geologisk barriär, dvs. transporttiden för lakvatten från deponin genom barriären till närmsta recipient är längre än ett år. Under denna transporttid kommer de eventuella föroreningar som lakvattnet innehåller fastläggas eller brytas ner.

Vidare har även stabilitetsanalyser genomförts av Golder, vilket framgår av samma PM, för de befintliga massorna som finns lagrade inom delar av deponietapp 1 och som visar att dessa har god stabilitet.

NCC planerar därtill att anlägga avskärande diken runt om deponin som ska samla upp avrinnande dag- och lakvatten som uppstår vid deponin som sedan leds till sedimentationsdammar inom verksamhetsområdet. Detta beskrivs i bland annat PM Vattenhantering i bilaga B6 till ansökan.

Vatten och artskydd

Placering av dammar kring deponin

Dammarna är utplacerade för att illustrera den synergieffekt som kan uppnås för att de både ska fungera som reningsanläggningar och som nya habitat för groddjur. Vid en detaljprojektering får exakta höjder och utformning av dammarna preciseras. Olika lösningar för detta är möjliga då det både finns förutsättningar att leda vatten till dammarna med självfall och genom pumpning från t.ex. bergtäkten. Dammar placeras av naturliga skäl i de mest låglänta områdena. I detta fall sammanfaller det även med de områden som det idag finns småvatten inom som är habitat för groddjur.

Vid risk för in- eller utläckage av grundvatten, kan dammarna förses med tätad botten. Avvägning måste här göras med behovet av att skapa en permanent vattenspegel för groddjuren.

Reningsfunktioner, flöden, dricksvattenbrunnar

Dammarna kommer att utformas på ett sätt som optimerar avskiljning av partikelbundna föroreningar. I bilaga B6 till ansökan finns en principbeskrivning av hur dessa kan utformas. Detaljprojektering av den exakta utformningen av dammarna kommer att genomföras i ett senare skede.

Dagvattnet från återvinningsytan hanteras separat. Det kan bli aktuellt att leda vatten från både täkt och deponi till samma damm. De olika dammarna kommer att anläggas med möjlighet till avstängning och även provtagning av utgående renat vatten. Samtliga dammar kommer ha oljeavskiljande funktioner.

Rensning av det finmaterial som samlas som sediment i dammen vid tåkten kommer att behövas cirka var 5-10 år, beroende på vilken mängd som ansamlas. De andra dammarna bedöms inte behöva rensas lika frekvent. Naturföretaget har i bilaga 3 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025 föreslagit hur sådan rensning kan gå till för att undvika att påverka groddjurspopulationen negativt. Sammanfattningsvis bör rensning av dammar endast göras under vinter (november-februari), endast en damm bör rensas per säsong och rensningen bör anpassas så att det alltid finns delar med vegetation kvar i dammen. NCC åtar sig att följa dessa rekommendationer.

NCC har för avsikt att ta prover i de enskilda brunnar som identifierats när Sweco genomförde en brunnsinventering i området innan ansökt verksamhet påbörjas.

Vad gäller synpunkter om mängd utgående vatten och påverkan på omgivande diken, se svar ovan.

Vad gäller nämndens fråga om NCC:s val att använda 10-års regn för beräkningarna får NCC tydliggöra att NCC baserar detta på erfarenheter kring behovet av att dimensionera sina anläggningar för denna åtkomsttid. Tåktbotten är i sig är ett stort fördröjningsmagasin som kan fördröja stora

regnmängder utan att belasta reningsanläggningen då vatten från täktbotten pumpas till sedimentationsdammen. Det finns därmed inget behov av att dimensionera denna anläggning för en längre åtkomsttid. Täkten är den del av verksamheten som är den enskilt största delen av den sökta verksamheten. NCC har även för avsikt att bygga ut verksamheten efterhand och kommer då att anpassa sedimentationsdammarna efter behov. Det renade vattnet kommer även att ledas till olika dikessystem för att bibehålla och minska flödesbelastningen på de enskilda diken i närområdet, vilka också kan ses som fördröjningsmagasin.

Synpunkter på artskyddsförutsättningar för groddjur utifrån parallellt pågående kommunal planeringsprocess

Dammarna kommer att anläggas för att gynna groddjur i närområdet. De nya dammarna kommer att etableras i område med likvärdig area som de befintliga dammarna. NCC kommer inte att ändra sträckning på mer än ett av de diken som finns i anslutning till den ansökta verksamheten. Detta dike kommer endast att förflyttas i sidled för att täkten ska kunna utökas åt detta väderstreck. NCC kommer att även fortsatt leda vatten till alla de diken som finns i närområdet.

NCC vill erinra om att det endast är fråga om förslag i planprogrammet, och inte någon beslutad detaljplan som bolaget har att förhålla sig till. Det saknas därför skyldighet för NCC att förhålla sig till de föreslagna spridningslänkarna. Med detta sagt ansluter de spridningslänkar som finns inom verksamhetsområdet till de planerade dammar väst och sydväst om verksamhetsområdet som anges i den konnektivitetsanalys som nämnden lämnat in i målet. Därtill förlänger det grönstråk som NCC åtagit sig att spara konnektiviteten och skapar ytterligare övervintringsmöjligheter för groddjur, se närmare bilaga 3 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025 och ovan.

Täktverksamhet

NCC instämmer i de synpunkter som nämnden framför om att det är mindre lämpligt att flytta dammar som används som lekplats åt groddjur. Vad som anges i den tekniska beskrivningen, bilaga A till ansökan, om att dammarna kommer att flyttas är en felskrivning. Dammarna kommer inte att kunna flyttas under den tid som verksamheten pågår vid anläggningen. Dock kan det bli aktuellt att flytta pumpgrop och ledningar under den tid som täktverksamheten bedriv.

Exakt hur bred den skogsriddå som NCC avser att kvarlämna, i den mån skog finns i området, blir är svår för NCC att svara på i dagsläget då det är avgörande att arbetena i täkten kan utföras på ett säkert sätt ur arbetsmiljösynpunkt när arbeten på hög höjd sker nära kant av brytområdet.

Det är inte aktuellt att tvätta något bergmaterial.

Utvinningsavfall

Som angetts ovan har NCC åtagit sig att följa de rekommendationer som Naturföretaget föreslagit vid rensning av dammar. Med dessa åtgärder är det möjligt att rensa dammarna från sediment utan någon negativ påverkan på groddjurspopulationen. Då det finmaterial som ansamlas i dammarna kommer kunna återföras till produktionen är NCC:s bedömning fortsatt att inget utvinningsavfall uppstår i verksamheten.

Utvinningsavfallsförordningen omfattar det avfall som har uppkommit som en direkt följd av prospektering, utvinning eller bearbetning, eller som en direkt följd av lagring av utvunnet material innan bearbetning av materialet har avslutats.

Material som sedimenterat i täktens sedimentationsdamm utgörs av stenmjöl och avses att återföras till produktionsprocessen och blandas in i produkter som

innehåller fin material, t.ex. stenmjöl 0/2 och 0/4. Stenmjölet utgör således en biprodukt och inte ett utvinningsavfall, jfr. Naturvårdsverkets vägledning avseende utvinningsavfall samt 15 kap. 1 § miljöbalken.

Arbetstider

Angående nämndens synpunkt om vad som är mindre störande arbetsmoment menar NCC att t.ex. utlastning, reparationer, underhåll och andra mindre bullrande verksamheten omfattas av detta begrepp. Sådan verksamhet kan komma att ske på andra tider än de som regleras i NCC:s föreslagna villkor 14, förutsatt att gällande bullerkrav innehålls.

Behovet av att kunna påbörja verksamheten kl. 06:00 motiveras dels av efterfrågan av material från tåkten, dels av att många av de verksamheter till vilka materialet levereras påbörjar sin verksamhet vid denna tid på dygnet. Det finns inte skäl att avvika från Naturvårdsverkets riktlinjer gällande verksamhetsbuller i aktuellt fall. Ljudpåverkan från verksamheten är väl utredd. Som framgår av bullerutredningen, bilaga B2 till ansökan och det kompletterande PM om buller som bifogas i bilaga 5 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025, kommer verksamheten att innehålla de riktvärdena som anges i nu gällande vägledning för respektive tidsperiod. NCC har föreslagit anpassningar eller skyddsåtgärder för att uppfylla dessa krav, varför föreslaget villkor 15 kommer innehållas under alla föreslagna arbetstider.

Att nämnden har hänvisat till NCC:s villkor i tidigare tillstånd, som är meddelade i enlighet med vid den tiden gällande vägledning, kan inte anses utgöra något skäl till att arbetstiderna ska begränsas på så sätt som nämnden föreslår.

NCC vidhåller sammantaget att det finns ett stort behov av att kunna leverera material till pågående bygg- och infrastrukturprojekt, för vilka arbetsdagen

inleds tidigt, och därmed behov av att kunna påbörja verksamheten i tåkten kl. 06:00.

Buller

NCC har som angetts ovan uppdragit åt Efterklang att besvara nämndens synpunkter och frågor gällande buller, se bilaga 5 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025 för Efterklangs svar i dess helhet. Vad gäller buller från deponierna har Efterklang utfört kompletterande beräkningar av hela verksamheten, inklusive situationen att bägge deponietapperna är fullt utbyggda. Med föreslagna åtgärder i form av ljuddämpande avskärmning av återvinningsverksamheten och bullerdämpad borrhugg visar beräkningarna att verksamheten innehåller Naturvårdsverkets riktvärden i samtliga beräkningspunkter i samtliga beräkningsfall.

Beräknade ljudnivåer tangerar Naturvårdsverkets riktvärden dag- och kvällstid. De ljudnivåer som redovisas i utredningen är dock baserade på värsta fall vilket innebär att det i beräkningarna antas att det blåser medvind från tåktens alla bullrande fordon och maskiner till alla bostäder samtidigt, att maskinerna har placerats i ogynnsamma positioner ur bullersynpunkt samt att alla arbetsmoment, fordon och maskiner är i drift samtidigt. Att alla dessa förutsättningar skulle ske samtidigt är osannolikt och antas i praktiken endast kunna ske vid enstaka tillfällen. Bullerutredningen, som skett helt i enlighet med vad som är praxis vid provningar som den ifrågavarande, visar att NCC har faktiska och tekniska möjligheter att innehålla gällande riktvärden. Som angetts ovan saknas det stöd i praxis för att använda en säkerhetsmarginal med ljudnivåer under gällande riktvärden (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens avgöranden M 8236- 12, M 7022-11 och M 8512-11). En säkerhetsmarginal skulle i praktiken innebära ett strängare begränsningsvärde än gällande riktvärden, vilket varken är nödvändigt eller förenligt med praxis.

Efterklang har i bilaga 5 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025 redogjort för kumulativt buller. Som framgår finns ingen etablerad metod för hur kumulativt buller från flera anläggningar eller olika bullerslag bör utredas och bedömas. I bilagan hänvisas till den rapport som Efterklang på uppdrag av Naturvårdsverket tagit fram om vägledande underlag för att förtydliga hanteringen av kumulativt buller. Förslagen omfattar kumulativt buller från flera industriverksamheter (benämnt verksamhetsbuller) samt hantering av kumulativt verksamhetsbuller tillsammans med andra bullerslag. I nämnda rapport anges bland annat att ”I situationer där det utöver verksamhetsbuller också förekommer andra källor som väg-, spår- och flygtrafik, skjutbanor, vindkraft, motorbanor och byggplatser, bör addition av ljudnivåer från olika bullerslag undvikas.” Med utgångspunkt i vad som anges i rapporten har ingen utredning av kumulativt buller från tåkten och motorbanan utförts och ska inte heller göras.

NCC vill även framhålla att det i aktuell ansökan varken kan eller ska tas hänsyn till eventuella framtida verksamheter. Kumulativa effekter, inklusive buller, från eventuella tillkommande verksamheter i området är något som ska beaktas vid de tillkommande verksamheternas prövning. Det är således inget som ska prövas i ifrågavarande mål.

För att tillgodose nämndens synpunkter föreslår NCC ett tillägg i föreslaget villkor 15 för att tydliggöra när bullermätning ska ske.

Avseende nämndens synpunkt om impuls ljud får NCC tydliggöra att det framgår av avsnitt 10.2 i bullerutredningen, bilaga B2 till ansökan, att risken för impuls ljud från verksamheten är mycket liten eller till och med obefintlig varför NCC inte anser att sådan begränsning är befogad att ha med i ett villkor.

Markvibrationer och luftstöt vågor

NCC håller, av flera anledningar, inte med nämnden om att besiktning av fastigheter skulle vara erforderligt i förekommande fall.

Till att börja med uppgår skaderiktvärdet för dimensionerande fastighet Sneby 1:14 till 9 mm/s enligt Svensk Standard 460 48 66. Detta innebär dock inte att en skada per automatik kommer att uppstå på byggnaden om en vibrationsnivå på 9 mm/s skulle påföras fastigheten. Byggnader har en hög tålighet mot markvibrationer och luftstöt vågor. Påverkan på byggnader är i de allra flesta fall större från fukt- och temperaturförändringar vid årstidsvariationer med kosmetiska skador på i skivskarvar m.m. som följd. Detta kommer an på att olika byggnadsdelar såsom träbjälklag, gipsskivor, stensatta murstockar har olika utbredningskoefficient.

Det kan också läggas till att tåkten är befintlig och att det därmed finns stor erfarenhet av sprängning och vibrationsutbredning i aktuellt område. Vidare kommer sprängning vid ett nytt tillstånd att starta i norr, dvs. långt från berörda byggnader och därmed innebära betydligt lägre vibrationer än 4 mm/s. Detta kommer ge ytterligare kunskaper att nyttja när sprängning utförs närmast dimensionerande byggnader. NCC anser härmed att risken för ”olyckor” är eliminerad. Skulle en överträdelse, över 4 mm/s, ske är riktvärdet enligt Svensk Standard mer än 100 % högre och utgör en nivå som inte ska kunna uppnås.

NCC:s bedömning är sammantaget att en besiktning inte tillför någon trygghet för de närboende och/eller bevisning om en skada skulle ha uppstått eller inte då, som beskrivits ovan, skador på byggnader normalt uppstår över tid till följd av naturliga sättningar och rörelser i byggnader. Vidare anser NCC att den rutin som NCC har gällande påtalade skador ger mer trygghet för de närboende. Om en närboende påtalar en skada vilken sätts i relation till NCC:s sprängningsarbete utreds denna skada specifikt genom platsbesök av sakkunnig och vibrationsmätning utförs på fastigheten de kommande tre salvorna. Detta

resultat kan sedan genom jämförelse med referenspunkter verifiera vilka nivåer som påförts fastigheten historiskt. Denna rutin används i flertalet av NCC:s täkter med gott resultat och uppskattning av de närboende.

Mätning av vibrationsnivåer och luftstöt vågor sker vid varje sprängtillfälle, vilket fram går av NCC:s egenkontrollprogram. En sammanställning av dessa mätvärden redovisas i den årliga miljörapporten.

I aktuellt befintligt villkor för luftstöt våg anges ett riktvärde om 75 Pa mätt som reflektionsvärde, vilket är ett extremt lågt värde som NCC har att förhålla sig till.

Riktvärden med avseende på risk för skada på byggnader regleras i Svensk Standard SS 02 52 10. Ett centralt riktvärde i standarden är att maximalt reflektionstryck bör begränsas till 500 Pa, vilket är högt över det värde som NCC har att förhålla sig till i gällande tillstånd.

NCC har i ansökan föreslagit som (sedvanligt) villkor att luftstöt vågor inte vid bostäder får överstiga 120 Pa (frifältsvärde) vid mer än en av de senaste tio produktions sprängningarna och då uppgå till högst 150 Pa (frifältsvärde), vilket följer av den riskanalys vid sprängning som bolaget har bifogat ansökan, se bilaga B3.

Elektrifiering

Se bemötandet av länsstyrelsens yttrande ovan.

Information om sprängning

NCC åtar sig att informera Linde Gas AB inför kommande sprängning.

Efterbehandling

NCC bedömer att vattennivån på täktsjön kommer att stabilisera sig vid ca +34 (RH2000). Själva syftet med efterbehandlingen är inte att tillskapa en badsjö och det kan därför knappast åligga NCC att tillse att vattnet har badvattenkvalitet. Efter avslutad och godkänd efterbehandling av täktområdet kommer det att återgå till markägaren som fritt har rätt att förfoga över området. Lakvatten från deponiområdena bedöms inte nå täktsjön.

Som skyddsåtgärd föreslår NCC att vallar, stenrad och/eller en lägre hylla anläggs runt kanterna på sjön. Vid nerfartsrampen kan avbaningsmassor användas för anläggande av en strandzon.

Vad gäller nämndens frågor om artskydd och biologisk mångfald vid efterbehandling, se svar ovan under bemötandet av länsstyrelsens yttrande.

Den deponi som kommer att anläggas enligt ansökan kommer att byggas med en konstgjord geologisk barriär inom deponietapp 2. Vad gäller deponietapp 1 visar de naturliga jordlagren inom detta område att kraven för naturlig geologisk barriär uppfylls. Den geologiska barriären inom deponietapp 2 kommer att uppfylla kraven enligt deponiförordningen. Det innebär att den kommer att vara minst så tät att transporttiden för det lakvatten som inte samlas upp kommer att vara ett år innan vattnet når grundvattnet. Eventuella föroreningar kommer till stor del att fastläggas innan det når grundvattnet. Provtagningar av grundvattnets kvalitet kommer att genomföras i minst tre grundvattenrör för varje deponietapp. Ett rör kommer placeras uppströms deponin och två placeras nedströms deponin. Provtagning kommer att ske avseende relevanta parametrar. Lättlösliga salter såsom klorider och sulfater kommer att ingå då dessa är bra som indikator på en eventuell påverkan.

Som anges i den tekniska beskrivningen och i miljökonsekvensbeskrivningen så kommer deponin att avslutas och sluttäckas med syfte att minska inträng-

ningen av nederbörd och därmed minska bildandet av lakvatten. Deponin kan komma att besås för att minska den mängd nederbörd som kommer att behöva omhändertas från området. Det vatten som rinner av från ytan av deponin innehåller inte föroreningar som kräver någon särskild rening. NCC har dock ansvar för underhåll och kontroll av den avslutade deponin under minst 30 år.

Damning

Risk för damning uppstår i samband med sprängning samt, vid torr väderlek och blåst, från upplag, materialbearbetning och transporter. Enligt en rapport från Minbas II "Undersökning av eventuella effekter på vegetation av damning från täktverksamhet" (april 2011) avtar dammängden snabbt och redan 50 meter från dammkällan är mängderna små. Detta överensstämmer också med NCC:s erfarenheter kring spridning av damm. En stor del av den verksamhet som ger upphov till damm i täkten sker på täktbotten i skydd av höga bergskanter där även lagring av finmaterial i form av stenmjöl sker.

Borriggen är försedd med dammsugarutrustning och uppsamlat damm används i samband med laddning till proppning av borrhål alternativt följer med den utsprängda salvan. På mobila krossenheter sker dammbekämpning vid behov genom bevattning via dysor som är monterade på maskinerna.

Damning från upplag och vägar begränsas i förekommande fall genom bevattning och vägar kan även vid behov saltas. Vatten för dammbekämpning hämtas från pumpgruppen inom brytområdet.

Vid vågarna finns en färst som utgående lastbilar kör över för att förebygga att smuts följer med ut på väg 55.

Hur mycket vatten som går åt till bevattning av vägar, upplag, krossanläggning, transporter osv. är svår att beräkna eftersom det beror på temperatur, väderlek

och blåst. NCC kan inte heller se varför en sådan uppgift är relevant att uppge i prövningen.

NCC har för avsikt att lämna en skogsridå inom verksamhetsområdet där så är möjligt, vilket bolaget även åtagit sig att göra. Någon rådighet över skog på omkringliggande fastigheter finns inte.

Den enda exponeringsväg som är relevant för massor som hanteras inom verksamheten genom mekanisk bearbetning, lagring etc. är påverkan på yt- och grundvatten. Då hanteringen kommer att ske på ytor som är täta och/eller hårdgjorda för relevanta föroreningar, är risken i praktiken begränsad till att föroreningar lakar ur avfallet och sprids via utgående dagvatten. Genom kontroll och reglering av utgående dagvatten kan denna exponeringsväg begränsas.

Vid krossning och siktning sker dammbekämpning vid behov genom bevattning av bland annat materialet, upplag samt vid lastning och transport. De kross- och sorteringsverk som används i återvinningen kommer dessutom stå bakom en ca sex meter hög av skärmning av jord- och schaktmassor. Med de i miljökonsekvensbeskrivningen beskrivna skyddsåtgärderna som NCC avser vidta bedöms damningen kunna begränsas till verksamhetsområdet.

Saltning sker och kommer även framgent att ske i begränsad omfattning av in- och ut fartsvägen vid tillfällen där torr väderlek och blåst råder. Huvudsakligen används Dustex (lignin) vid dessa tillfällen som dammbindningsmedel.

Vattnet som finns lagrat i pumpgropen består av både regn- och grundvatten. Den mängd som åtgår till dammbekämpande åtgärder bedömer NCC inte kommer ha någon som helst inverkan på grundvattennivåerna i området.

Förslag till villkor

Nämnden har föreslagit ändringar av flera av NCC:s föreslagna villkor. Vissa av dessa har bemötts i ovanstående avsnitt. Nedan anges kortfattat NCC:s inställning avseende de föreslagna justeringarna.

Vad gäller nämndens förslag på justering av villkor 5 och 6 anser NCC inte att det är lämpligt att föreskriva i villkor att mätpunkt ska vara fast samt när mätning ska ske. Detta inte minst då behovet mätningar samt lämplig plats för sådan kan variera under tillståndstiden. NCC föreslår i stället att mätpunkter och mätfrekvens hanteras inom ramen för bolagets kontrollprogram i enlighet med bolagets föreslagna lydelse av villkoren.

Gällande nämndens förslag på justering av villkor 7 åtar sig NCC att informera Linde Gas AB inför varje sprängning men anser inte att detta ska regleras i villkor.

NCC motsätter sig att provtagning på inkommande avfall ska omfattas av villkor 10 och hänvisar till avsnitten om återvinningsverksamhet rutin vid inleverans ovan där de införselrutiner som NCC har, och som får anses fullt tillräckliga, anges närmare i detalj.

Avseende villkor 11 accepterar NCC nämndens förslag att justera avfallskoden för stubbar till 020107 i listan över de avfallsslag som avfallsverksamheten omfattar på sätt som framgår av bolagets justerade villkorsförslag.

I övrigt anser NCC att det tydligt framgår av ansökan med yrkanden och föreslagna villkor vilka mängder som ansökan omfattar och vilken föroreningshalt som kan komma i fråga. Se även förtydliganden i tabell ovan under avsnittet om återvinningsverksamhet.

Som angetts ovan under avsnittet om arbetstider motsätter sig NCC nämndens förslag om justering av villkor 14.

Vad gäller villkor 15 har NCC godtagit ett tillägg avseende kontroll baserat på nämndens synpunkter. NCC vidhåller i övrigt att de av bolaget föreslagna villkoren avseende buller ska gälla. Av genomförda utredningar avseende buller framgår att planerad verksamhet kan innehålla aktuella riktvärden för buller. Det är därför inte motiverat med den typ av begränsning av verksamheten som nämndens förslag skulle innebära.

Avseende villkor 16 godtar NCC nämndens tillägg om att vidta förebyggande åtgärder avseende damning. Då det inte är möjligt för NCC att mäta stoft från mobila krossar motsätter sig NCC nämndens förslag på tillägg i denna del.

NCC motsätter sig nämndens förslag på justering av villkor 18, se närmare avsnittet om utsläpp, spill och olyckor nedan.

Vad gäller nämndens förslag att PFAS bör inkluderas i den generella provtagningen av utgående vatten, jfr. villkor 19, motsätter sig NCC även detta då det inte finns några nationella riktvärden för ämnet.

Vad gäller villkor 20 om efterbehandling och villkor 21 om kontrollprogram har NCC gått med på vissa justeringar av dessa utifrån länsstyrelsens synpunkter.

Utsläpp, spill och olyckor

Tankning- och uppställning av fordon sker idag på hårdgjord yta som är tätad med stenmjöl för att förebygga att eventuella föroreningar tränger ner i marken. Denna konstruktion gör det lättare att minimera risken för spridning av kemikalieutsläpp vid omhändertagande av stenmjölet där eventuellt läckage skett. Stenmjöl har egenskapen att fördröja spridning samt gör det lättare för verksamhetsutövaren att omhänderta läckaget lämpligt utan risk för spridning. NCC menar att en tät yta i stället riskerar att vara kontraproduktiv då eventuellt spill inte stannar där det träffar marken, utan istället riskerar att spridas.

Verksamheten är därtill högst dynamisk och uppställningsplats för fordon kan ändras i och med att brytning fortgår. Iordningställd och hårdgjord yta för parkering och tankning är enligt NCC en tillräcklig skyddsåtgärd för att minimera risken för utsläpp som leder till negativa miljökonsekvenser.

Inom verksamhetsområdet kommer det även finnas sedimentationsdammar som är iordningställda för att samla upp ytvatten/avrinning från verksamheten. Skulle ett spill ske i verksamheten kommer utsläppet i första hand omhändertas omedelbart, och i ett värsta scenario samlas i sedimentationsdamm, som har oljeavskiljande funktion, vilket gör att oljeföroreningen stannar kvar i dammen. NCC har lång erfarenhet och kunskap från flertalet täktverksamheter där denna typ av lösning har fungerat bra. NCC motsätter sig sammantaget nämndens förslag på justering av villkor 18.

Vad gäller Linde Gas AB är NCC väl medvetet om att deras anläggning är en Sevesoverksamhet på den högre kravnivån. NCC ser emellertid inga risker med detta då det är långt avstånd, cirka 1,2 kilometer, mellan täktens brytområde (där sprängmedel hanteras) och Linde Gas AB:s verksamhet.

Plan- och bygglagen

Den 1 december 2025 trädde ett nytt 9 kap. plan- och bygglagen i kraft. Av den nya lydelsen av 9 kap. 25 och 26 §§ PBL framgår att det inte krävs bygglov för upplag som omfattas av tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken.

NCC har låtit ta fram en landskapsbildsanalys, se bilaga B9 till miljökonsekvensbeskrivningen. Av denna framgår att verksamhetsområdet till stor del kommer att döljas av vegetationen inom det område som bolaget har rådighet över. Ansökt verksamhet bedöms innebära obetydliga konsekvenser avseende landskapsbild, se vidare avsnitt 8.6 i miljökonsekvensbeskrivningen.

NCC anser inte att verksamheten behöver prövas genom detaljplan, inte heller är det en fråga för ifrågavarande prövning.

Byggavdelningen

Det finns inte någon ny detaljplan för området att ta hänsyn till. NCC har genomfört erforderliga utredningar för att bedöma påverkan på omgivningen av verksamheten. Kommunens synpunkter på verksamheten hanteras i aktuell tillståndsprövning.

I övrigt ska särskilt framhållas att Plan- och exploateringsutskottet i Enköpings kommun den 11 mars 2026 har fattat beslut om att kommunen genom ny detaljplan ska förändra markanvändningen för vägområdet inom NCC verksamhetsområde på sådant sätt att marken inte längre ska vara plan lagt som vägområde.

Ställande av säkerhet gällande masshantering

För att erhålla tillstånd till en täktverksamhet krävs enligt 9 kap. 6 e § miljöbalken att det ställs en ekonomisk säkerhet. Detsamma gäller enligt 15 kap. 35 § miljöbalken för tillstånd till deponering av avfall. Säkerheten ska tillförsäkra att det finns ekonomiska resurser för de återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda och den ska vara betryggande för sitt ändamål, 16 kap. 3 § miljöbalken. Något motsvarande krav på ekonomisk säkerhet för avfallshantering finns som utgångspunkt inte. Den bestämmelse om ekonomisk säkerhet för anmälningspliktiga verksamheter med behandling eller insamling av avfall som föreskrivs i 28 a § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ger endast en kommun möjlighet att, inom ramen för tillsynen, besluta om att viss verksamhet endast får bedrivas om länsstyrelsen gjort en bedömning av om det behöver ställas ekonomisk säkerhet. Vidare krävs det särskilda skäl för detta.

NCC har presenterat en beräkning av ekonomisk säkerhet för såväl täkt- som deponiverksamheten, se bilaga G (beräkning ekonomisk säkerhet) till ansökan. Något skäl att reglera om ytterligare säkerhet med anledning av masshanteringen inom ramen återvinningsverksamheten finns inte och följer inte heller av lag eller praxis.

Övriga synpunkter

Vad gäller eventuella framtida förändringar av verksamheten kommer NCC givetvis att hantera dessa i enlighet med gällande lagstiftning.

Bilaga med yttrande från tekniska nämnden vid Enköpings kommun

Som redogjorts för i ansökningshandlingarna kommer vattnet att fördröjas och renas inom verksamhetsområdet för att minimera påverkan på de vattendrag som det renade vattnet leds till. De markavvattningsföretag som finns inom närområdet har fått del av det samrådsunderlag som togs fram i samband med att NCC genomförde samråd under hösten 2024. Dessa framgår av tabell 1 i samrådsredogörelsen, se bilaga B1 till ansökan. Tre av markavvattningsföretagen har yttrat sig i samband med samrådet. Synpunkterna har beaktats i framtagandet av ansökan med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Markavvattningsföretagen har också haft möjlighet att yttra sig angående själva ansökan i domstolen men har inte gjort detta. Berörda markavvattningsföretag har således getts möjlighet att komma till tals i tillståndsprocessen.

NCC har i ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen gjort bedömningen att den ansökta verksamheten inte påverkar möjligheten för vattenförekomsten Fiskviks kanal att uppnå fastställd miljökvalitetsnorm med de villkorsförslag för utsläpp till vatten som föreslås i ansökan.

Slutligen får understrykas att det inom ramen för ifrågavarande prövning inte är möjligt för NCC att ta ställning till och bedöma ett eventuellt framtida behov

av allmänt VA. Vattenhanteringen kommer dock inte leda till negativ påverkan på nedströms liggande vattendrag eller grundvatten. En vid senare tidpunkt eventuellt tillkommande belastning på Fiskviks kanal får därtill bedömas utifrån de förutsättningar som råder vid denna tidpunkt.

Se även ovan under rubriken PFAS-förorening i närområdet.

Ljustörningar

I dagsläget finns inga planer på att montera upp några belysningsarmaturer inom deponiområdena. Därtill har NCC åtagit sig att spara en skogsridda som insynsskydd vid gränsen för verksamhetsområdet i den mån skog finns i området samt åtagit sig att spara ett grönstråk längs med verksamhetsområdets södra kant. Detta sammantaget gör att NCC bedömer att eventuella ljustörningar från maskiner blir obefintliga. NCC anser därför att det saknas anledning att särskilt utreda ljustörningar.

Totalförsvarets behov

Vad gäller frågan om 9 kap. 36 § plan- och bygglagen avser denna bygglov och saknar relevans för aktuell prövning.

Bemötande av yttrande från SGI

Deponikonstruktionen

Hela ytan för deponin samt nyanlagda diken runt deponin kommer att anläggas så att de klarar de krav på transporttid genom den geologiska barriären som följer av deponiförordningen.

Geoteknik

NCC har kompletterat underlaget med en rapport från den geotekniska undersökning som genomförts inom området för deponietapp 2, se bilaga 8 samt kompletterande karta över undersökningarna i deponietapp 1 i bilaga 9 till NCC:s bemötande av den 17 december 2025. De geotekniska undersökningarna ligger till grund för bedömningen att det krävs en konstgjord geologisk barriär för deponietapp 2 för att uppfylla kraven i deponiförordningen. Området för etapp 2 består främst av friktionsjordar och berg i dagen. Denna bedömning framgår även av avsnitt 8.5 i miljökonsekvensbeskrivningen i grundvattenavsnittet.

Torrskorpelera förekommer endast i små områden inom deponietapp 1, se Figur 18 i bilaga 2 till PM Hydrogeologi där även dess mäktighet har bedömts ha ett maxdjup om ca 1 m för ett större område. Av samma bilaga framgår att det utförts beräkningar av transporttiden av vatten genom den geologiska barriären för de naturliga jordarterna inom samma deponietapp. Detta har även illustreras i Figur 19. För de områden där torrskorpelera förekommer bedöms den naturliga geologiska barriären ha en transporttid från norr till söder om 61 år, 23 år och 68 år. Torrskopeleran får därmed inte anses vara uppsprucken p.g.a. de mycket långa transporttiderna.

NCC har för avsikt att ta fram en deponeringsplan där redovisning av de uppgifter SGI anser bör finnas med i kontrollprogram kommer att redovisas.

Mottagning av massor

Angående invasiva arter och PFAS, se NCC:s förtydligande ovan i bemötandet av miljö- och byggnadsnämndens yttrande. NCC har vidare beskrivit sina rutiner för inleverans, inklusive stickprovtagning ovan i bemötandet av miljö- och byggnadsnämndens yttrande.

Återvinning av avfall i anläggningsändamål

NCC har redovisat vilka avfallsslag som avses användas vid användning av avfall i anläggningsändamål, ändamålet för användningen samt vilka skyddsåtgärder som avses appliceras på denna användning. Dessa förutsättningar har sedan legat till grund för den konsekvensbedömning som genomförts och sammanställts i miljökonsekvensbedömningen. Den sammanvägda bedömningen är att den ansökta verksamheten ger obetydliga konsekvenser för grundvatten, dricksvattenbrunnar och ytvatten. Se vidare avsnitt 8.4 och 8.5 i miljökonsekvensbeskrivningen.

Påverkan på omgivningen

När de olika deponidelarna är avslutade kommer de att sluttäckas enligt de krav som gäller enligt deponiförordningen med tillhörande råd från Naturvårdsverket, vilket innebär att deponin täcks med ett växtetableringsskikt så snart som möjligt. Växtetableringen ger en minskad inträngning av nederbörd samt minskar risken för erosion vilket tillsammans minskar lakvattenbildningen i avfallsmassorna i deponin. Det lakvatten som ändå bildas i deponin kommer efter att det tagit sig igenom den geologiska barriären perkolera ner i de underliggande jordlagren och därefter till berggrunden. Efter att deponin är avslutad finns det inga krav på en aktiv uppsamling av lakvatten eller lakvattenrening från deponier för inert avfall. Hur renings- och magasineringsdammar ska användas efter avslutad deponering får avgöras när detta blir aktuellt.

Angående bedömning av påverkan på grund- och ytvatten se svar ovan.

Beräkning av ekonomisk säkerhet

Som NCC har anfört i avsnitt ovan under bemötandet av länsstyrelsens yttrande har bolaget, med anledning av att det slutliga valet av efterbehandling

inte fastställts, beräknat säkerheten utifrån den principiella efterbehandlings- och avslutningsplanen.

Bemötande av yttrande från SMHI

Vad gäller SMHI:s synpunkter avseende dimensionering av flöden, se svar ovan avseende NCC:s bemötande av yttrandet från miljö- och byggnadsnämnden under avsnitt om reningsfunktioner, flöden, dricksvattenbrunnar.

Avseende SMHI:s kommentar om hänsyn till ett förändrat klimat vill NCC tydliggöra att bolaget har beaktat klimatförändringar i ansökan, exempelvis har vid dimensionering av reningsanläggningarna en magasineringsvolym med en klimatkfaktor på 1,25 ingått i beräkningarna.

Bemötande av yttrande från Aros property

NCC har justerat sökt verksamhetsområde så att detta inte längre inkluderar Sneden 1:5.

NCC har i ansökan med tillhörande bilagor redogjort för vattenverksamhetens påverkansområde samt redogjort för vattenhanteringen. Det framgår av bilaga B6 till ansökan att med utformningen bedöms varken enskilda diken, diken tillhörande markavvattningsföretagen, vägar eller vägtrummor påverkas negativt av den utökade verksamheten.

Förteckningen av fastigheter inom påverkansområde, bilaga C till ansökan, avser fastigheter inom påverkansområde för sökt vattenverksamhet.

Fastigheten Sneden 1:5 är inte lokaliserad inom påverkansområdet för grundvattenavsänkningen, jfr bilaga B7 till miljökonsekvensbeskrivningen, och har därför inte inkluderats. I övrigt ska framhållas att Aros Property har yttrat sig i samrådet samt efter kungörelse av ansökan. Aros Property har alltså beretts tillfälle att yttra sig i prövningen på erforderligt sätt.

NCC vill förtydliga att bolagets yrkande om vattenverksamhet omfattar fastigheterna Savlinge 2:5 och Sneby 2:2. Fastigheten Sneden 1:5 omfattas alltså inte och frågan om vattenrättslig rådighet aktualiseras inte för denna fastighet. Någon prövning av parternas avtal krävs därmed inte. Beträffande markanvändning i övrigt hänvisas till vad NCC anfört ovan om pågående dialog med kommunen i egenskap av planmyndighet.

Avseende de av Aros Property framförde yrkandena anser NCC att dessa ska avvisas då de faller utanför de frågor som är föremål för prövning i detta mål. Alternativt ska yrkandena i andra hand avslås, då yrkandena är sådana att de inte kan bifallas i aktuell prövning.

HUVUDFÖRHANDLINGEN

Vid huvudförhandlingen har närvarande remissmyndigheter, utöver vad som framkommit under skriftväxlingen i målet, i huvudsak redovisat nedanstående inställning, yrkanden och synpunkter. NCC:s bemötande därav sammanfattas också nedan.

Länsstyrelsen

Inställning

Verksamheterna

Länsstyrelsen har tillstyrkt att tillstånd lämnas till sökta verksamheter under förutsättning att av länsstyrelsen föreslagna villkor föreskrivs.

Tillståndstiden

Länsstyrelsen har överlämnat till domstolen att bedöma om NCC:s yrkande avseende tillståndstiden ska bifallas.

Ekonomisk säkerhet

Länsstyrelsen har anfört att ett belopp om 7 054 000 kr är lågt tilltaget och i stället föreslagit ett belopp om 10 600 000 kr.

Igångsättningstid, arbetstid, oförutsedd skada

Länsstyrelsen har inte haft några synpunkter på NCC:s yrkanden avseende arbetstiden och tiden för att anmäla anspråk på grund av ersättning för oförutsedd skada. Länsstyrelsen har dock yrkat att igångsättningstiden ska bestämmas till 5 år i stället för av NCC yrkade 10 år.

Verkställighetsförordnande

Länsstyrelsen har tillstyrkt NCC:s yrkande om verkställighetsförordnande under förutsättning att länsstyrelsens villkor om elektrifiering föreskrivs i väsentliga delar.

*Villkor*Villkorsförslag 12

NCC:s villkorsförslag 12 exkluderar en delegation till tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen anser att tillsynsmyndigheten behöver ha en möjlighet att besluta om mottagningskontrollens utformning vid behov. Kontrollprogrammet är att betrakta som NCC:s dokumentation över rutiner m.m. som ska tillämpas och inte ett dokument som fastställs och beslutas av tillsynsmyndigheten. Kontrollprogrammet ska inte begränsa tillsynsmyndighetens myndighetsutövning.

Villkorsförslag 19

NCC:s förslag saknar delegation avseende behov av ytterligare behandling av utgående vatten. Länsstyrelsen vidhåller att tillsynsmyndigheten behöver ha en

möjlighet att besluta om den ytterligare behandling som kan krävas. Av detta följer också att tillsynsmyndigheten ska kunna besluta om vilka ytterligare parametrar som behöver omfattas av provtagning.

Villkorsförslag 20

Länsstyrelsen vidhåller sitt förslag till tillägg av villkoret. Länsstyrelsen anser också att det kan vara lämpligt att föreskriva att NCC ska samråda med länsstyrelsen som har kunskap och erfarenhet av arbete med att förebygga att invasiva arter som etablerar sig naturmiljö.

Länsstyrelsens villkorsförslag – Lst3

Länsstyrelsen vidhåller sitt villkorsyrkande och godtar inte NCC:s yrkande om att flera lekvatten kan ersättas med en ersättningsdamm, vilket har tillförts av bolagets i villkor 26.

Länsstyrelsens förslag till en delegation kopplad till NCC:s villkor 27

Länsstyrelsen vidhåller att det behövs en delegation avseende den närmare utformningen av skyddsåtgärder för groddjur samt hur de uppföljande kontrollerna och inventeringarna ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten och länsstyrelsen.

Energi

Villkor om elektrifiering

Länsstyrelsen yrkar att domstolen ska föreskriva följande villkor om elektrifiering.

Samtliga krossar och sorteringsverk ska drivas med elström från det fasta elnätet.

I avvaktan på att full erforderlig effekt finns att tillgå ska drift av efterkross och sorteringsverk ske med eldriven utrustning som är ansluten till det fasta nätet.

Villkoret ska senast uppfyllas ett år efter att nätägaren tagit i drift ett elnät som kan leverera erforderlig effekt till bolagets anläggning. Bolaget ska aktivt verka för att erhålla nödvändig effekt och ska i den årliga miljörapporten redogöra för status i processen. Redogörelsen ska i vart fall innehålla de senaste besked som nätägaren lämnat, de åtgärder bolaget vidtagit under året för att möjliggöra elanslutning samt aktuell tidplan.

Vid strömavbrott i elförsörjningen får andra drivmedel användas.

Fossilfritt flytande bränsle ska användas i så stor utsträckning som möjligt när det finns att tillgå.

Yrkandet förutsätter att NCC ska inge en ansöka hos nätägarna om att få en anslutning med erforderlig effekt så snart tillståndet har vunnit laga kraft.

När det gäller de tre anslutningsalternativ som NCC undersökt efterfrågar länsstyrelsen besked om vad som avses med ”lågspänning”. Det saknas tekniska uppgifter i NCC:s underlag för att avgöra om krossarna kan drivas med lågspänning eller inte trots att länsstyrelsen har efterfrågat sådana uppgifter.

Länsstyrelsen har inte preciserat vilken spänningsnivå som ska användas i sitt villkorsförslag utan endast angett ”erforderlig effekt”.

Krav på en anslutning till lågspänningsnätet motiveras av följande skäl.

Kravet om elanslutning finns i nu gällande tillstånd (villkor 20) och bör inte tas bort i ett nytt tillstånd, eftersom det inte finns ett bindande avtal mellan NCC

och nätägaren Vattenfall om när en anslutning till högspänningsnätet av tåkten ska vara klar. Det går inte heller att utesluta att erforderlig effekt även senare kan uppnås via lågspänningsnätet genom förstärkningar av det nätet eller andra tekniska lösningar. Redan en partiell eldrift via det fasta nätet av efterkross och sorteringsverk medför en stor miljönytta om NCC driver verksamheten i enlighet med 2 kap. 3 § miljöbalken och använder sig av bästa möjliga teknik. I detta fall kan det handla om att så kallade icke-fossila flytande bränslen används, t.ex. HVO, eller en viss andel batterielektriska entreprenadmaskiner.

NCC har inte visat att det är ekonomiskt oskäligt att uppfylla hänsynsregeln om tillämpande av bästa möjliga teknik. Det är inte heller ekonomiskt oskäligt att förse tåkten med en anslutning som motsvarar kravet i villkor 20 i nu gällande tillstånd.

Naturvårdverket

Inställning

Täktverksamheten

Naturvårdverket har tillstyrkt att tillstånd lämnas till täktverksamheten under förutsättning att av Naturvårdsverket föreslagna villkor avseende den skyddsklassade arten, backsvala och groddjur föreskrivs. Naturvårdsverket har dock motsatt sig att tillstånd beviljas för ett totalt uttag om 13,8 miljoner ton berg och har yrkat att uttaget i stället ska bestämmas till 7 miljoner ton. Under alla förhållanden ska tillstånd beviljas för högst ett totalt uttag om 10 miljoner ton om tillståndstiden bestäms till 30 år. Naturvårdsverket har dock inte haft någon invändning mot att den maximala årliga brytningen bestäms till 1 miljoner ton.

Deponiverksamheten

Naturvårdsverket har tillstyrkt att tillstånd lämnas till den sökta deponiverksamheten under förutsättning att av Naturvårdsverket föreslagna villkor avseende rosenfink och groddjur föreskrivs.

Tillståndstiden

Naturvårdsverket har motsatt sig att tillståndstiden för ansökta verksamheter bestäms till såväl 30 år som till och med den 31 december 2055 och har i stället yrkat tillståndstiden ska bestämmas till 15 år. Enligt Naturvårdsverket bör dock den vattenverksamhet som krävs för att leda om bäcken vara obestämd i tid.

Ekonomisk säkerhet

Naturvårdsverket ha inte haft några synpunkter på NCC:s yrkande avseende den ekonomiska säkerheten.

Igångsättningstid, arbetstid, oförutsedd skada

Naturvårdsverket har inte haft några synpunkter på NCC:s yrkanden avseende igångsättningstiden, arbetstiden och tiden för att anmäla anspråk på grund av ersättning för oförutsedd skada.

Verkställighetsförordnade

Naturvårdsverket har tillstyrkt NCC:s yrkande om verkställighetsförordnande.

Behovet av det ansökta täktmaterialet och tillståndstiden

Naturvårdsverket delar NCC:s bedömning att det finns ett behov av tåkten och har inga invändningar mot lokaliseringen. NCC har dock inte visat att det finns ett behov av ett uttag om 13,8 miljoner ton under 30 år. Det är fråga om en

relativt stor täkt och ett betydande uttag av berg som typiskt sett har en miljöpåverkan. NCC:s behovsutredning är undermålig då den innehåller för stora oklarheter och inte uppfyller kraven i praxis.

Naturvårdsverket anser därtill att man ska beakta att ansökan inrymmer en flexibilitet där möjlighet finns att både hantera entreprenadberg och överskottsmassor. Det kommer dessutom bli lättare att omhänderta entreprenadberg till följd av nya regler avseende omhändertagande av rena massor, vilket kommer minska behovet av jungfruligt berg över tid. Avräkning bör ske för de entreprenadmassor som tas in och som kan återanvändas. NCC har inte heller redovisat täkter runt Västerås/Uppsala.

Enligt NCC har leveranserna av bergmaterial under de senaste 10 åren i snitt legat på ca 350 000 ton per år. Enligt NCC:s uppgifter under huvudförhandlingen används 20-30 procent av uttaget om 350 000 ton till ballast. Utifrån dessa uppgifter skulle behovet av ballast från täkten generöst beräknat uppgå till ca 3,2 miljoner ton under en tillståndstid om 30 år ($[0,3 \times 350\,000] \times 30$).

När det gäller NCC:s uppgift att behovet av ballast uppgår till 10 ton per invånare och år vill Naturvårdsverket framhålla att det av SGU:s rapport *Grus, sand och krossberg 2024* framgår att hur mycket ballast som levereras per invånare varierar kraftigt mellan länen. Stora avstånd och liten befolkning gör att ballastförbrukningen per invånare blir högre i glesbygdslänen än i storstads-länen.

Med beaktande av behovet av ballast inom täktens huvudsakliga försörjningsområde, såsom det framgår av NCC:s behovsutredning och de uppgifter som framkommit under huvudförhandlingen, anser Naturvårdsverket att NCC inte har visat att det föreligger ett större behov än 7 miljoner ton. Utifrån underlaget är det en generös uppskattning, som även beaktar totalförsvarets behov. En tillståndstid om 15 år ger NCC goda möjligheter att ta ut en mängd om 7 miljoner ton om det finns behov av materialet.

Teknikutvecklingen utgör skäl för att vara restriktiv med långa tillståndstider. Berg utgör en naturresurs som inte är förnyelsebar och täktverksamhet leder till irreparabla skador på miljön.

Artskydd - fåglar

Genom NCC:s villkorsförslag 30 (avverkningsförbud under perioden 1 mars – 31 juli) aktualiseras inte förbuden i 4 § artskyddsförordningen för fåglar med undantag för den skyddsklassade fågelarten, backsvala och rosenfink.

Den skyddsklassade arten

Genom NCC:s villkorsförslag 28 och det åtagande som NCC gjort vid huvudförhandlingen, och även accepterat som tillägg till villkorsförslaget, aktualiseras inte förbuden i 4 § första stycket 1-4 artskyddsförordningen. Det krävs därmed ingen artskyddsdispens i detta avseende.

Backsvala

Om villkorsförslag 29 får den lydelse som NCC har föreslagit i andra hand bedömer Naturvårdsverket att 4 § artskyddsförordningen inte aktualiseras för backsvala. Det krävs därmed ingen artskyddsdispens i detta avseende.

Rosenfink

Om följande villkor föreskrivs bedömer Naturvårdsverket att förbudet i 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen inte aktualiseras:

NCC ska tillse att det alltid finns buskrika habitat inom verksamhetsområdet som är lämpliga för rosenfink under tillståndstiden. Habitatet ska vid var tid alltid uppgå till minst 2

hektar. Utformningen och lokaliseringen av de nya habitaten ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Förbudet i 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen tar inte hänsyn till kvaliteten av biotoperna. Det ska framhållas att NCC:s inventering endast skett under ett år i stället för under två år.

Artskydd – groddjur

Naturvårdsverket anser sammantaget att föreslagna skyddsåtgärder är tillräckliga för att områdets kontinuerliga ekologiska funktion ska kunna upprätthållas. Genom föreslagna skyddsåtgärder aktualiseras inte heller förbuden i 4 a § första stycket 1-3 eller 6 § artskyddsförordningen.

NCC villkorsförslag 26 och 27 bör föreskrivas.

Skyddsåtgärder som är avgörande för en verksamhets tillåtlig ska föreskrivas som särskilda villkor. Följande av NCC:s åtaganden bör därför omformuleras enligt nedan och föreskrivas som villkor:

- Utformning av ersättningsdammarna ska ske i enlighet med rekommendationerna i Bilaga B4. Omgivningen runt ersättningsdammarna ska utformas med inslag av stenblock, död ved och vegetation. Sökanden ska samråda med tillsynsmyndigheten om den exakta utformningen av de nya dammarna. Planering och anläggande av de nya dammarna ska ske tillsammans med konsult med verifierade kunskaper om groddjur.
- Verksamhet får inte bedrivas inom sparade och nyanlagda dammar med sammanbindande dike samt sparat grönstråk längst med verksamhetsområdets södra kant (hänsynsområde för groddjur), förutom vid rensning av sediment och dammar vid behov.

- Brytning får inte ske inom en skyddszon om 50 meter från bevarade och nyanlagda dammar.
- Ett grönstråk längs med verksamhetsområdets södra kant ska sparas.
- Exploatering om av möjliga övervintringsmiljöer för groddjur (skog) får inte ske under 1 oktober-30 april.
- Exploatering av lekvatten för groddjur får inte ske under 1 mars-30 september.
- De skyddsåtgärder för att minimera grumling i diken som framgår av aktbilaga 47 ska genomföras.

Miljö- och byggnadsnämnden

Inställning

Verksamheterna

Miljö- och byggnadsnämnden har tillstyrkt att tillstånd lämnas till sökta verksamheter under förutsättning att av nämnden föreslagna villkor föreskrivs och dess synpunkter bemöts.

Tillståndstiden

Miljö- och byggnadsnämnden har överlämnat till domstolen att bedöma om NCC:s yrkande avseende tillståndstiden ska bifallas.

Ekonomisk säkerhet

Miljö- och byggnadsnämnden har anfört att en utökad säkerhetsberäkning behöver göras utifrån det faktum att NCC avser att ta emot signifikanta mängder massor till anläggningen.

Igångsättningstid, arbetstid, oförutsedd skada

Miljö- och byggnadsnämnden har inte haft några synpunkter på NCC:s yrkanden avseende igångsättningstid, arbetstid och tid för att anmäla anspråk på grund av ersättning för oförutsedd skada.

Verkställighetsförordnade

Miljö- och byggnadsnämnden har inte haft några synpunkter på NCC:s yrkande om verkställighetsförordnande.

*Villkor*Villkorsförslag 1-4, 7-9, 11, 13, 17, 18, 22-25, 28-30

Nämnden har tillstyrkt följande villkorsförslag: 1-4, 7-9, 11, 13, 17, 18, 22-24, 28-30 och, efter NCC:s justering, även villkor 25.

Villkorsförslag 5 och 6

Nämnden har haft följande synpunkter.

Nämnden bedömer att en inledande inventering ska genomföras, eftersom NCC redovisat överskridanden av riktvärden för luftstöt vågor 2024 och 2025. Med hänvisning till försiktighetsprincipen och risken för fortsatta överskridanden anser nämnden att förbesiktning av berörda fastigheter inför utökad och

förändrad verksamhet är en rimlig åtgärd, då det annars kan bli svårt för fastighetsägare att i efterhand styrka påverkan.

Villkorsförslag 10

Nämnden har yrkat att NCC:s villkorsförslag ska ändras enligt följande:

*Allt inkommande avfall ska vägas **samt vara provtaget eller provtas** och kontrolleras samt journalföras. Det ska finnas skriftliga rutiner för mottagningskontroll och klassificering av inkommande avfall. Avfall som misstänks avvika från vad lämnare deklarerat ska hanteras på separat ~~hårdgjord~~ **tüt** yta och får inte deponeras innan det kontrollerats*

Villkorsförslag 12

Nämnden har yrkat att tillägg av delegation enligt följande.

Tillsynsmyndigheten bemyndigas att villkora om gällande utsläppsvärden i kontrollprogrammet.

Villkorsförslag 14

Nämnden har yrkat att NCC:s villkorsförslag ska ändras enligt följande:

Täktverksamhet får bedrivas helgfri måndag till fredag kl. 06:00-19:00. Sprängning, borrhning, skutknackning eller krossning ska ej ske 06:00-07:00. Mindre störande verksamhet, enligt vad bolaget beskrivit i ansökningshandlingar får ske 19:00-22:00.

Ingen verksamhet ska ske 22:00-06:00. Inkommande transporter kan tillåtas till verksamheten nattetid, men då utan att avlastning sker. Dag före röd dag ska begränsas.

För återvinning och deponering ska arbetstider följa tåktens tider. Krossning och sortering ska ej ske 06:00-07:00.

Villkorsförslag 15

Nämnden har yrkat att sista stycket i NCC:s villkorsförslag ska ändras enligt följande:

Ekvivalentvärden ska beräknas för de tider då verksamheten pågår.

*Kontroll ska ske så snart det har skett förändringar av verksamheten som kan medföra mer än obetydligt ökade bullernivåer eller **på tillsynsmyndighetens uppmaning. Under verksamhetens första tre år ska kontroll av bullernivåer ske årligen.***

Villkorsförslag 16

Nämnden har yrkat att NCC:s villkorsförslag ska ändras enligt följande:

*Bolaget ska vidta **förebyggande** åtgärder för att begränsa risken för omgivningsstörande damning från verksamhetsområdet. Om olägenheter i form av damning uppstår från verksamheten ska **förebyggande** åtgärder vidtas.*

Villkorsförslag 19 och utredningsvillkor

Nämnden har yrkat att NCC:s villkorsförslag ska ändras enligt följande:

Avledning av vatten från verksamheten till recipient ska ske via sedimenteringsdammar med oljeavskiljande funktion. Utgående vatten får vid utlopp till recipient inte överskrida följande haltnivåer beräknade som årsmedelvärden:

Parameter mg/l

Totalkväve 5

Suspenderade ämnen 10

Oljeindex 1

~~Totalfosfor 0,05~~

~~Bly 0,03~~

~~Koppar 0,05~~

~~Zink 0,2~~

*Uppföljning av utsläpp till vatten ska framgå av kontrollprogram.
~~Där minst parametrarna totalkväve, ammoniumkväve,
nitratkväve, pH och temperatur samt suspenderade ämnen och
oljeindex ska ingå.~~*

Enligt nämnden motiveras ändringen av att det nu är fråga om fler verksamheter.

Nämnden har även yrkat att följande utredningsvillkor ska föreskriva:

Senast två år efter det att denna dom vunnit laga kraft ska verksamhetsutövaren till mark- och miljödomstolen, med kopia till tillsynsmyndigheten, ge in en utredning av vatten från täkt- och deponiverksamheten. Utredningen ska syfta till att bedöma

nuvarande och framtida påverkan på recipienter (yt- och grundvatten) samt behovet av skydds- och reningsåtgärder. Utredningen ska minst omfatta identifiering och beskrivning av samtliga vatten från verksamhetsområdet, inklusive lakvatten, processvatten, dräneringsvatten, täktvatten, grundvattenpåverkan samt dagvatten.

Provtagning och analys av vatten ska ske från relevanta provpunkter under representativa driftförhållanden. Analysen ska omfatta för verksamheten relevanta parametrar. En jämförelse ska lämnas in mellan uppmätta halter och gällande miljökvalitetsnormer och andra relevanta rikt- och gränsvärden. En samlad bedömning av riskerna för miljö och hälsopåverkan samt ett förslag till eventuella ytterligare skydds- och reningsåtgärder, inklusive förslag till eventuellt reviderat kontrollprogram rörande vatten. Provtagning och analys ska utföras enligt vedertagna standarder och av ackrediterat laboratorium.

Villkorsförslag 20

Nämnden har yrkat att NCC:s villkorsförslag ska ändras enligt följande:

*Successiv efterbehandling ska ske i den mån det är möjligt. En plan för efterbehandling och avslut av täkt- och deponiverksamhet, upprättad i samråd med tillsynsmyndigheten, **markägare och länsstyrelsen** ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre (3) år innan tillståndstidens utgång. Efterbehandling ska utföras så att biologisk mångfald gynnas. Anmälan om slutbesiktning ska efter avslutad efterbehandling omgående göras till tillsynsmyndigheten.*

Villkorsförslag 21

Nämnden har yrkat att NCC:s villkorsförslag ska ändras enligt följande:

Ett förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast ~~tre månader efter det~~ i samband med att tillståndet har tagits i anspråk. I kontrollprogrammet ska anges kontrollpunkter, mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder.

Villkorsförslag 25

Nämnden har haft följande synpunkter.

Av Bilaga B7, PM hydrologi (Sweco), kartbild sidan 22, framgår det att bergborrhålen synes vara belägna inom täkten. NCC behöver förtydliga provtagning i påverkansområdet.

Villkorsförslag 27

Nämnden har yrkat att NCC:s villkorsförslag ska ändras enligt följande:

*Uppföljning av ersättningsdammarna för de lekvatten för groddjur som tas bort ska ske genom kontroll av kvalitén av dammarna för att undersöka att lekvattnets ekologiska funktion upprätthålls. Uppföljningen ska i vart fall inkludera kontroll av vattennivåer, **kontroll av föroreningar**, grad av igenväxning och förekomst av lekande groddjur. Ett kontrollprogram för uppföljning ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten **samt länsstyrelsen** och ges in samtidigt med förslaget till kontrollprogrammet i övrigt.*

Villkorsförslag 31

Nämnden har tillstyrkt att länsstyrelsens villkorsförslag om elektrifiering föreskrivs.

Delegation

Avseende delegation har nämnden tillstyrkt NCC:s förslag med följande tillägg. Villkor 20, 26, 27 ska även samrådas med länsstyrelsen.

NCC*Masshantering*

NCC tar inte emot material som kommer till anläggningen om det inte är godkänt på förhand. NCC uppställer krav på att alla jord- och schaktmassor ska vara provtagna. Det enda undantaget från provtagning gäller asfalt som är lagd efter 1980 då man slutade med tjära. När det gäller PFAS så finns anläggnings-specifika krav.

Det kommer en ny vägledning från Naturvårdsverket den 29 maj med riktlinjer för hur entreprenadberg med naturligt förhöjda halter av arsenik och sulfid ska hanteras. NCC följer gällande vägledningar.

*Behovet av det ansökta täktmaterialet och tillståndstiden*Behovet i Enköping

SGU konstaterar i rapporten *Hållbar ballastförsörjning i Stockholms och Uppsala län* att:

Befintliga och nya täkter där berget har en god användbarhet bör ses som strategiska eller viktiga för samhället. De ska ses som

långsiktiga och marken i dess omedelbara närhet bör reserveras för eventuellt kommande utökning av täktillstånd.

Behovet och efterfrågan på ballast i Enköpings kommun är stor. Materialkvaliteten på platsen är god och det finns mer tillgängligt berg att bryta.

De andra täkter som nämnts ligger samtliga utanför bergtäktens avsättningsområde och försörjer inte marknaden i Enköping i någon relevant omfattning.

Försäljning av bergmaterial från bergtäkten i Sneby har varit stabil och under de senaste 10 åren legat i snitt på ca 350 000 ton per år med ett toppår 2023 då ca 600 000 ton levererades trots lågkonjunktur. NCC levererar cirka 20–30 procent av uttaget om 350 000 ton till betongändamål. Därutöver levereras material till andra kvalificerade ändamål, bl.a. grundläggning, väg och viss form av asfalt. Enbart cirka 5 procent levereras till övriga fyllnadsmassor. NCC vill av konkurrensskäl inte ange exakta siffror. NCC levererar berg till fler ändamål än ballast såsom vägbyggnation, industrilokaler motionsspår m.m. Det är dock fråga om företagshemligheter och NCC avser därför inte att närmare specificera ändamålen.

Bergtäkten i Sneby står för 80 procent av de totala leveranserna av ballast i Enköping. De ansökta mängderna för täkten kommer att behövas för att täcka efterfrågan vid de exploaterings- och infrastrukturprojekt som planeras.

Kvalitativt ballastmaterial

Berget i Sneby har mycket goda egenskaper för att producera material till bl.a. bygg-, anläggnings- och infrastrukturprojekt och uppfyller Trafikverkets krav. Sneby är en av få täkter i Mälardalsregionen som kan leverera ballast till betongändamål. Berget klassas som SGU klass 1 för betong och klass 2 för vägändamål, CE-märkt enligt SS-EN 12620 (betong) och SS-EN 13242 (obundna slitlager) med godkända strålningsnivåer. Radonhalterna är låga och

berget lämpar sig därför bra i samband med nybyggnation av bostäder. Sneby har sett till den senaste 10-årsperioden stått för dryga 15 procent av de totala leveranserna av betongballast i Uppsala län.

Framtida behov och användningsområden

Bedömt behov av ballastmaterial enbart sett till prognostiserad befolkningsökning om ytterligare 16 000 invånare i Enköpings kommun uppgår till ca 4,7 miljoner ton under ansökt tillståndstid. Detta utöver behovet utifrån befintlig befolkningsmängd om ca 49 000 invånare. Mängden 4,7 miljoner ton avser således enbart behovet för tillkommande befolkningsökning i Enköpings kommun och baseras på kommunens prognos i översiktsplanen, som dock endast avser tiden fram till 2040. För tiden därefter har NCC gjort en egen beräkning som tagit avstamp i översiktsplanens siffror.

Utöver detta behov med anledning av befolkningsökningen tillkommer behov av leveranser till privata projekt och även Försvarmaktens planerar för betydande utbyggnad i Enköping med etablering av en Natobas. Redan nu ses en ökad efterfrågan till utbyggnad av garnisonsområdet.

Det är i sammanhanget viktigt att ta hänsyn till SGU:s uppgift om behov av 10 ton ballast per invånare och år. Vid en befolkning om 60 000 invånare i Enköping uppgår behovet i kommunen således till 600 000 ton per år, vilket konservativt beräknat ger ett behov om 17 miljoner ton under en period om 30 år. I dessa siffror ingår inte nämnda mängd om 4,7 miljoner ton.

NCC har således beräknat att behovet inom det primära avsättningsområdet uppgår till ca 17 miljoner ton för den ansökta tillståndstiden om 30 år. Beräkningen är gjord i underkant. NCC står för ca 80 procent av leveranserna inom Enköping. 80 procent av 17 miljoner ton motsvarar 13,6 miljoner ton.

Enligt SGU:s rapport *Sand, Grus och krossberg* var siffrorna för ballast totalt/invånare för Uppsala län: 9,8 ton (2019), 9,4 ton (2020), 8,9 (2021), 8,2 (2022) 7,8 (2023), 6,3 (2024). Behovet per invånare har alltså legat i häradet 10 ton över tid även med beaktande av lågkonjunktur.

Därtill sker även leveranser utanför Enköping, dvs. det sekundära avsättningsområdet, till följd av bergets goda kvalitet. Behov av sådana leveranser till betongtillverkning uppskattas till 3-4 miljoner ton under samma period.

De ansökta mängderna tillsammans med ansökt tillståndstid om 30 år kommer behövas för kommande exploaterings- och infrastrukturprojekt i Enköping.

Tillgång till entreprenadberg och överskottsmassor

Långt ifrån alla överskottsmassor kan ersätta jungfruligt bergmaterial gällande funktion och tekniska egenskaper. Det går inte att planera en verksamhet utifrån sådana flöden. Eventuell förekomst av sådana massor påverkar inte behovet av de mängder och den tillståndstid bolaget ansöker om tillstånd för.

Tillgången till entreprenadberg och överskottsmassor varierar kraftigt då den styrs av aktuella projekt i närområdet. Kvaliteten på massorna är ojämnare än för jungfruligt berg. Ojämn kvalitet begränsar möjligheterna att framställa CE-märkta produkter och produkterna är svårare att sälja.

Tillståndstiden

Tillståndstider om 25-30 år sedvanliga och en förutsättning för att kunna genomföra bl.a. miljöinvesteringar.

När det gäller tillståndstiden för den vattenverksamhet som krävs för att leda om bäcken så är det fråga om en engångsåtgärd.

Energi

Sneby bergtäkt ligger inom Vattenfalls regionala nätområde. Närmaste anslutningspunkt för högspänning är ca 8 km norr om verksamheten. Närmaste anslutningspunkt för lågspänning är ca 500 m söder om verksamheten. Lågspänning och högspänning avser varken samma ledningar eller system. Båda alternativen kräver en anslutningsprocess och utbyggnad. Mobila kross- och siktenheter vid täkt- och återvinningsverksamheten är förberedda för att ansluta till det fasta elnätet.

NCC har undersökt tre alternativ. Alternativ 1 avser elektrifiering med högspänningsabonnemang, alternativ 2 avser elektrifiering med batterisystem och lågspänningsabonnemang och alternativ 3 avser elektrifiering med lågspänningsabonnemang.

Investeringskostnaden för anslutning enligt **alternativ 1** (högspänningsabonnemang) uppgår enligt Vattenfall till ca 6,7 miljoner kr. Därtill tillkommer en kostnad på ca 2 miljoner kr för transformator och elkablar m.m. samt flytt av el. Enligt NCC skulle alternativ 1 innebära en total kostnad om ca 16,7 miljoner kr. Alternativ 1 innebär att effekttoppar vid krossning kan hanteras med enbart el och det krävs ingen intern massförflyttning. NCC bedömer därför alternativet som mest skäligt och miljömässigt motiverat.

Investeringskostnaden för anslutning enligt **alternativ 2** (batterisystem och lågspänningsabonnemang) skulle innebära en kostnad för leasing av batteripack om 10 miljoner kr enligt uppgift från Volvo, en kostnad för anslutning till lågspänningsabonnemang om i vart fall 1,25 miljoner kr enligt uppgift från Vattenfall och därtill tillkommer en kostnad om ca 2 miljoner kr för elkablar. För att hantera effekttoppar vid krossning krävs stöttning av dieseldrivnet elverk. Vidare behövs intern massförflyttning vilket innebär utebliven miljövinst. NCC bedömer därför alternativet som varken skäligt eller miljömässigt motiverat.

Investeringskostnaden för anslutning enligt **alternativ 3** (lågspänningsabonnemang) skulle innebära en kostnad för anslutning om i vart fall 1,25 miljoner kr enligt Vattenfall och en tillkommande kostnad om ca 2 miljoner kr för elkablar. Enligt alternativ 3 är det endast möjligt med elektrifiering av efterkross. För att hantera effekttoppar vid krossning krävs stöttning av dieseldrivnet elverk. Vidare behövs intern massförflyttning vilket innebär utebliven miljövinst. NCC bedömer därför alternativet som varken skäligt eller miljömässigt motiverat.

Enligt NCC är således det lämpligast alternativet det vid vilket elektrifiering sker med högspänningsabonnemang oavsett hög kostnad. För ekonomisk hållbarhet kräver detta sedvanlig tillståndstid.

När det gäller ett villkor om elektrifiering så åtar sig NCC att elektrifiera krossar och sorteringsverk via högspänningsanslutning till Vattenfalls regionnät. NCC accepterar länsstyrelsens villkorsförslag avseende tidpunkt för eldrift. Anslutningskostnaden uppgår till ca 16,7 miljoner kr inklusive tillhörande infrastruktur, vilket innebär att investeringen förutsätter den yrkade tillståndstiden.

När det gäller länsstyrelsens yrkande om att efterkross och sorteringsverk ska anslutas till lågspänningsnätet i avvaktan på att full effekt finns tillgänglig på högspänningsnätet vill NCC framhålla följande. Infrastrukturen för lågspänning kan inte återanvändas för högspänning. Länsstyrelsens yrkande innebär att NCC skulle betala för två separata nätanslutningar med tillhörande infrastruktur. Att kräva att NCC ska investera i båda lösningarna är varken miljömässigt eller ekonomiskt försvarbart. Det går för övrigt inte att driva krossarna med lågspänning. NCC har åtagit sig att investera i en högspänningslösning. Något annat ska inte föreskrivas.

NCC vill inte besvara länsstyrelsens fråga om hur mycket den befintliga tåkten omsätter. NCC använder inte HVO. NCC avser inte att överlämna den skriftliga kommunikationen med nätägaren Vattenfall.

NCC avser att elektrifiera tåkten och har åtagit sig att göra det. Samtliga krossar och sorteringsverk ska drivas med el från det fasta elnätet senast ett år efter att nätägaren tagit erforderlig effekt i drift. Det av NCC föreslagna villkoret är tillräckligt för att säkerställa att elektrifieringen genomförs så snart det är praktiskt möjligt.

Artskydd

NCC gör ett ytterligare åtagande avseende den skyddsklassade arten och har inget att invända mot att åtagandet föreskrivs som tillägg till bolagets villkorsförslag 28 (se ovan under av NCC:s föreslagna villkor).

Med detta åtagande krävs inte artskyddsdispens. Om domstolen ändå skulle anse att det krävs artskyddsdispens finns förutsättningar för en sådan eftersom det inte finns någon annan lämplig lösning och då det inte är fråga om dödande eller påverkan på den skyddade artens bevarandestatus.

Vid fågelinventeringen noterades en sjungande individ av rosenfink vid den nordvästra tätkanten. Arten gynnas av öppnare biotoper, särskilt om de är buskrika. Täktverksamheten är en förutsättning för att arten ska hävda revir inom området. På grund av att arten är lokalt och regionalt ovanlig rekommenderas skyddsåtgärder för att undvika risk för negativ påverkan. Bevarande av minst 0,5 ha buskmark i anslutning till öppen mark eller fuktig miljö bedöms vara tillräckligt för att upprätthålla kontinuerlig ekologisk funktion i området för rosenfink. NCC vill framhålla att det inte har kunnat fastställas att rosenfink häckar i området. Det är alltså endast fråga om en temporär livsmiljö och inte en högkvalitativ sådan. Habitatet skulle utan verksamheten växa igen och bli olämpligt. NCC åtar sig att alltid bibehålla buskrika biotoper.

När det gäller de åtaganden avseende groddjur som Naturvårdsverket anser ska föreskrivas som villkor så har NCC inget att invända mot att de föreskrivs som villkor dock att vissa åtaganden inte är lämpliga som villkor.

Av miljö- och byggnadsnämndens yrkade ändringar av villkor m.m.

Vad gäller miljö- och byggnadsnämndens synpunkter på NCC:s villkorsförslag 5 och 6 så har NCC utfört en inventering av 28 byggnader, anläggningar m.m. inom 1 000 meter från närmsta bergschakt. I enlighet med vad som tidigare har anförts anser NCC att det inte är motiverat med förbesiktning av berörda fastigheter.

NCC motsätter sig miljö- och byggnadsnämndens yrkande om delegation och ändringar av NCC:s villkorsförslag. När det gäller nämndens yrkande om ändring av villkorsförslag 19 så finns det inga uppgifter i miljökonsekvensbeskrivningen som indikerar att en sådan skärpning skulle behövas.

När det gäller masshantering så har NCC en mottagningskontroll i flera steg med tyngdpunkt på förebyggande kontroll innan massorna når anläggningen. Systemet tillämpas på NCC:s anläggningar i hela landet och bygger på koncerngemensam erfarenhet av masshantering i stor skala. Provtagningsfrekvens och detaljerade rutiner hör hemma i kontrollprogram, inte i villkor. Det ger nödvändig flexibilitet att anpassa kontrollen utifrån behov över tid och utan att sänka skyddsnivån.

Beträffande miljö- och byggnadsnämndens synpunkter på NCC:s villkorsförslag 25 så justeras villkoret (se ovan under av NCC:s föreslagna villkor).

DOMSKÄL**Målets handläggning**

Ansökan kom in till mark- och miljödomstolen den 4 juli 2025 och kungjordes i september samma år. Därefter har remissmyndigheter m.fl. yttrat sig och NCC har bemött yttrandena. Mark- och miljödomstolen har den 24 mars 2026 avslagit ett yrkande om syn. Domstolen har hållit huvudförhandlingen den 6 och 7 maj 2026.

Rådighet

Mark- och miljödomstolen anser att NCC har den rådighet som behövs för vattenverksamheten.

Specifik miljöbedömning

Av handlingarna i målet framgår att samrådsförfarandet motsvarar de krav som ställts upp av lagstiftaren. Detsamma gäller miljökonsekvensbeskrivningen, som med gjorda kompletteringar, uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken med avseende på såväl förfarande som dokumentation. Den specifika miljöbedömningen kan därmed slutföras i enlighet med 6 kap. 43 § miljöbalken.

Avfallshanteringsplan

Såväl länsstyrelsen som miljö- och byggnadsnämnden har ifrågasatt om inte utvinningsavfall kommer att uppstå inom verksamheten. Länsstyrelsen har dock överlätit åt domstolen att bedöma om ansökan behöver kompletteras med en avfallshanteringsplan.

Enligt 22 kap. 1 § 8 miljöbalken framgår att en ansökan i ett ansökningsmål ska innehålla en avfallshanteringsplan för utvinningsavfall när en sådan krävs enligt förordningen (2013:319) om utvinningsavfall (utvinningsavfalls-

förordningen). Enligt 23 § utvinningsavfallsförordningen ska den som driver en utvinningsavfallsanläggning eller en verksamhet som ger upphov till utvinningsavfall eller ansöker om tillstånd enligt miljöbalken till en sådan verksamhet ha en avfallshanteringsplan. Kravet på en avfallshanteringsplan utgör således en processförutsättning för verksamheter som ger upphov till utvinningsavfall.

Som länsstyrelsen har påpekat kan även avbaningsmassor som används till efterbehandling utgöra utvinningsavfall. Mot bakgrund av de uppgifter som NCC har lämnat i målet delar domstolen dock NCC:s bedömning att verksamheten inte omfattas av utvinningsavfallsförordningen (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 19 december 2023 i mål nr M 7517-22)

Inledning avseende tillåtlighet och tillstånd

NCC har för närvarande ett tillstånd till täktverksamhet meddelat av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Uppsala län den 2 november 2006. Tillståndet gäller till och med den 31 december 2026, omfattar uttag av högst 10 miljoner ton berg och medger även återvinning genom krossning av avfall lämpligt för bygg- och anläggningsändamål. Tillståndet avser dock inte vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Enligt beslut från Enköpings kommun den 30 november 2007 respektive den 3 december 2008 har NCC också möjlighet att ta emot och bedriva flisning av stubbar samt att använda överskottsmassor från återvinningsverksamheten för anläggningsändamål.

NCC söker nu ett nytt tillstånd till täkt, återvinningsverksamhet och anläggande av deponi för inert avfall enligt 9 kap. miljöbalken samt för verksamheten nödvändig vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken.

Ingen av de remissmyndigheter som yttrat sig i målet har motsatt sig ansökan. Naturvårdsverket har dock ansett att tillståndet till täktverksamheten ska begränsas på så sätt att den totala brytmängden ska bestämmas till 7 miljoner

ton och att tillståndstiden för verksamheterna ska begränsas till 15 år. Naturvårdsverket har däremot inte haft någon invändning mot att den maximala årliga brytningen bestäms till 1 miljoner ton.

Utgångspunkter för lokaliseringen

Enligt 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken ska det, för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde, väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Av förarbetena till miljöbalken framgår att bestämmelsen får störst betydelse när en plats ska väljas för en ännu inte påbörjad verksamhet eller en anläggning som i sig medför miljöpåverkan (se prop. 1997/98:45, del 2, s. 19). Paragrafen gäller dock även vid utvidgningar av befintliga verksamheter. Enligt sista stycket i samma paragraf får tillstånd inte meddelas i strid med gällande detaljplan eller områdesbestämelse. Små avvikelser får dock göras, om syftet med planen inte motverkas.

Enligt 2 kap. 7 § miljöbalken ska det ske en rimlighetsavvägning som innebär att kravet på lämplig lokalisering enligt 6 § första stycket endast gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla kravet. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Tidigare fanns en särskild bestämmelse om behovsprövning avseende täkter i dåvarande 9 kap. 6 a § miljöbalken. Bestämmelsen togs bort den 1 augusti 2009. Av förarbetena framgår dock att det är viktigt, särskilt vid nyetablering av en täkt, att det vid prövningen är möjligt att ta ställning till dels om det innebär en god hushållning att bryta täktmaterialet, dels om täktens lokalisering är lämplig med hänsyn till det intrång i miljön som en täkt innebär. När tillstånd till en täkt ges är det också viktigt att säkerställa att intrånget i naturmiljön och påverkan på djur och växter blir så liten som möjligt. Med en tillämpning av bestämmelserna i främst 2 och 3 kap. miljöbalken är det möjligt

att åstadkomma en allsidig prövning som omfattar dessa aspekter (se prop. 2008/09:144 s. 12).

Vid lokalisering av verksamheter ska även frågor om artskydd, påverkan på miljökvalitetsnormer och omgivningspåverkan beaktas.

Planförhållanden

Nordväst om ansökt verksamhet finns ett detaljplanelagt område för motorsport (plan nummer 2011/25, 1118) som vann laga kraft 22 juni 2011. Planområdet omfattar bland annat en väg som går igenom aktuellt verksamhetsområde på fastigheten Sneby 1:4 och ansluter till riksväg 55.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att den ansökta verksamheten således strider mot detaljplanen såvitt avser den väg som går igenom verksamhetsområdet på fastigheten Sneby 1:4. Avvikelsen kan inte anses vara en sådan liten avvikelse som kan tillåtas. Av förarbeten till 2 kap. 6 § miljöbalken och rättspraxis framgår dock att om en verksamhet strider mot en detaljplan, men det framkommer att planen kan komma att ändras inom en snar framtid, kan tillstånd meddelas med villkoret att det endast gäller om planen ändras (se prop. 1997/98:45 del 2, s. 206 och MÖD 2000:25 samt jfr MÖD 2000:48).

Enköpings kommun har den 11 mars 2026 fattat beslut om att kommunen genom ny detaljplan ska förändra markanvändningen för vägområdet inom NCC:s verksamhetsområde på sådant sätt att marken inom Sneby 1:4 inte längre ska vara planlagd som vägområde. Vidare har NCC justerat sökt verksamhetsområde så att detta inte längre inkluderar Sneden 1:5 som omfattas av planprogrammet Aros Park. Därefter kommer verksamhet inom det område som idag är detaljplanelagt för väg inom NCC:s verksamhetsområde inte längre att vara i strid med detaljplanen. NCC har också föreslagit ett så kallat planvillkor (villkorsförslag 22).

Med hänsyn härtill anser domstolen att den nuvarande planavvikelsen inte innebär något hinder mot att meddela ansökt tillstånd, under förutsättning att det av NCC föreslagna planvillkoret föreskrivs.

Behov av verksamheterna

Som NCC framhållit har den särskilda behovsprövningen avseende täkter tagits bort ur 9 kap. miljöbalken. I förarbetena betonas dock att frågan om resurshushållning ska beaktas vid en prövning om tillstånd och att detta är särskilt viktigt vid nyetablering av en täkt. Vidare kvarstår möjligheten för länsstyrelsen att förelägga sökanden att inkomma med en behovsutredning. En sådan behovsutredning är, enligt förarbetena, ofta nödvändig för att myndigheten vid prövningen ska kunna tillämpa hushållningsbestämmelserna i 2 och 3 kap. miljöbalken. Det framhålls också att en ansökan kan avslås med motivering att behovet kan tillgodoses med material från annan täkt och att lokaliseringen, med tillämpning av 2 kap. 6 § miljöbalken, därmed är olämplig (se prop. 2008/09:144 s. 12 f.). Behovet av täktmaterial har således fortfarande betydelse vid lokaliseringsbedömningen. Vid behovsprövningen av en befintlig täkt har domstolen dock främst att pröva om det innebär god hushållning att bryta täktmaterial, dvs. om den skada som täkten kan befaras orsaka är större än behovet av materialet.

Naturvårdsverket har invänt att NCC inte har visat att det finns ett behov av den totala yrkade brytmängden om 13,8 miljoner ton. Enligt Naturvårdsverket är NCC:s behovsutredning undermålig och inte förenlig med praxis.

Naturvårdsverket har också framhållit att ballastbehovet inom täktverksamhetens huvudsakliga försörjningsområde är relativt begränsat och att det ska vägas in att användbart entreprenadberg och överskottsmassor kommer att uppstå i regionen, även om det i dagsläget är svårt att uppskatta mängden.

Enköpings kommun har däremot framhållit att verksamheten är en viktig del av samhällsbyggnadens utveckling i kommunen.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Inledningsvis konstaterar domstolen att det i förevarande fall är fråga om en befintlig bergtäkt som funnits på platsen sedan 1996. Nu gällande tillstånd till täktverksamheten från 2006 gäller till och med den 31 december 2026 och omfattar uttag av högst 10 miljoner ton berg. NCC söker nu om ett totalt uttag av berg om 13,8 miljoner ton under en tillståndstid om knappt 30 år, vilket således motsvarar ett genomsnittligt uttag om ca 460 000 ton per år.

Enligt NCC:s uppgifter – som domstolen inte finner anledning att ifrågasätta – har leveranserna av bergmaterial från bergtäkten under de senaste 10 åren (2015–2024) varit stabila och legat i snitt på ca 350 000 ton. Av berguttaget levereras 20–30 procent till betongändamål. Det har inte framkommit att uttaget av berg skulle komma att minska i framtiden. Tvärtom är det ostridigt att befolkningen i Enköpings kommun beräknas öka i vart fall fram till 2040, vilket tillsammans med bland annat privata projekt och etablering av en ny Natobas kommer att leda till ett ökat behov av ballast inom täktens avsättningsområde.

Domstolen anser att nuvarande uttag av berg kan och bör tjäna som utgångspunkt vid bedömningen av det framtida behovet av bergmaterial från täkten. Vid oförändrade förhållanden innebär detta att behovet av bergmaterial under en tillståndstid om 30 år kan uppskattas till 10,5 miljoner ton (350 000 x 30). Därutöver tillkommer den omständigheten att behovet av ballast ostridigt bedöms komma att öka under tillståndstiden. Frågan är dock om denna förväntade ökning motsvarar ett uttag om 3,3 miljoner ton berg (13,8 – 10,5).

Även om domstolen inte anser att NCC:s behovsutredning är undermålig, vilket Naturvårdsverket påstått, har NCC först vid huvudförhandlingen på ett någorlunda begripligt sätt redogjort för sina beräkningar och slutsatser om det behov som föranleder yrkandet om ett totalt uttag av 13,8 miljoner ton berg

fram till och med den 31 december 2055. Beräkningarna går dock fortfarande inte i alla delar att följa.

I NCC:s *PM Förtydliganden behov av Sneby bergtäkt* anges att prognostiserat ballastbehov för Enköpings kommun mellan 2025-2055 uppgår till ca 4,7 miljoner ton, varav 1,4 miljoner ton avser vägmateriäl, 2,3 miljoner ton avser fyllnadsmateriäl och 1 miljon ton betong. Vid huvudförhandlingen har NCC förtydligat att siffran 4,7 miljoner ton avser bostäder och samhällsviktiga verksamheter enbart sett till av NCC prognostiserad befolkningsökningen under tillståndstiden om ytterligare 16 000 invånare i Enköpings kommun. Vidare har NCC uppgett att det tillkommer ett behov av ballast för leveranser till bl.a. privata projekt och etablering av en ny Natobas. Därutöver tillkommer även leveranser till betongtillverkning utanför Enköping, dvs. till det sekundära avsättningsområdet, till följd av bergets goda kvalitet och behovet uppskattas till 3-4 miljoner ton under samma period. NCC har dock, trots Naturvårdsverkets ifrågasättande, varken presenterat något underlag som stödjer dessa siffror eller närmare redogjort för hur mängderna har beräknats.

Det är dock ostridigt att det i Enköpings kommuns översiktsplan, som antogs av kommunfullmäktige den 18 juni 2025, anges att antalet invånare i kommunen förväntas öka till ca 60 000 år 2040 från nuvarande befolkning om ca 49 000 invånare. Vidare NCC har oemotsagd uppgett att Sneby bergtäkt, sett till de totala leveranserna av krossat berg i Enköpings kommun, historiskt sett stått för ca 80 procent av dessa leveranser.

Domstolen kan alltså konstatera att det inte har presenterats något annat underlag för det prognostiserade behovet enligt ovan än kommunens översiktsplan. Av utredningen i målet i övrigt framgår endast att Sveriges geologiska undersökning (SGU) prognostiserar att det finns ett årligt behov på leveranser av 4,2 miljoner ton ballast till 2035 i Uppsala län, där de största behoven av materiäl finns omkring Uppsala tätort. Hur stor andel av detta behov som är

hänförligt Enköpings kommun framgår dock inte och något annat stöd för av NCC gjorda beräkningar har som sagt inte lagts fram.

Under huvudförhandlingen har NCC, efter frågor från Naturvårdsverket, i stället uppgett att bolaget, utifrån SGU:s uppgift om ett behov av 10 ton ballast per invånare och en uppskattad befolkning om 60 000 invånare i Enköping, prognostiserat att behovet av ballast i kommunen kommer att uppgå till 600 000 ton per år. Med beaktande av dessa siffror ska NCC ha beräknat att behovet inom det primära avsättningsområdet uppgår till ca 17 miljoner ton för den ansökta tillståndstiden om ca 30 år. Eftersom NCC står för ca 80 procent av leveranserna inom Enköping kommun skulle behovet av berg från täkten i Sneby därmed uppgå till 13,6 miljoner ton. Beräkningen är enligt NCC gjord i underkant. Enligt NCC ingår inte ovan nämnda mängd om 4,7 miljoner ton i denna beräkning. Det är därmed för domstolen oklart hur den mängden förhåller sig till det behovet om 17 miljoner ton som NCC redogjort för vid förhandlingen.

Domstolen kan däremot konstatera att SGU, i ett annat mål som prövats av denna domstol, har uppgett att behovet av en ny bergtäkt mycket översiktligt kan bedömas utifrån ett nyckeltal om ballastleverans per invånare. Mark- och miljödomstolen synes inte ha haft några invändningar mot detta (se Mark- och miljödomstolens dom den 19 april 2018 i mål nr M 10855-15).

Av SGU:s rapport *Grus, sand och krossberg 2024* framgår att 2024 förbrukades i genomsnitt i Sverige totalt 8,5 ton ballast per invånare, en smärre ökning med 0,2 ton per invånare gentemot föregående år. Som Naturvårdsverket har framhållit varierar leverans per invånare dock kraftigt mellan länen. I ovan nämnda rättsfall har dock nyckeltalet för riket tillämpats trots variationerna mellan län.

Med tillämpning av nyckeltalet för Sverige (8,5 ton) skulle behovet inom Enköpings kommun vid nuvarande befolkningsmängd om 49 000 invånare

uppgå till 416 500 ton per år enligt domstolens beräkning, varav andelen från Sneby bergtäkt därmed skulle uppgå till ca 333 200 ton ($0,8 \times 416\,500$ ton). Detta kan jämföras med det genomsnittliga uttaget från bergtäkten om 350 000 ton under de senast 10 åren. Hur detta nyckeltal kommer att förändras under tillståndstiden är dock inte känt. Vidare kommer befolkningen att öka succesivt fram till i vart fall 2040. Domstolen anser att det därmed inte är möjligt att använda det nu aktuella nyckeltalet för att beräkna behovet under en period om 30 år på det förenklade sätt som NCC har redovisat vid huvudförhandlingen. NCC har därmed inte visat att det finns ett behov av den yrkade brytmängden om 13,8 miljoner ton berg.

Domstolen konstaterar dock att det av utredningen i målet framgår att den befintliga täkten i Sneby fyller och även i framtiden kommer att fylla ett stort samhällsmässigt behov genom att bidra till en materialförsörjning av pågående och planerade bygg- och anläggningsprojekt i försörjningsområdet kring Enköping. Vidare saknas det stöd i praxis för att sökanden, inom ramen för behovsprövningen, måste visa exakt hur stort uttag som kommer att behövas under tillståndstiden. Vad sökanden har att visa är att behovet av materialet är större än den skada som täkten kan befaras orsaka. Enligt domstolens uppfattning kan det därvid inte ställas allt för stränga krav på detaljeringsgraden i en prognos som avser en tidsperiod om 30 år. Det bör däremot kunna krävas att sökanden presenterar ett underlag som går att följa och som utvisar att det finns ett uppskattat behov av material i det häradet som söks.

Med beaktande av det nuvarande berguttaget om i genomsnitt 350 000 ton per år, den prognostiserade befolkningsökningen och den nya Natobasen anser domstolen att det ökade behovet av bergmaterial från täkten, trots bristerna i utredning, kan uppskattas till 50 000 ton per år. NCC får därmed anses ha visat att behovet av bergmaterial från Sneby täkt uppgår till totalt 12 miljoner ton berg under den sökta tillståndstiden ($400\,000 \times 30$).

Vid denna bedömning har domstolen inte beaktat tillgången till överskottsmassor. Domstolen har noterat att det av Naturvårdsverkets nya vägledning *Täktverksamhet – en vägledning vid prövning och tillsyn* framgår att Naturvårdsverket anser att hänsyn bör tas till möjligheten att nyttja andra tillgängliga massor i samhället vid bedömningen om det finns ett behov av viss täkt och att detta även har förespråkats av myndigheten i förevarande mål. Domstolen delar dock NCC:s uppfattning att förekomsten av sådana massor, med beaktande av svårigheterna att planera verksamheten utifrån dylika flöden, inte ska ingå i behovsprövningen. Med beaktande härav saknas skäl att pröva NCC:s andrahandsyrkande.

Mark- och miljödomstolen anser sammanfattningsvis att NCC har visat att det finns ett behov av såväl den ansökta bergtäktverksamheten som av återvinnings- och deponiverksamheterna, dock med den begränsning vad gäller det totala uttaget av berg som redovisats ovan. Domstolen anser också att verksamheterna utgör en lämplig markanvändning och mot bakgrund av behovet, en från allmän synpunkt god hushållning med markområden. Att utnyttja en befintlig täkt är också fördelaktigt ur resurshushållningssynpunkt.

Påverkan på naturmiljö och artskydd

Inledning

Vid lokaliseringsprövningen ska även naturvärden på platsen beaktas och bestämmelserna om skydd för djur och växter i 8 kap. miljöbalken tillämpas (prop. 2008/09:144, s. 14). De planerade verksamheterna kommer att påverka arter som omfattas av artskyddsförordningens (2007:854) fridlysningsregler. Artskyddsförordningen är att se som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter (se t.ex. MÖD 2013:13). Domstolen ska således med stöd av hänsynsreglerna göra en bedömning av om en verksamhet strider mot fridlysningsbestämmelserna i

förordningen. Ett område som innehåller skyddsvärda arter kan vara olämpligt för lokalisering av verksamheter som utgör ett hot mot dessa arter.

Växter

Av utredningen framgår att tre växter, som är skyddade enligt artskyddsförordningen, har påträffats inom NCC:s inventeringsområde – revlummer, knärot och blåsippa.

Revlummer och blåsippa är fridlysta i hela landet enligt 9 § artskyddsförordningen, vilket bland annat innebär att det är förbjudet att gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna.

Knärot är också fridlyst i hela landet men enligt 8 § artskyddsförordningen. Det innebär att det är förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna i fråga. Det är också förbjudet att ta bort eller skada frön eller andra delar.

Det krävs således dispens enligt 15 § artskyddsförordning för åtgärder som innebär skada på ovan nämnda arter.

Av utredningen framgår att förekomster av revlummer endast har observerats utanför ansökt verksamhetsområde. När det gäller knärot har NCC justerat bryt- och verksamhetsområdet i den östra delen för att säkerställa en skyddszon runt samtliga observerade förekomster av knärot i syfte att minimera risken för påverkan på kärlväxten i fråga.

Blåsippa har observerats inom verksamhetsområdet, dels i den västra delen inom området för deponietapp 1, dels i den östra delen strax utanför området för deponietapp 2. Av utredningen framgår dock att blåsippa är mycket vanlig och väl spridd inom kommunen och länet. Nationellt är arten vanlig och populationen livskraftig.

NCC har bedömt att varken revlummer eller blåsippa kommer att påverkas ens i ett lokalt perspektiv och har därför inte föreslagit några särskilda åtgärder för dessa arter. NCC har dock, för det fall domstolen finner det nödvändigt, reservationsvis yrkat att mark- och miljödomstolen ska meddela dispens enligt 15 § artskyddsförordningen från förbuden i 9 § artskyddsförordningen för att ta bort blåsippor inom den sydöstra samt västra delen av verksamhetsområdet.

Länsstyrelsen har ansett att de skyddsåtgärder som NCC föreslagit för växtarter är tillräckliga och övriga remissmyndigheter har inte framfört några synpunkter.

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att de skyddsåtgärder som NCC har föreslagit för knärot är tillräckliga och bedömer vidare att den planerade utökningen av verksamheten inte kan antas medföra någon beaktansvärd risk för att upprätthållandet av den gynnsamma bevarandestatusen i området skulle försvåras för vare sig revlummer eller blåsippa. Det krävs därmed ingen dispens.

Fåglar

Utgångspunkter

Enligt den naturvårdsinventering som NCC låtit utföra har det noterats 56 fågelarter i området, varav 21 är naturvårdsintressanta, 12 rödlistade och 3 upptagna i fågeldirektivets bilaga 1. Inom verksamhetsområdet har även en skyddsklassad fågelart observerats häcka.

I målet har fråga uppkommit om något av förbuden i 4 § artskyddsförordningen aktualiseras för rosenfink, backsvala och den skyddsklassade fågelarten.

Vilda fåglar är fridlysta enligt 4 § artskyddsförordningen. Enligt 4 § första stycket 1–3 artskyddsförordningen är det förbjudet att

- avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
- avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
- samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma.

Enligt 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen i dess lydelse från och med den 1 maj 2026 är det vidare förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om störningen har väsentlig betydelse med hänsyn till fågeldirektivets syfte att

- a) bibehålla populationerna av fågelarterna på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, med beaktande även av ekonomiska krav eller rekreationsbehov, eller
- b) anpassa populationerna av arterna till den nivå som anges i a).

Det följer således direkt av förordningstexten att förbudet att störa vilda fåglar i fjärde punkten endast gäller i den utsträckning det är nödvändigt för att bibehålla eller återupprätta populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå.

Tolkningen av artskyddsförordningen ska ske i ljuset av EU-domstolens praxis. EU-domstolen har sedan tidigare klarlagt att förbuden är tillämpliga på samtliga fågelarter och inte bara exempelvis hotade arter (se EU-domstolens dom av den 4 mars 2021 i mål C-473-19 och C-474/19, *Skydda skogen*, samt även EU-domstolens dom av den 17 april 2018 i mål C-441/17, *Białowieża-skogen*).

EU-domstolen har vidare i dom den 1 augusti 2025 i mål C-784/23 *Voore Mets* klargjort att det vid tillämpningen av de förbud som föreskrivs i artikel 5 a och b i Europaparlamentets och Rådets direktiv 209/147/EG av den 30 november

2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) inte är relevant att göra en prövning av den inverkan som mänsklig verksamhet har på de berörda fågelarternas populationsnivå. För tillämpningen av förbudet mot att avsiktligt störa fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, i artikel 5 d i fågeldirektivet ska det enligt EU-domstolen däremot göras en prövning av åtgärdens påverkan på fågelartens populationsnivå utifrån artikel 2 och syftet med fågeldirektivet. Artikel 5 a, b och d i fågeldirektivet motsvarar 4 § första stycket 1, 2 och 4 i artskyddsförordningen.

Enligt Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen gemensamma tolkning innebär EU-domstolens dom att det inte är längre möjligt att tillämpa någon form av kvalifikationsgräns utifrån påverkan på population för när förbuden i 4 § första stycket 1 och 2 artskyddsförordningen aktualiseras. Det är däremot även i fortsättningen tillåtet att tillämpa en form av kvalifikationsgräns för när förbudet mot att störa vilda fåglar i 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen aktualiseras. Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens bedömning är fortsatt att förbudet mot att avsiktligt störa vilda fåglar inte gäller om störningen saknar betydelse för att bibehålla eller återupprätta populationen på en tillfredsställande nivå särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov (se Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av EU-domstolens dom den 1 augusti 2025 i mål C-784/23 angående fåglars fridlysning och skogsavverkningar under häckningstid, NV/SKS 2025-10-06).

Enligt ovan nämnda gemensamma tolkning av EU-domstolens dom framgår också att Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen anser att förbudet mot att förstöra eller skada bon i 4 § första stycket 2 i artskyddsförordningen kan aktualiseras för avverkningsåtgärder även utanför fåglars häcknings- och uppfödningstid eftersom bon enligt praxis är skyddade även när de inte används. Detta gäller för bon som kan antas komma att återanvändas.

Av de fågelarter som har noterats som möjligt-säkert häckande inom området vid Sneby är det främst backsvala och den skyddsklassade fågelarten som återanvänder sina bon.

Den skyddsklassade fågelarten

Mark- och miljödomstolen delar Naturvårdsverkets uppfattning att förbuden i 4 § första stycket 1-4 artskyddsförordningen inte aktualiseras genom den slutliga utformningen av NCC:s villkorsförslag 28 (se villkor 30 i domslutet). Det krävs därmed inte heller någon artskyddsdispens i detta avseende.

Backsvala

För att inte förstöra backsvalornas häckning samt för att undvika övrig störning på arten har NCC föreslagit ett villkor som anger att ingen schaktning får ske i och vid aktiva boplatser under backsvalornas häckningsperiod. NCC och länsstyrelsen är eniga om villkorets utformning. NCC har därför ansett att det inte är nödvändigt att föreskriva ytterligare villkor till skydd för backsvala. Naturvårdsverket har dock ansett att ytterligare villkor behövs för att inte aktualisera förbudet i 4 § första stycket 2 artskyddsförordningen och har godtagit den av NCC:s i andra hand förslagna villkorslydelsen.

Mark- och miljödomstolen delar Naturvårdsverkets uppfattning att den av NCC i andra hand förslagna villkorslydelsen avseende backsvala behöver föreskrivas (se villkor 31 i domslutet). Därmed aktualiseras inte förbudet i 4 § första stycket 2 artskyddsförordningen och det krävs således inte heller någon artskyddsdispens i detta avseende.

Rosenfink

När det gäller rosenfink har Naturvårdsverket anfört att domstolen, i brist på närmare utredning och i enlighet med försiktighetsprincipen, ska utgå från att

rosenfink häckar på den aktuella platsen. Enligt Naturvårdsverket har en förlust av häckningslokalen en negativ påverkan på den lokala och den regionala bevarandestatusen för rosenfink. Att platsen endast utgör en temporärt lämplig häckningslokal på grund av framtida igenväxning medför ingen annan bedömning. För att förbudsbestämmelsen i 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen inte ska aktualiseras måste därför skyddsåtgärder vidtas enligt Naturvårdsverket. Naturvårdsverket har föreslagit ett villkor som innebär att NCC ska tillse att det alltid finns buskrika habitat inom verksamhetsområdet för rosenfink under tillståndstiden. Habitatet ska vid var tid alltid uppgå till minst 2 hektar. Utformningen och lokaliseringen av de nya habitaterna ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.

NCC har motsatt sig Naturvårdsverkets villkorsförslag men åtagit sig att tillse att det alltid finns buskrika biotoper inom verksamhetsområdet.

Mark- och miljödomstolen delar Naturvårdsverkets uppfattning och har i villkor 32 i domslutet föreskrivit Naturvårdsverkets villkorsförslag. Därmed aktualiseras inte förbudet i 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen och det krävs inte heller någon artskyddsdispens i detta avseende.

Slutsats

Sammanfattningsvis bedömer domstolen att ingen otillåten påverkan uppstår på berörda fågelarter med föreslagna villkor.

Groddjur

Vid NCC groddjursinventering inventerades 24 potentiella lekvatten, varav 10 bedömdes som lämpliga för groddjur. Vid inventeringen observerades mindre vattensalamander, större vattensalamander, vanlig padda, åkergroda samt en obestämd brungroda.

Större vattensalamander och åkergroda är fridlysta enligt 4 a § artskyddsförordningen, vilket innebär att det bland annat är förbjudet att avsiktligt störa dem, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder och att skada eller förstöra deras fortplantningsområden eller viloplatser.

Vanlig groda, vanlig padda och mindre vattensalamander omfattas av 6 § artskyddsförordningen, vilket innebär att det är förbjudet att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

I samband med etableringen av de olika verksamhetsdelarna som ingår i ansökan kommer vissa av lekvattnen att anpassas eller tas bort. NCC har utifrån länsstyrelsens synpunkter föreslagit villkor 26 som innebär att nya ersättningsdammar ska anläggas som ersättning för de lekvatten för groddjur som behöver tas bort för etablering av den ansökta verksamheten. Enligt villkorsförslaget ska de nya ersättningsdammarna anläggas med likvärdig areal. Uppföljning av ersättningsdammarna för de lekvatten för groddjur som tas bort regleras i villkorsförslag 27. Länsstyrelsen har dock haft vissa synpunkter på formuleringen av dessa villkor.

Vidare har NCC gjort flera åtaganden till skydd för groddjur. Naturvårdsverket har välkomnat av NCC föreslagna försiktighetsmått och bedömt att förbudsbestämmelserna i 4 a § första stycket artskyddsförordningen inte aktualiseras om dessa försiktighetsmått vidtas. Naturvårdsverket har dock ansett att åtagandena bör föreskrivas som särskilda villkor eftersom det rör sig om en tillåtlighetsfråga.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att NCC har föreslagit villkor och åtagit sig att vidta ett stort antal skyddsåtgärder för groddjur. Domstolen delar Naturvårdsverkets uppfattning att åtagandena bör föreskrivas som villkor.

Den ansökta verksamheten kommer därmed inte i konflikt med 4 a § artskydds-förordningen.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen bedömer att påverkan på de fridlysta arterna ovan med föreslagna villkor och åtaganden inte är sådan att det utgör hinder för de planerade verksamheternas tillåtlighet.

Miljökvalitetsnormer

För att tillstånd ska kunna ges krävs att verksamheterna inte kommer i konflikt med miljökvalitetsnormerna.

Miljö- och byggnadsnämnden har uttryckt oro avseende en PFAS-förorening nordväst om bergtäkten med en outredd utbredning och att PFAS-förorenat vatten kommer ledas via diken till ytvattenförekomsten Fiskviks kanal.

Mark- och miljödomstolen delar dock NCC:s uppfattning att med föreslagna villkor är verksamheterna förenlig med de krav som miljökvalitetsnormerna medför.

Energi

Bestämmelserna i miljöbalken syftar enligt 1 kap. 1 § till att främja en hållbar utveckling och ska tillämpas så att bl.a. hushållning med energi främjas.

Hänsynsregeln i 2 kap. 5 § miljöbalken ger uttryck för hushållningsprincipen.

Enligt bestämmelsen ska alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvänd-

ning och återvinning. I första hand ska förnybara energikällor användas. Hushållningsprincipen innebär att all verksamhet ska bedrivas och alla åtgärder ska vidtas på ett sådant sätt att råvaror och energi används så effektivt som möjligt och förbrukningen minimeras. Enligt 2 kap. 7 § gäller kraven i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Mark- och miljödomstolen anser att verksamheten – med det villkor om elektrifiering som domstolen återkommer till nedan – är förenlig med hushållningsprincipen i 2 kap. 5 § miljöbalken.

Olägenheter för närboende

Mark- och miljödomstolen konstaterar att sökta verksamheter kan medföra olägenheter för närboende i form av bl.a. buller och damning. Av NCC:s bullerutredning framgår dock att riktvärdena i Naturvårdsverkets *Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller* (Rapport 6538) kommer att innehållas med de skyddsåtgärder för buller som NCC åtagit sig att utföra. Domstolen delar därvid NCC:s uppfattning att det saknats skäl att utföra en utredning av kumulativt buller. Även i övrigt anser domstolen att olägenheter för närboende kan hållas på en för omgivningen acceptabel nivå med de villkor som föreskrivs i denna dom och de åtaganden som NCC har gjort. Vad miljö- och byggnadsnämnden anfört om buller, damning och ljusstörningar medför inte någon annan bedömning.

Täktverksamheten

Naturvårdverket, länsstyrelsen och miljö- och byggnadsnämnden har alla tillstyrkt att tillstånd lämnas till verksamheten under förutsättning att av myndigheterna föreslagna villkor föreskrivs. Naturvårdverket har dock motsatt sig att tillstånd beviljas för ett totalt uttag om 13,8 miljoner ton berg i enlighet

med vad som redovisats ovan under rubriken *Behov av verksamheterna*. Det har inte i övrigt framställts några invändningar mot sökt täktverksamhet.

Mark- och miljödomstolen bedömer att täktverksamheten är tillåtlig under förutsättning att tillståndet förenas med de villkor som framgår av domslutet. Domstolen har dock vid en sammantagen bedömning kommit fram till att NCC inte kan anses ha visat att behovet av uttag av berg under sökt tillståndstid uppgår till mer än 12 miljoner ton.

När det gäller NCC:s yrkande om att få krossa och sortera samt bedriva alla till verksamheten i övrigt hörande åtgärder, inklusive krossning och siktning av externa massor, anser domstolen, som förutskickats vid huvudförhandlingen, att det är för vagt i sin utformning. Domstolen har därför preciserat tillståndet i den delen på i huvudsak motsvarande sätt som i nu gällande tillstånd i enlighet med vad som framgår av punkten 1 c) i domslutet.

Mottagning och återvinning av massor m.m.

Inledning

NCC har ansökt om tillstånd att

- motta totalt 220 000 ton icke-farligt avfall för anläggningsändamål,
- årligen föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning återvinna 100 000 ton icke-farligt avfall,
- årligen tillverka 60 000 ton jord,
- årligen föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning hantera 100 000 ton entreprenadberg samt returasfalt.

Länsstyrelsen och miljö- och byggnadsnämnden har tillstyrkt att tillstånd lämnas till verksamheten under förutsättning att av myndigheterna föreslagna villkor föreskrivs. Miljö- och byggnadsnämnden har därvid bland annat framhållit att det finns en risk med att ta emot massor från områden som inte

har undersökts och därmed inte klassificerats som problemområden. När det gäller behandlingen av entreprenadberg har miljö- och byggnadsnämnden poängterat att det är viktigt att det säkerställs att materialet inte är förorenat eftersom materialet då ska betraktas som farligt avfall. Nämnden har även i övrigt haft synpunkter på NCC:s rutiner vid införsel och invänt att NCC:s kontrollprogram för massmottagning bör innehålla ett tätare kontrollintervall än 1 prov per 5 000 ton mottagna jord- och schaktmassor.

NCC har såvitt gäller hanteringen av entreprenadberg angett att NCC inte har för avsikt att ta emot förorenat entreprenadberg som är klassat som avfall, utan endast entreprenadberg som av producenten inte har bedömts utgöra avfall. NCC har vidare uppgett att bolaget kommer att säkerställa producentens avsikt med entreprenadberget i samband med mottagningskontrollen. För det fall en bedömning i det enskilda fallet innebär att entreprenadberg ska anses utgöra avfall omfattas detta av avfallsverksamheten och då med avfallskod 17 05 04 (jord och sten) i villkorsförslag 11.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

När externa massorna tas in i en täkt måste det ske en bedömning av om massorna utgör avfall eller inte. I rättsfallet MÖD 2025:21 har Mark- och miljööverdomstolen konstaterat att massor som grävs upp eller på annat sätt tillkommer i samband med infrastrukturprojekt i och för sig kan utgöra en biprodukt (se även EU-domstolens mål C-238/21 Porr Bau). Bedömningen av vad syftet är med massorna och därmed om de kan anses utgöra en biprodukt måste därvid som utgångspunkt göras i samband med att massorna tillkommer och således hos den aktör som utför åtgärden. Det är således producentens kvittblivningsintresse som är relevant för bedömningen. Det är dock den som ska ta emot och använda massorna som ska visa att förutsättningarna föreligger för att massorna ska kunna bedömas utgöra en biprodukt. Enligt Mark- och miljööverdomstolen måste man vidare på förhand, och med tillräcklig grad av säkerhet, veta var massorna kommer ifrån för att kunna avgöra om massorna

uppfyller relevanta produkt-, miljö- och hälsoskydds krav för den specifika användningen.

Vidare framgår av Naturvårdsverkets *Täktverksamhet – en vägledning vid prövning och tillsyn* (Rapport 7212) att täktverksamhetsutövaren, med hänvisning till MÖD 2025:21, bl.a. bör kunna redogöra för uppgifter om varifrån massorna kommer och vilket syfte som massorna har hos den aktör som producerar dem. Täktverksamhetsutövaren måste kunna redogöra för sådana uppgifter som möjliggör en bedömning om de externa massorna uppfyller biproduktskriterierna. Vilket underlag som krävs får enligt Naturvårdsverket avgöras i det enskilda fallet. Om relevant underlag saknas får massorna hanteras som avfall.

Av utredningen i målet framgår att det entreprenadberg som NCC avser hantera är sådant som har uppkommit som överskottsmassor vid sprängning i bygg- och anläggningsprojekt. NCC har däremot inte lämnat några närmare detaljer om varifrån massorna kommer. NCC har inte heller lämnat någon uppgift om vad syftet är med massorna hos den aktör som producerar dem utan endast uppgett att bolaget kommer att säkerställa producentens avsikt med entreprenadberget i samband med mottagningskontrollen.

Mark- och miljödomstolen anser att den sökta verksamheten avseende massor är tillåtlig, under förutsättning att tillståndet förenas med de villkor avseende masshantering som framgår av domslutet. Domstolen bedömer dock att hanteringen av entreprenadberg utgör avfallsverksamhet eftersom NCC inte har visat att det entreprenadberg som omfattas av ansökan är att bedöma som en biprodukt enligt 15 kap. 1 andra stycket miljöbalken. Entreprenadberg som hanteras i verksamheten utgör därmed avfall enligt 15 kap. 1 § miljöbalken.

I enlighet med 22 kap. 25 a § miljöbalken framgår de mängder av avfall som får behandlas och de behandlingsmetoder som ska tillämpas av tillståndsmeningen punkterna 1 d) - f) och uppgift om avfallstyper som får behandlas framgår av

villkor 12 (villkorsförslag 11). Vidare föreskrivs de villkor som behövs i fråga om åtgärder dels för att övervaka och kontrollera att de skyldigheter som gäller för verksamheten uppfylls, dels för avslutande av verksamheten och efterbehandling.

Deponi för inert avfall

NCC har ansökt om att anlägga och bedriva en deponi för inert avfall, med mottagning av en total mängd om högst 7 miljoner ton, inklusive befintliga massor på platsen, med en maximal årlig mängd mottagning av 150 000 ton inert avfall, inom det planerade brytområdet för tälten. Befintliga massor uppgår till ca 1,3 miljoner ton.

Naturvårdsverket, länsstyrelsen och miljö- och byggnadsnämnden har tillstyrkt att tillstånd lämnas till verksamheten under förutsättning att av myndigheterna föreslagna villkor föreskrivs. Det har inte i övrigt framställts några invändningar mot sökt verksamhet.

Mark- och miljödomstolen bedömer att deponiverksamheten är tillåtlig. I enlighet med 22 kap. 25 c § miljöbalken framgår uppgift om vilken av deponiklasserna som tillståndet avser av tillståndsmeningen och av domslutet framgår även de villkor som behövs i fråga om dels åtgärder före och under driften av deponin, dels skyldighet att rapportera om avfallstyper och mängder av avfall som har deponerats.

Vattenverksamheten

Länsstyrelsen och miljö- och byggnadsnämnden har tillstyrkt att tillstånd lämnas till vattenverksamheten under förutsättning att av myndigheterna föreslagna villkor föreskrivs. Det har inte i övrigt framställts några invändningar mot sökt vattenverksamhet. Mark- och miljödomstolen bedömer att vattenverksamheten är tillåtlig.

Ekonomisk säkerhet

Planerad efterbehandling av täktområdet syftar till att skapa en grundvattensjö i täktens brytområde. NCC har beräknat de kostnader som kan uppstå för att återställa platsen efter avslutad täkt- och deponiverksamhet till totalt 7 054 000 kr med utgångspunkt i "Ekonomiska säkerheter, Handläggarstöd, Miljösamverkan Sverige 2018" och "Ekonomiska säkerheter vid deponering, Envipro, 2004". Beräkningen grundar sig på en kostnad för efterbehandling av brytområdet om 8 kr/m², en kostnad för avslutning av deponin och en fast kostnad för avstädning av verksamhetsområdet genom avetablering av byggnader, maskiner och andra anläggningar.

Länsstyrelsen har ansett att säkerhetsbeloppet är för lågt och i stället ska bestämmas till 10 600 000 kr beräknat i enlighet med Miljöprövningsdelegationernas (2017) justerade version av Miljösamverkan Sveriges grundmodell från 2006. Länsstyrelsen anser dock att kostnaden för efterbehandling av brytområdet ska sättas till 10 kr/m² i stället för det belopp om 14 kr/m² som följer av grundmodellen eftersom modellen inte är anpassade för grundvattensjöar. Enligt länsstyrelsen kan emellertid även andra efterbehandlingsåtgärder än endast täktsjö/deponi komma att krävas såsom t.ex. snedsprängning, anläggande av skyddshyllor, släntning, städning, borttagning av stängsel och utrustning samt uppföljande provtagning och mätning av ytvatten uppströms och nedströms deponin under 30 år i enlighet med NFS 2004:10. Dessa åtgärder är enligt länsstyrelsen betydligt kostsammare än vad NCC räknat med.

Miljö- och byggnadsnämnden har vidare anfört att en utökad säkerhetsberäkning behöver göras utifrån det faktum att NCC avser att ta emot signifikanta mängder massor till anläggningen.

Enligt 9 kap. 6 e § miljöbalken får tillstånd till täkt ges endast om det för att uppfylla de villkor som ska gälla för tillståndet ställs säkerhet enligt 16 kap. 3 §. Vidare framgår av 15 kap. 35 § miljöbalken att den som bedriver en

verksamhet som omfattar deponering av avfall ska ställa säkerhet enligt 16 kap. 3 § eller vidta någon annan lämplig åtgärd för att säkerställa fullgörandet av de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten. Något motsvarande *krav* på ekonomisk säkerhet för tillståndspliktig avfallshantering finns inte. Det är endast anmälningsskyldiga verksamheter som omfattas av bestämmelsen i 28 a § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Det finns dock en möjlighet att i enlighet med 16 kap. 3 § miljöbalken föreskriva att den som avser att bedriva avfallsverksamhet med stöd av miljöbalken ska ställa säkerhet för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som kan komma att behövas med anledning av verksamheten.

Miljöbalken innehåller dock inte någon närmare reglering för beräkning av säkerheter. Det är sökandens sak att visa att säkerheten är tillräcklig och i övrigt godtagbar. Säkerheten får bedömas med hänsyn till hur pass stora kostnader för avhjälpande eller återställande som man kan förutse. I förarbetena framhålls att huvudsyftet med säkerheten är att skydda samhället från risken att behöva svara för sådana kostnader. Därutöver bör den inte vara större än vad som behövs och inte heller administrativt kostsam. Vidare bör säkerheten tillåta att så mycket kapital som möjligt är kvar hos verksamhetsutövaren (se prop. 2006/07:95 s. 135).

Schabloniserade beräkningar kan inte ensamt ligga till grund för säkerhetens storlek utan en bedömning ska som huvudregel göras i det enskilda fallet. Mark- och miljööverdomstolen har uttalat att Miljösamverkans beräkningsmodell inte ger en rättvisande bild av kostnaderna för efterbehandlingen när syftet är att bilda en täktsjö. Med hänsyn till att inläckande grundvatten redan pumpades bort skulle en täktsjö komma att bildas på platsen även utan aktiva efterbehandlingsåtgärder från sökanden och detta oavsett när verksamheten avbryts (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 3 juni 2021 i mål nr M 10574-19). I ett senare avgörande har Mark- och miljööverdomstolen däremot kommit fram till att beräkningsmodellen är tillämplig då brytningen inte har

nått sådana nivåer att en täktsjö med säkerhet kommer att bildas (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 6 mars 2023 i mål nr M 11112-21).

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Länsstyrelsen och NCC är överens om att Miljösamverkans beräkningsmodell inte är anpassad för efterbehandling som innebär att en täktsjö bildas. Mark- och miljödomstolen delar den uppfattningen eftersom en täktsjö kommer att bildas på platsen även utan aktiva efterbehandlingsåtgärder från NCC oavsett när verksamheten avbryts. Befintlig täktverksamhet ligger idag på +15 meter (RH2000) och inläckande grundvatten samlas redan in och pumpas bort från täktbotten.

Domstolen delar dock länsstyrelsens uppfattning att andra efterbehandlingsåtgärder än täktsjö/deponi kan uppkomma. Därtill kommer det förhållandet att NCC, som miljö- och byggnadsnämnden framhållit, får tillstånd att ta in avfallsmassor för återvinning vilket kan leda till extra kostnader vid en förtida efterbehandling. Säkerheten bör därför i dagsläget beräknas i enlighet med länsstyrelsens förslag.

Domstolen erinrar om att NCC vid ett senare tillfälle har möjlighet att begära omprövning av den ekonomiska säkerheten om omständigheterna skulle vara sådana att säkerheten är för hög i förhållande till de sannolika kostnaderna vid verksamhetens avveckling.

Samlad bedömning av verksamheternas tillåtlighet

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det finns ett behov av de ansökta verksamheterna, dock att NCC inte kan anses ha visat att behovet av uttag av berg uppgår till mer än 12 miljoner ton under sökt tillståndstid.

Som redovisats ovan bedömer domstolen att påverkan på de fridlysta arterna inte är sådan att det utgör hinder för de planerade verksamheternas tillåtlighet. Den valda platsen är inte heller olämplig på grund av höga naturvärden i övrigt. Verksamheterna kommer inte i konflikt med miljö kvalitetsnormer för vatten och det finns förutsättningar att genom villkor begränsa verksamhetens påverkan på omgivningen. De villkor som föreskrivs tillsammans med NCC:s åtaganden för verksamheterna i fråga innebär att större olägenheter än vad som kan godtas inte uppkommer för närboende. Sammantaget anser domstolen således att en lokalisering av takten och övriga verksamheter på den valda platsen kan tillåtas. Mark- och miljödomstolen bedömer vidare att NCC har lämnat uppgifter och underlag som ger tillräcklig grund för slutsatsen att övriga regler i 2 kap. miljöbalken iakttas och att de ansökta verksamheterna varken står i strid med hushållningsbestämmelserna i 3-4 kap. miljöbalken eller de särskilda förutsättningarna för vattenverksamhet som följer av 11 kap. miljöbalken. Det finns inte heller i övrigt något hinder mot att tillåta verksamheterna.

Sammanfattningsvis bedöms verksamheterna tillåtliga enligt miljöbalken under förutsättning att tillståndet förenas med de villkor som framgår av domslutet. Det finns därmed förutsättningar för att bifalla NCC:s ansökan om tillstånd på sätt som framgår av domslutet av vilket framgår att uttaget av berg ska begränsas i förhållande till NCC:s yrkande på sätt som framgår av punkten 1 a) i domslutet. Vidare har domstolen i punkten 1 c) i domslutet preciserat tillståndet såvitt avser krossning m.m.

Tillståndets tidsbegränsning

NCC har yrkat att tillståndstiden för de ansökta verksamheterna ska bestämmas till och med den 31 december 2055, vilket sammanfaller med utgången av arrendetiden enligt arrendeavtalen med markägarna. Enligt NCC är den yrkade tillståndstiden sedvanlig och en förutsättning för att kunna genomföra bl.a. miljöinvesteringar.

Naturvårdsverket har dock yrkat att tillståndstiden ska bestämmas till 15 år med beaktande av att myndigheten ansett att NCC inte har visat att det finns ett behov av den totala yrkade brytmängden. Vidare har Naturvårdsverket som skäl för restriktivitet med tillståndstiden framhållit teknikutvecklingen, att täktverksamheten leder till irreparabla skador på miljön och att berg utgör en ändlig naturresurs.

Tillstånd får tidsbegränsas enligt 16 kap. 2 § miljöbalken.

Av praxis framgår att en avvägning ska göras mellan sökandens intresse av en tillståndstid som möjliggör det beslutade totala uttaget och det allmänna intresset av att en ny prövning av verksamheten görs med jämna mellanrum för att anpassa tillståndet (se Mark- och miljööverdomstolens avgöranden av den 22 april 2024 i mål nr M 14829-22 och M 14844-22).

När det gäller vindkraft har Mark- och miljööverdomstolen vidare uttalat att motiven till varför ett tillstånd bör tidsbegränsas bl.a. är att den tekniska utvecklingen och ökade kunskaper kan komma att leda till ändrade miljökrav och att det därför bör finnas en möjlighet att skärpa villkoren vid en förnyad tillståndsprövning efter det att det tidigare tillståndsbeslutet har löpt ut. Vid bedömningen av vilken giltighetstid som bör gälla måste därutöver, vid sidan av vindkraftverkens tekniska livslängd, beaktas värdet av att den plats som ändå tagits i anspråk för verksamheten utnyttjas på ett sätt som är effektivt ur energianvändningssynpunkt och ur ett hushållningsperspektiv. Tillståndet begränsades till 35 år (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 augusti 2014 i mål nr M 9473-13).

I rättsfallet MÖD 2025:4 har Mark- och miljööverdomstolen bedömt att motiven för att tidsbegränsa tillstånd till vindkraft gör sig gällande även vid tillstånd till solcellsanläggningar. Mot bakgrund av vad som framkommit om anläggningens beräknade livslängd och arrendetiden ansåg domstolen att det framstod som lämpligt att bestämma tiden till 30 år. I lagkommentaren uttalas

att den motiveringen rimligen borde gälla för alla typer av verksamheter som förutsätter tekniska installationer, där det kan förutses en kontinuerlig teknikutveckling och en ökad kunskapsnivå om verksamheterna och deras miljöpåverkan (se Kruse, Miljöbalken [1942:740] 16 kap. 2 §, Karnov [JUNO] [besökt 2025-05-07]).

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Domstolen konstaterar att tillståndstider om 20-30 år är sedvanliga för täktverksamheter av den omfattning som det är i fråga om i målet. Med beaktande av att domstolen kommit fram till att uttaget av berg totalt ska bestämmas till 12 miljoner ton, arrendetiden och de investeringar som villkoret om elektrifiering kommer att innebära för NCC framstår det som lämpligt att bestämma att tillståndet ska gälla till och med den 31 december 2055, dvs. knappt 30 år.

Villkor

Villkorsförslag 1-4, 7-9, 11-13, 16-18, och 22-25

Miljö- och byggnadsnämnden har tillstyrkt NCC:s villkorsförslag 1-4, 7-9, 11, 13, 17, 18 och 22-25. Länsstyrelsen och Naturvårdsverket har inte haft några synpunkter på villkorsförslagen i fråga.

Mark- och miljödomstolen bedömer att villkorsförslag 1-4, 7, 8, 11, 13, 17, 18, 22, 24 och 25 är lämpliga och ska föreskrivas på sätt som framgår av villkor 1-4, 7, 9, 12, 14, 18, 19, 23, 24 och 25 i domslutet. När det gäller villkorsförslag 9 om geologisk barriär bör det enligt domstolen sammanfogas med villkorsförslag 23 på sätt som framgår av villkor 10 i domslutet.

Beträffande villkorsförslag 12 har varken länsstyrelsen eller miljö- och byggnadsnämnden haft några invändningar mot villkoret som sådant.

Länsstyrelsen har dock anfört att det finns ett behov av delegation till tillsynsmyndigheten att meddela närmare villkor avseende mottagning och kontroll av massor. Miljö- och byggnadsnämnden har också ansett att det föreligger behov av delegation avseende gällande utsläppsvärden i kontrollprogrammet. Mark- och miljödomstolen bedömer att villkorsförslag 12 är lämpligt och bör föreskrivas på sätt som framgår av villkor 13 i domslutet. För frågan om behov av delegation, se nedan under rubriken *Delegation*.

När det gäller villkorsförslag 16 avseende damning har miljö- och byggnadsnämnden endast haft en synpunkt avseende placeringen av ordet ”förebyggande”. Domstolen anser att ordet i fråga ska utgå och att villkoret om damning ska få den utformning som framgår av villkor 17 i domslutet.

Mottagning och kontroll av inkommande avfall (villkorsförslag 10)

När det gäller NCC:s villkorsförslag avseende mottagning och kontroll av inkommande avfall har miljö- och byggnadsnämnden anfört att provtagning av inkommande avfall ska läggas till och att allt material som inte har provtagits före ankomst till anläggningen ska förvaras på tät, i stället för hårdgjord, yta till dess att provtagning har skett. NCC har dock motsatt sig att provtagning av inkommande avfall ska omfattas av villkoret och anfört att bolagets införselrutiner får anses fullt tillräckliga. När det gäller nämndens synpunkt att allt material som inte har provtagits före ankomst till anläggningen ska förvaras på tät yta har NCC bl.a. anfört att den hårdgjorda ytan, där avfall som misstänks avvika från deklarerade uppgifter hanteras, är tätad med stenmjöl för att förebygga att eventuella föroreningar tränger ner i marken.

I Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall (NFS 2004:10) finns bestämmelser om provning och mottagningskontroll av avfall som ska deponeras. För återvinning av avfall finns dock inte sådana bestämmelser.

Enligt Naturvårdsverkets vägledning *Masshantering och användning av massor för anläggningsändamål* anges följande:

Vid osäkerhet om avfallets ursprung eller om det finns stor variation i innehållet kan det inte uteslutas att avfallet är förorenat och innehåller ämnen som kan skada människors hälsa eller miljön. Exempel på sådana avfallsslag är fyllnadsmassor och jord från urban miljö. Utgångspunkten i detta är att innehållet i sådana massor oftast har olika ursprung och egenskaper varför provning av massorna i princip alltid är befogad. I fall där massor har olika ursprung och egenskaper eller där osäkerhet om detta finns, bör avfallet alltid undersökas genom provtagning och analys. Avfall med stor variation och heterogen sammansättning behöver dessutom provas med tätare intervall för att resultatet från provningen ska representera avfallets faktiska innehåll av föroreningar.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Genom NCC:s villkorsförslag 12 (villkor 13) får halterna i de jord- och schaktmassor som tas emot för återvinning inklusive anläggningsändamål inte överstiga vid var tid gällande nivåer för känslig markanvändning (KM). Av villkoret framgår också att det av NCC:s kontrollprogram ska framgå hur mottagningskontrollen ska säkerställa detta. Vidare framgår av villkorsförslag 13 (villkor 14) att innehållet av PAH-16 i den asfalt som NCC ansöker om att få återvinna inte får överstiga 70 mg/kg TS (70 ppm). Det åligger NCC att tillse att dessa villkor efterlevs genom bolagets införselrutiner. Skulle det visa sig att NCC brister i efterlevnaden av villkoren får det hanteras inom ramen för tillsynen.

Det kan tilläggas att en tillståndsmyndighet får, på ansökan av vissa myndigheter eller kommun som har övertagit tillsynen med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket miljöbalken, helt eller delvis återkalla tillstånd och förbjuda fortsatt verksamhet när villkor som gäller för verksamheten inte har följts och avvikelserna inte är av ringa betydelse. Efter sådan ansökan får tillståndsmyndigheten även bl.a. ändra eller upphäva villkor eller meddela nya sådana

när villkor som gäller för verksamheten inte har följts (se 24 kap. 3, 5 och 11 §§ miljöbalken).

Mot denna bakgrund anser domstolen att NCC:s villkorsförslag 10 är tillräckligt och ska föreskrivas på sätt som framgår av villkor 11 i domslutet. Domstolen anser därvid att det är lämpligare att föreskriva att avfall som misstänks avvika från deklarerat innehåll ska hanteras på hårdgjord yta i stället för på tät yta som nämnden förespråkade.

Arbetstider (villkorsförslag 14)

NCC:s villkorsförslag avseende arbetstider innebär att täktverksamheten får bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 06.00-22.00. Borrning, återvinning och deponering får bedrivas helgfri måndag-fredag kl. 06.00-18.00 och annan verksamhet inklusive transporter får ske även på andra tider.

Miljö- och byggnadsnämnden har motsatt sig NCC:s formulering av villkoret och ansett att arbetstiderna ska begränsas ytterligare.

Domstolen konstaterar att få klagomål om buller inkommit under den tid verksamhet bedrivits på platsen och att inga synpunkter inkommit från närboende i målet samt att endast några få sådana synpunkter inkommit under samrådet. Domstolen delar vidare NCC:s uppfattning att ljudpåverkan från verksamheterna är väl utredd. Av utredningen framgår också att med av NCC föreslagna anpassningar och skyddsåtgärder kommer de riktvärdena som anges i Naturvårdsverkets vägledning innehållas under föreslagna arbetstider. Det saknas därmed skäl att begränsa arbetstiderna ytterligare. NCC:s villkorsförslag 14 är lämpligt och ska föreskrivas på sätt som framgår av villkor 15 i domslutet.

Buller (villkorsförslag 15)

Miljö- och byggnadsnämnden har anfört att mätningar av buller ska ske årligen under de tre första åren. Domstolen anser dock att det saknas skäl att föreskriva tätare kontroller än vad NCC har föreslagit. NCC:s villkorsförslag 15 är lämpligt och ska föreskrivas på sätt som framgår av villkor 16 i domslutet.

Avledning av vatten från verksamheten (villkorsförslag 19) och utredningsvillkor

Miljö- och byggnadsnämnden har yrkat på dels en skärpning av parametrarna för utgående vatten, dels att domstolen under en prøvotid ska skjuta upp fastställandet av slutliga villkor för utsläpp av vatten och ålägga NCC att under prøvotiden genomföra utredning avseende utgående vatten från täkt- och deponiverksamheterna. Domstolen delar dock NCC:s uppfattning att det inte finns några uppgifter i miljökonsekvensbeskrivningen eller i övrigt som indikerar att en skärpning av parametrarna skulle behövas. Det har inte heller framkommit några skäl till att under en prøvotid skjuta upp fastställandet av slutliga villkor för utsläpp av vatten. Domstolen anser däremot att sista stycket av villkorsförslag 19 behöver omformuleras på sätt som framgår av villkor 20 i domslutet.

Efterbehandling (villkorsförslag 20)

Länsstyrelsen och miljö- och byggnadsnämnden har ansett att efterbehandlingsplanen ska upprättas i samråd inte enbart med tillsynsmyndigheten utan även med markägare och länsstyrelsen. Domstolen delar dock NCC:s uppfattning att det är tillräckligt att samråd sker med tillsynsmyndigheten. Eftersom verksamhetsutövaren ska upprätta efterbehandlingsplanen i samråd med tillsynsmyndigheten anser domstolen att länsstyrelsens tillägg om att även efterbehandlings- och avslutningsåtgärder ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten är överflödigt. När det gäller förhindrandet av invasiva arter anser domstolen att skrivningen om att efterbehandlingen ska utföras så att biologisk

mångfald gynnas inbegriper detta. Sammanfattningsvis anser domstolen att NCC:s villkorsförslag 20 är lämpligt och ska föreskrivas på sätt som framgår av villkor 21 i domslutet.

Kontrollprogram (villkorsförslag 21)

Miljö- och byggnadsnämnden har yrkat att förslaget till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast i samband med att tillståndet har tagits i anspråk i stället för senast tre månader efter ianspråktagandet. Domstolen anser dock att NCC kan behöva viss tid för att justera förslaget efter det att tillståndet tagits i anspråk då det även är fråga om nya verksamheter. Domstolen bedömer därför att NCC:s villkorsförslag 21 är lämpligt och ska föreskrivas på sätt som framgår av villkor 22 i domslutet.

Nya ersättningsdammar och uppföljning (villkorsförslag 26 och 27) och ytterligare villkor avseende groddjur

Mark- och miljödomstolen anser att den av NCC i andra hand föreslagna lydelsen av villkor 26 är lämplig och medför att villkoret i huvudsak får den innebörd som länsstyrelsen har eftersträvat. Vidare anser domstolen att det av miljö- och byggnadsnämnden yrkade tilläggen till villkor 27 inte är erforderliga.

Naturvårdsverket har vidare ansett att NCC:s åtaganden avseende groddjur bör föreskrivas som särskilda villkor. NCC har inte haft något att invända mot detta, dock att bolaget har ansett att vissa åtaganden inte är lämpliga som villkor. Domstolen delar Naturvårdsverkets uppfattning att NCC:s åtaganden avseende groddjur bör föreskrivas som villkor.

Sammanfattningsvis ska NCC:s villkorsförslag 26 och 27 föreskrivas på sätt som framgår av villkor 26 och 27 i domslutet, varvid vissa av NCC:s åtaganden

infogats i villkor 26. Vidare ska NCC:s övriga åtaganden avseende groddjur föreskrivas på sätt som framgår av villkor 28 och 29 i domslutet.

Fåglar (villkorsförslag 28-30 samt Naturvårdsverkets villkor avseende rosenfink)

Remissmyndigheterna har inte haft några synpunkter på NCC:s slutliga utformning av villkorsförslagen 28-30 förutsatt att villkorsförslag 29 får den lydelse som NCC har föreslagit i andra hand. Naturvårdsverket har dock ansett att det krävs ett ytterligare villkor för att förbudet i 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen inte ska aktualiseras avseende rosenfink. Domstolen anser att villkoren till skydd för fåglar ska utformas på sätt som framgår av villkor 30-33 i domslutet. Villkoret avseende backsvala har därvid fått den lydelse som NCC föreslagit i andra hand och ett villkor till skydd för rosenfink har föreskrivits i enlighet med Naturvårdsverkets yrkande.

Elektrifiering (villkorsförslag 31)

NCC har under målets handläggning kommit fram till att det är möjligt att elektrifiera krossar och sorteringsverk vid Sneby bergtäkt genom anslutning till högspänningsnätet, men uppgett att tidpunkten för en elektrifiering är helt beroende av när Vattenfalls nätanslutning för NCC kan vara på plats. Enligt NCC har Vattenfall bedömt att en sådan anslutning kan vara på plats tidigast under 2028 eftersom det krävs en förstärkning av regionnätet.

NCC har mot denna bakgrund slutligen föreslagit ett villkor om elektrifiering som innebär att samtliga krossar och sorteringsverk ska drivas med el från det fasta elnätet senast ett år efter att nätagaren har tagit i drift ett elnät som kan leverera erforderlig effekt till hela NCC:s anläggning. Vidare innebär villkorsförslaget att NCC aktivt ska verka för att erhålla nödvändig effekt och initiera nätanslutningsprocessen inom tre månader från det att den ekonomiska säkerheten för tillståndet har godkänts.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att länsstyrelsen och NCC således är överens om att ett villkor om eldrift ska föreskrivas. Länsstyrelsen har dock även yrkat att efterkross och sorteringsverk ska anslutas till lågspänningsnätet i avvaktan på att full effekt finns tillgänglig på högspänningsnätet. Vidare har länsstyrelsen yrkat på att villkoret ska innehålla en skyldighet för NCC att använda fossilfritt flytande bränsle i så stor utsträckning som möjligt när det finns att tillgå. Länsstyrelsen har därvid framhållit att NCC, enligt villkor 20 i nu gällande tillstånd, redan sedan den 31 december 2010 har varit skyldigt att tillse att efterkrossning och sortering sker med eldriven utrustning. Länsstyrelsen har också lyft att det i andra mål dragit ut på tiden innan tillståndshavaren verkligen gett in en ansökan till nätägaren, vilket försenat processen.

Miljö- och byggnadsnämnden har tillstyrkt länsstyrelsens villkorsförslag och uppgett att NCC inte har efterlevt villkor 20 i det nu gällande tillståndet. Den av NCC valda lösningen att efterkrossar och sorteringsverk drivs med elverk kan enligt nämndens uppfattning inte anses innebära att villkor 20 uppfylls.

Mark- och miljööverdomstolen har i flera rättsfall konstaterat att ett villkor om eldrift motiveras av behovet av att minska användningen av fossila bränslen för att därigenom begränsa utsläppen av växthusgaser till atmosfären och att motiven för eldrift även är starka utifrån det nationella miljö kvalitetsmålet om minskad klimatpåverkan (se MÖD 2024:32, MÖD 2019:36 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 juni 2020 i mål nr M 36-19).

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

NCC har sedan 31 december 2010 varit skyldigt att tillse att efterkrossning och sortering ska ske med eldriven utrustning. Domstolen anser inte att NCC har visat att villkoret efterlevts på avsett vis trots att bolaget haft snart 20 år på sig. Det finns således en befogad anledning att befara att det kommer att dra ut på tiden innan samtliga krossar och sorteringsverk drivs med el från det fasta

elnätet om detta ska ske med den högspänningslösning som NCC förespråkar. Vidare konstaterar domstolen att NCC har uppvisat en ovilja att svara på flera av länsstyrelsens frågor rörande möjligheterna att elektrifiera tåkten, vilket förstärker farhågan.

Enligt NCC:s slutliga villkorsförslag ska bolaget dock initiera nätanslutningsprocessen inom tre månader från det att den ekonomiska säkerheten för tillståndet har godkänts. Detta innebär att NCC har en skyldighet att aktivt verka för att nätanslutningsprocessen kommer i gång. Vidare har NCC uppgett att även anslutning till lågspänningsnätet kräver en anslutningsprocess och utbyggnad, att det inte är möjligt att driva krossarna med lågspänning samt att en lågspänningslösning innebär att det krävs intern massförflyttning med utebliven miljövinst som följd. NCC har också framfört att maskinerna i tåkten inte är godkända för fossilfria bränslen.

NCC har visserligen inte presenterat någon utredning som visar att det inte är möjligt att driva krossarna med lågspänning. Domstolen anser likväl att det med hänsyn till vad som framkommit genom utredningen i målet i övrigt inte är rimligt att föreskriva ett villkor som innebär att efterkrossar och sorteringsverk ska anslutas till lågspänningsnätet i avvaktan på att full effekt finns tillgänglig på högspänningsnätet. Domstolen anser inte heller att det är lämpligt att föreskriva att fossilfritt flytande bränsle ska användas i så stor utsträckning som möjligt.

Sammanfattningsvis anser domstolen att tillståndet ska förenas med ett villkor om elektrifiering som utformats på sätt som framgår av villkor 8 i domslutet.

Delegation

NCC har föreslagit delegering av villkor av mindre betydelse i anslutning till villkorsförslag 11, 19, 20, 21 och 27 (villkor 12, 20, 21, 22 och 27).

Länsstyrelsen har därutöver ansett att det finns ett behov av delegation i

anslutning till villkorsförslag 12, 25 och 26 (villkor 13, 25 och 26) samt att delegationen i anslutning till villkorsförslag 19 (villkor 20) ska ha en vidare omfattning än den som NCC föreslagit. Miljö- och byggnadsnämnden har yrkat på delegation i anslutning till villkorsförslag 12 och ansett att det i föreslagna villkor 20, 26, 27 (villkor 21, 26 och 27) även ska anges att samråd ska ske med länsstyrelsen.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det finns skäl att med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken överlåta åt tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva ytterligare villkor i anslutning till villkor 12, 20, 21, 26 och 27 i enlighet med vad som framgår av punkterna D1-D5 i domslutet. Domstolen anser däremot att det saknas skäl att bemyndiga tillsynsmyndigheten att meddela villkor avseende kontrollprogram och även i övrigt bedömer domstolen att de frågor som lyfts får hanteras inom ramen för kontrollprogram och tillsyn. Det finns inte heller skäl att föreskriva att samråd ska ske med länsstyrelsen på sätt som miljö- och byggnadsnämnden har yrkat.

Igångsättningstid, arbetstid och oförutsedd skada

Remissmyndigheterna har inte haft några synpunkter på NCC:s yrkande avseende arbetstid och tid för att anmäla oförutsedd skada. Mark- och miljödomstolen bedömer att NCC:s yrkanden kan godtas.

När det gäller NCC:s yrkande om ingångsättningstid har länsstyrelsen dock yrkat att ingångsättningstid ska bestämmas till 5 år i stället för av NCC yrkade 10 år och därvid uppgett att det är fråga om fortsatt verksamhet. Domstolen kan dock konstatera att NCC, utöver tillståndet till täktverksamhet, även lämnas tillstånd till återvinningsverksamhet och inert deponi. Vidare pågår detaljplanearbete som kan försena ingångsättningen. NCC:s yrkande om 10 år ska därför godtas.

Verkställighetsförordnande

NCC har yrkat att domstolen ska förordna att tillståndet för verksamheterna får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft såvitt avser täktverksamheten inom befintligt brytområde och återvinningsverksamheten.

Huvudregeln är att ett tillstånd får tas i anspråk när det har vunnit laga kraft. Undantagsvis får domstolen dock besluta att ett tillstånd får tas i anspråk före nämnda tidpunkt. Verkställighetsförordnande får endast ges när det finns skäl till det (NJA 2012 s. 623).

NCC har som skäl för ett verkställighetsförordnande angett att bolagets nuvarande tillstånd går ut den 31 december 2026 och att om ett nytt tillstånd för täktverksamheten erhållas först efter det att tillståndstiden löpt ut innebär detta en stor skada för såväl NCC som materialförsörjningen. Då återvinningsverksamheten är starkt sammankopplad med täktverksamheten ansöker NCC om verkställighet för även denna i dess helhet.

Enligt NCC ställer det nu ansökta tillståndet högre krav på bolaget än det gamla och någon irreversibel skada eller något men för motstående intressen kan inte uppkomma genom att verkställighetsförordnande meddelas för verksamheterna.

Naturvårdsverket har tillstyrkt NCC:s yrkande om verkställighetsförordnande och miljö- och byggnadsnämnden har inte haft några synpunkter på yrkandet. Länsstyrelsen har tillstyrkt NCC:s yrkande om verkställighetsförordnande under förutsättning att länsstyrelsens villkor om elektrifiering föreskrivs i väsentliga delar.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det befintliga brytområdet sedan tidigare är påverkat av täktverksamheten och att risken för irreparabla skador på höga naturvärden därmed är liten. Det har inte heller rests några egentliga

invändningar mot ett verkställighetsförordnande från remissmyndigheter eller andra berörda.

Mark- och miljödomstolen finner vid en samlad bedömning att NCC:s intresse av att kunna ta tillståndet, såvitt avser täktverksamheten inom befintligt brytområde och återvinningsverksamheten, i anspråk utan hinder av att domen vunnit laga kraft överväger risken för skada på miljön. Det finns därför skäl att besluta om ett verkställighetsförordnande i enlighet med NCC:s yrkande.

Övriga yrkanden

Aros Property har framställt yrkanden i målet. NCC har därefter justerat sökt verksamhetsområde så att detta inte längre inkluderar Aros Property's fastighet Sneden 1:5. Aros Property har inte avhört efter det att verksamhetsområdet justerats. Domstolen konstaterar att Aros Property inte är sakägare i målet då bolaget inte längre är berört av tillståndssökt verksamhet. Aros Property yrkanden ska därför avvisas.

Prövningsavgiften

Prövningsavgiftens storlek har inte ifrågasatts. Något skäl för att minska eller efterskänka avgiften har inte framkommit. Prövningsavgiften ska därför fastställas till tidigare beslutat belopp om 20 768 kr.

Rättegångskostnader

Enligt 25 kap. 2 § första stycket miljöbalken svarar i ansökningsmål om vattenverksamhet sökanden för sina egna och motpartens kostnader i mark- och miljödomstolen. Ersättning för rättegångskostnad ska motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till eventuellt ombud om kostnaden skäligen varit påkallad för tillvaratagande av partens rätt (18 kap. 8 § rättegångsbalken).

Sökandens rättegångskostnadsansvar gäller gentemot sökandens motparter i ansökningsmålet om vattenverksamhet. Med motpart får förstås dels den som har talerätt i målet, dels de statliga myndigheter som enligt 22 kap. 6 § första stycket miljöbalken har givits en uttrycklig rätt att föra talan i målet för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen. Det gäller Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för civilt försvar och länsstyrelsen. I 22 kap. 6 § andra stycket miljöbalken stadgas vidare en rätt för en kommun att föra talan i ansökningsmål för att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen inom kommunen. Av lagkommentaren framgår att med *kommun* torde avses kommunens beslutande församling, dvs. kommunfullmäktige, och inte den specialreglerade nämnden på miljö- och hälsoskyddsområde (se Bengtsson m.fl. Miljöbalken [22 maj 2025, Version 24, JUNO], kommentaren till 22 kap. 2 § samt jfr RÅ 1005 ref 53).

En nämnd på miljö- och hälsoskyddsområdet kan således inte betraktas som motpart enligt stadgandet i 22 kap. 6 § andra stycket miljöbalken trots att det framgår av 22 kap. 4 § första stycket miljöbalken att mark- och miljödomstolen ska skicka ansökningshandlingarna och kungörelsen till den eller de berörda kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Länsstyrelsen har yrkat ersättning för rättegångskostnader med sammanlagt 11 200 kr (14 h x 800 kr). NCC har medgett den av länsstyrelsen yrkade ersättningen för rättegångskostnader. Det av länsstyrelsen yrkade beloppet ska därför bifallas.

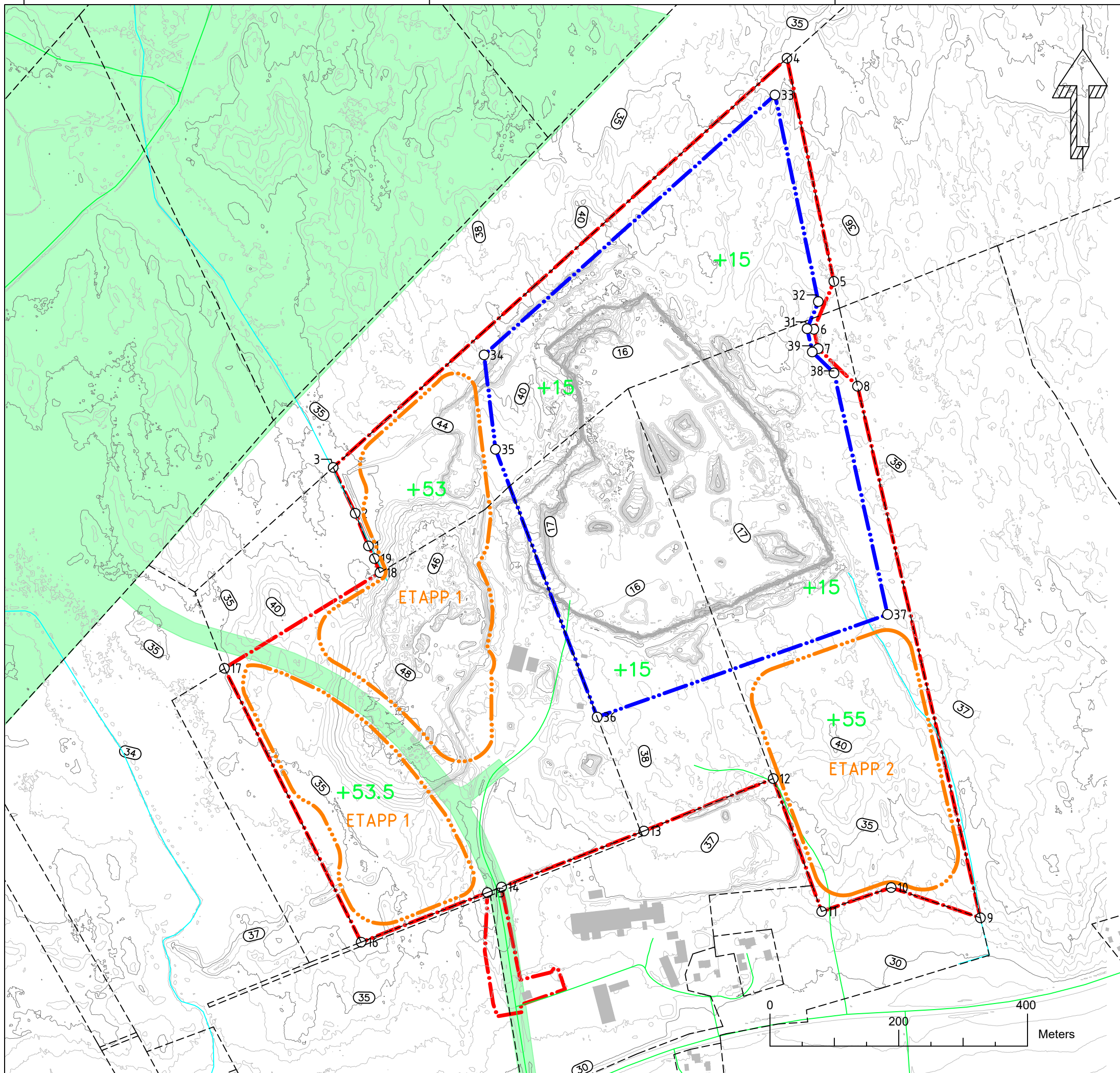
Miljö- och byggnadsnämnden har yrkat ersättning för rättegångskostnader hänförliga till vattenverksamheten med sammanlagt 48 000 kr (32 h x 1 500 kr). NCC har överlämnat till domstolen att bedöma om nämnden har rätt till ersättning och har vitsordat timersättningen såsom skälig i och för sig. NCC har däremot inte kunnat vitsorda att nedlagd tid är skälig mot bakgrund av de intressen som nämnden har att bevaka.

Miljö- och byggnadsnämnden utgör inte en sådan motpart som tillerkänns ersättning för sina rättegångskostnader i ansökningsmål om vattenverksamhet. Det saknas således förutsättningar att bifalla miljö- och byggnadsnämndens yrkande om ersättning för rättegångskostnader. Yrkandet ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 3](#) (MMD-01)

Överklagande senast den 9 juli 2026.

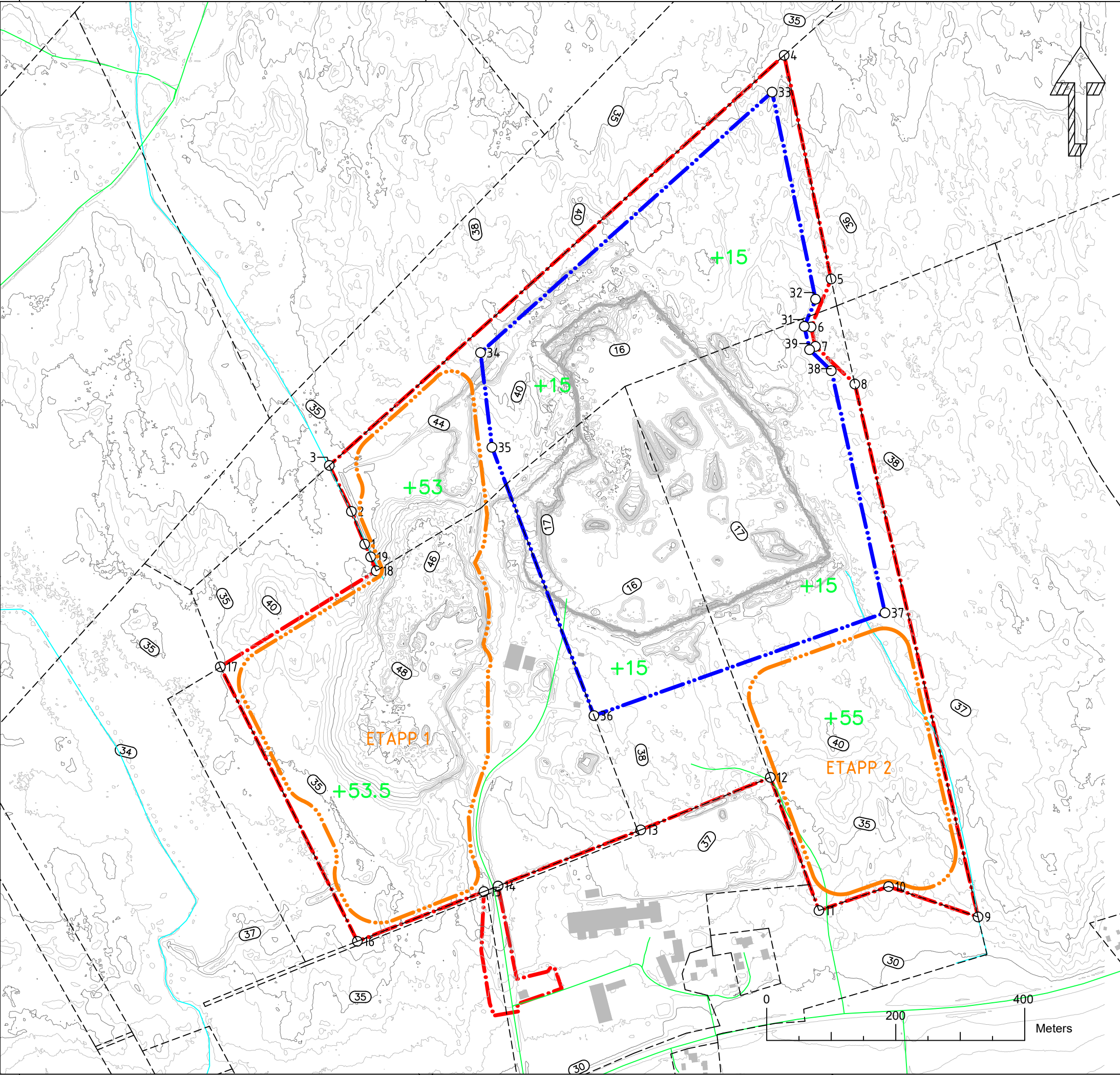
I domstolens avgörande har rådmannen Katarina Winiarski Dol, ordförande, och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi samt de särskilda ledamöterna Torbjörn Holmgren och Lars Strömberg deltagit.

- FASTIGHETSGRÄNS
- VERKSAMHETSOMRÅDE 87.7 ha
- BRYTOMRÅDE 36.1 ha
- DEPONIOMRÅDE 10.3 ha + 0.7 ha + 0.2 ha + 0.2 ha
- NYA HÖJDER
- BRYTPUNKTER SOM MARKERAS I FÄLT
- NIVÅKURVA BEFINTLIG MARK
- BYGGNAD
- VATTENDRAG
- VÄG
- DPL 2011/25

SWEREF99TM, RH2000 (1m ekvidistans)

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	SIGN	DATUM
UPPDRAG NR	RITAD/KONSTR AV	HANDLÄGGARE		
DATUM	ANSVARIG	C. CALVERT		
2026-03-16				
SNEBY 1:4, 2:2, 1:12, 1:13, S:4, SAVLINGE 2:5, LÅNGTORA-NYBY 1:3				
ENKÖPINGS KOMMUN				
EXPLOATERINGSPLAN				
SKALA	NUMMER		BET	
1:6000 i A3	M2 A			

- FASTIGHETSGRÄNS
- VERKSAMHETSOMRÅDE 87.7 ha
- BRYTOMRÅDE 36.3 ha
- DEPONIOMRÅDE 19.7 ha + 9.2 ha
- +15 NYA HÖJDER
- 01 BRYTPUNKTER SOM MARKERAS I FÄLT
- (21) NIVÅKURVA BEFINTLIG MARK
- BYGGNAD
- VATTENDRAG
- VÄG

SWEREF99TM, RH2000 (1m ekvidistans)

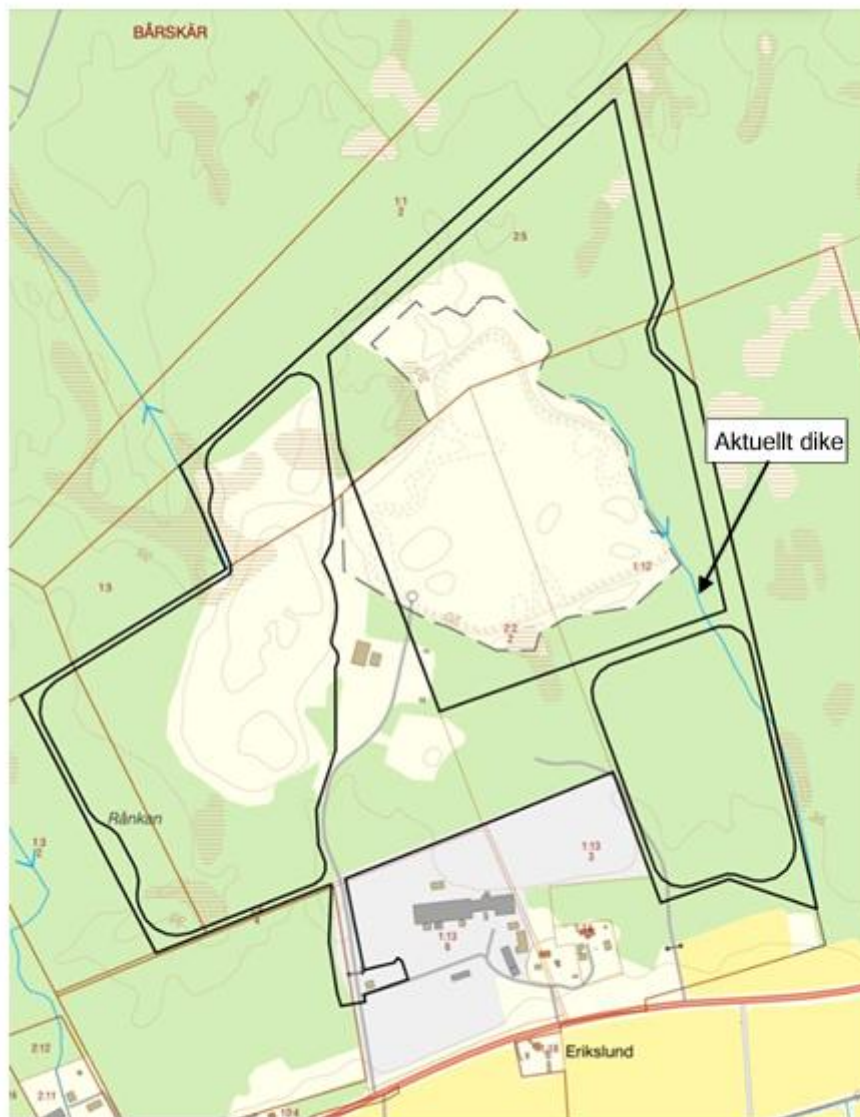
BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	SIGN	DATUM
NCC 				
UPPDRAG NR		RITAD/KONSTR AV	HANDLÄGGARE	
		CJA	C. CALVERT	
DATUM		ANSVARIG		
2026-03-16				
SNEBY 1:4, 2:2, 1:12, 1:13, S:4, SAVLINGE 2:5, LÅNGTORA-NYBY 1:3 ENKÖPINGS KOMMUN EXPLOATERINGSPLAN				
SKALA		NUMMER		BET
1:6000 i A3		M2 B		

VERKSAMHETSOMRÅDE		
PNR	X	Y
1	6615562	621860
2	6615612	621840
3	6615684	621806
4	6616319	622511
5	6615973	622583
6	6615898	622552
7	6615868	622559
8	6615810	622620
9	6614984	622811
10	6615031	622672
11	6614994	622564
12	6615200	622489
13	6615119	622288
14	6615032	622067
15	6615023	622045
16	6614946	621849
17	6615372	621637
18	6615520	621878
19	6615542	621870

BRYTOMRÅDE		
PNR	X	Y
31	6615899	622542
32	6615941	622559
33	6616262	622492
34	6615858	622040
35	6615712	622058
36	6615296	622216
37	6615455	622667
38	6615830	622584
39	6615863	622550

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN
-----	-----	-----------------	-------	------

				DATUM 2026-03-16
	KOORDINATLISTA SWEREF99TM			ANSVARIG
				SKALA
	UPPDRAG	RITAD/KONSTRUERAD AV	HANDLÄGGARE	NUMMER
	CJA		C. CALVERT	M2 BILAGA

Figur 6. Översiktskarta med namnlöst dike som behöver ledas om.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.